

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS IX. PARS IV.

LIPSIAE MDCCLXI.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

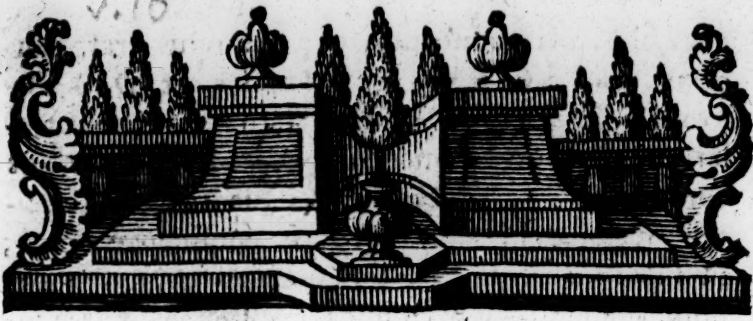
Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder et P. Mortier iun. Londini apud C.G. Seyffert, Parisiis apud Briasson, Patavii apud I. Manfrè, Venetiis in B. Albizzi et S. Coletti officinis, Romae apud Venant. Monaldini.

UNIVERSITY OF OKLAHOMA
LIBRARY

HIST. OF
SCIENCE

I.

Verhandelingen uitgegeeven door de Hollandse
Maatschappye der Weetenschappen te Har-
lem. Vierde Deel. Te Haarlem by I. Bosch
1758. 8. 2 Alph. 15½ pl. tab. aen. 6.

h. e.

Commentarii Societatis Scientiarum Harle-
menfis. Pars IV. Accedunt plagulae 5 ob-
servationum meteorologicarum.

I.

Interpretatio cap. Ies. XXVII, 2. 13.

Auct. BERN. VAN. KORVER-
DEN.

2. *Observatio generalis circa insertionem variola-
rum ad casum singularem applicata* Auct. I. F. DRYF-
HOYT. Cl. Auctor in hac disputatione super vario-
larum insertione tradit ea, quae ipse in liberis suis
obseruandi opportunam habuit occasionem. An.
1755 d. 9 mens. April. filiae, decem annorum una

O o 2

cum

cum filio, octo annorum, ea, qua opus erat, cautione, variolae a Pr. SCHWENKE et D. LIMBURG inferebantur. Filius statò tempore variolarum morbo, cum consuetis symptomatibus coniuncto, corripiebatur. Quadraginta circiter variolae in eius corpore conspicuae erant; in filia vix vna et altera, cuius tamen morbum sequentia symptomata manifestabant. Quinto die post factam variolarum insertionem, vulnera pure impleri videbantur, quod sexto et septimo die maius augmentum capiebat. Octauo die vulnera periculosa fiebant; pulsus celeriores erant, in humero dextro dolor tantus, vt impediret, quo minus brachium commode moueri posset. Nono die dolor paullulum imminutus; decimo aegrota filia non obstantibus vulneribus hilari erat animo; donec decimo sexto in integrum restituebatur.

p. 102. tur. Magnum quidem profecto discrimen variolarum in his aegrotis liberis obseruatum fuit, vt dubium videri posset, vtrum filia morbo varioloso post institutam insertionem affecta fuerit, nec ne. Conatur tamen pater affirmare, inanem hanc insertionem non fuisse, sed filiam suam omnino variolarum morbo fuisse afflictam. Hoc animo quatuor hominum classes ratione huius morbi constituit; prima continet eos, qui a naturalibus variolis tantillo gradu afficiuntur, vt vix vna et altera in iis conspici possit; altera classis eos complectitur, qui ordinario et consueto modo ab hoc morbo corripuntur. In tertia classe sunt, quorum variolae sunt confluentes, tamque periculosae, vt aegroti vix a mortis periculo liberentur. Vltima eorum est, qui ob magnam variolarum vim semper morti

p. 106. traduntur. Cl. Auctor de prima tantum classe hoc loco exponit. Vt in hoc hominum genere variolae naturales non tam frequentes tamque acutae sunt, vt potius nullo ferme periculo sint coniunctae: ita, quae

quae ex insertione artificiali efficiantur variolae similem effectum in eiusmodi hominibus producant; similibusque symptomatibus sint copulatae, necesse est. Quod patet ex variolarum insertione in filiola facta, aliisque exemplis, quae Cl. Auctor ad illustrandam rem ex aliorum scriptis collegit. Filia nullo morbo ante insertionem erat affecta, verum simulac et variolae inferebantur, omnia ea pati cogeatur, quae supra iam commemorata sunt. Ex quo clarum esse intelligitur, horum incommodorum nullam aliam, quam insertas variolas fuisse causam, atque filiam eodem variolarum morbo, quem in hominibus secundae, tertiae et quartae classis deprehendimus, minimo tamen gradu fuisse affectam. Ad quod accedit, quod symptomata p. 120. illa, quae in aegrota filia conspicua erant, sine omni dubitatione variolarum morbum, ex contagione insertarum variolarum profectum, declarent. Porro in eo magna vis confirmandae rei posita est, quod filia in eodem conclaui, quo filius a variolis correptus servabatur, aegrota lecto inhaereret. Nec obiici potest, nulla eorum phaenomenorum, quae plerumque hunc morbum praegredi solent, esse observata, v. c. narium stillicidium sanguineum, vomitus, continuum pus in vulnere, cet. tenendum enim est, primum huius morbi gradum eiusque durationem in variis hominibus esse variam; deinde raro accidere, ut una eademque signa sine ulla variatione in omnibus singulisque hominibus appareant.

3. *Curae herniae* Auct. THOM. SCHWENKE. p. 133.
Piscator, viginti annorum et validi corporis, ob magnum tumorem, inter inguina et scrotum dexteri lateris ortum, rei medicae peritos plures, vana tamen spe, consuluerat: tandem Cl. Auctoris auxilium implorat. Probe examinata re, in tumore, farco.

sarcoceli simili, duo vlcera satis profunda inueniuntur, vna cum intestinorum omentique, vt videbatur, prolapsu duorum pugnorum magnitudine, Operatio decernitur. Adhibita omni circumspectione tumor aperitur. En intestinum colon, magnamque partem intestinorum tenuium prolantem. Intestina admodum inflata et turgida. Hac in difficili re consilium prius herniae medendae, quam tumoris abscindendi, capitur. At, cum nimis aëre inflata essent intestina, inprimis colon, nisi ab aëre liberentur, difficillima fuisset eorum repositio. Quam ob rem colon acupungitur; quo facto, intestinum se contrahit magnaue sanguinis copia profluit. Intestina apte reponuntur, annulus turunda aliisque linteis siccis clausus tenetur et sarcocoele, circa scrotum firmata, excinditur. Aeger dolore et sanguinis profluuio debilitatus in lectum ponitur; corpus hypnotico recreatur et ad sitim delendam lac et aqua adhibetur. Sequenti nocte et die passim sanguis ex intestino colo promanat; vndecimo ex arteria scroti magna prosilit sanguinis copia, sed adhibitis remediis sanguinem sistentibus, haemorrhagia cessat. Nunc aeger, valetudine recuperata bracherio felici successu vtitur,

P. 141. 4. *Descriptio secundinarum cum tribus placentis uterinis* Auct. THOM. SCHWENCKE. Femina triginta circiter annorum, quae alioquin partus plures feliciter enixa erat, grauida denuo facta ventrem admodum turgidum gerebat, vt gemellos quilibet auguraretur. Sed false; consueto enim tempore mater filiolum enixa est. Quae post enixum foetum expellebantur secundinae, ab aliis valde differebant; quippe inter duas satis magnas, ea scilicet, qua solent plerumque esse, crassitie, placentas, interiecta erat tertia longe minor. Funiculus

culas vmbilicalis iusto longior et crassior, vni
horum placentarum adhaerens; ex altera alius funi-
culus egrediebatur, qui priori statim in principio
erat insertus. In vtraque placenta vasa aëre plena
conspiciebantur, omnesque placentae simul amnio
chorioque inuestitae.

5. *Interpretatio praecepti secundi Exod. XX, 5. 6 p. 149.*
Et Deut. V, 9. 10. Auct. I. L. MAGNET.

6. *De orthographia propugnaculorum disputatio p. 269.*
Auct. N. YPEY.

7. *Curatio capitis obliqui descripta a G. TEN. p. 293.*
HAAFF. Femina viginti annorum, cuius a prima
iam pueritia collum ad sinistrum latus ita reclina-
tum retortumque erat, vt caput, nisi totum cor-
pus moueret, dextrorsum nunquam vertere posset,
Cl. Auctoris auxilium implorauit. Hic rem attento
animo considerans, causam incuruati colli esse
musculum sterno - mastoideum praeter naturam
iusto breuiorem et decurtatum existimat. Quare
feminae suasit, vt dissectionem musculi instituen-
dam permetteret. Haec recuperandae sanitatis spe
allecta annuit. Stato die aduenit et in sella aliqua
sedens caput in viri pectus innititur, dum alii duo
famuli eius manus firmiter tenent. Cute eo loco,
vbi opus erat, incisa, specillo musculus exploratur
eique infigitur atque cultello musculus, ea regio-
ne, qua clauicula sterno annexa est, celeriter disse-
catur. His rite factis caput ab eo viro, cuius
pectori innitebatur, in situm rectum vertitur. Ad-
hibitis medicamentis sanguinem sistentibus omnis
opera nauatur, vt caput directum situm in poste-
rum seruaret; hoc animo vulnus linteis carptis et
siccis spongiis impletur eique vulgare emplastrum
imponitur. Denique caput eo fasciarum genere,
Oo 4 quod

quod ab HEISTERO, BASCH, aliisque descri-
apte ligatur: prima deligatio quinto die post-
tur, in secunda digestiua et balsamica adhibentur.
Vigesimo die vulnus clauditur sanaturque. Femina
quidem ab omni colli declinatione liberata non est,
in eo tamen felix putanda, quod nunc caput sine
molestia versus vtrumque latus vertere valeat.

P. 305. 8. *Observatio facta super pulvere, cui nomen a
Duce Mirandolano, Auct. H. D. GAVBIO.* In diario,
Bibliothèque impartiale dicto, mentio fit alicuius re-
medii aduersus podagram, de quo TOURNEFORTIVS
refert, a sereniss. Duce Mirandolano semper felici
successu esse vsurpatum. Pulvis est tenuis ex rad.
aristoloch. gentian. fol. chamaedr. chamaepyt. cen-
taur. min. compositus. Quantum vero ei sit pre-
tium statuendum quaque circumspectione in morbis
arthriticis adhibendus, ex eo quodammodo patet,
quod de viro quodam Cl. Auctor expertus est. Ille
vir quadraginta annorum, vt saepe, ita nunc vehe-
menter ab hoc morbo vexatus ex aliorum commen-
datione dicto pulvere utebatur. En, dolores morbi
leniuntur atque aeger a podagra ita liberatur, vt
ab ea nunquam in posterum fuerit affectus. At in
eius locum succedit aliud incommodum magis peri-
culosum, respiratio sensim paulatimque difficilior,
cum tussi sicca coniuncta, facies pallida, lingua
sicca exalbicans, sitis continua, vrina abundans,
aquae similis absque odore et colore et reliqua.
Quo statu aeger tamdiu mansit, donec aliquo die
mane pone lectum, cum paulo ante sine villo mortis
indicio cum famulo suo locutus esset, mortuus
reperitus est. Aperto corpore magna in pectoris
cavitate aquae copia apparebat. Tertia pulmonum
pars optimo colore, quae reliqua erat, pallido et
albicante; porro haec affecta pars erat contracta,
rugosa, vt corium tenax, multis tuberculis pisi
magni-

audine conferta, tactuque facile percipienda.
 In oculis istis dillectis materies naturam calcis
 habens, glutinosa, albicans profluebat. Causam
 horum tuberculorum Cl. Auctor quaerit in impe-
 dito illo arthritico morbo.

9. *Observationes meteorologicae a medio Nou. p. 315.*
 1756 ad finem Martii 1757 in Insula Curacao a
 CAR. DOERFFEL institutae.

10. *Eiusdem observationes morborum in insula p. 331.*
 Curacao grassantium. Initio mensis Ianuarii an. 1757
 Europaei in Insula Curacao commorantes febribus
 ardentibus corripiebantur, quae tam vehementes
 erant, vt, praeter magnum aestum; inquietudini
 summae, siti fere intolerabili, continuè vomitui,
 essent coniunctae. Haec symptomata ad quintum
 vsque diem perdurabant, quae excepit sexto die
 virium lassitudo vna cum lingua admodum sicca,
 septimo icteri genus, quo aegrotorum cutis in
 flauedinem virescentem mutabatur; vndecimo
 diarrhoea sequebatur, quae cum ad decimum
 sextum prope duraret, intestinorum magnam de-
 bilitatem efficeret. Quae adhibebantur remedia
 principio morbi erant venaesectioes, antiphlogi-
 stica et rhabarbarina, in ipso morbo refrigerantia,
 in fine corroborantia. Ii, qui insulam incolunt, p. 333.
 alio morbi genere, scilicet febribus malignis, eodem
 anno et mense afficiebantur. Morbum indicabant
 aestus magnus, pulsus interrupti, vomitus, anhe-
 latio; praeterlapsis 24 horis quaedam febris inter-
 missio sequebatur, et paulo post denuo febris redi-
 bat; cutis maculis rubris variegabatur; in feminis
 hoc morbo affectis copiosa sanguinis fluxio; sic in-
 interruptis interuallis febris cum dictis symptomati-
 bus redibat, in eius locum succedebant conuulsio-
 nes et motus pedum spasmodici; et si febris plane

p. 335. cedebat, mors. Medio mensis Ianuarii navis de Iamaica appulit, qui in ea erant nauigantes variolis laborabant. Omni quidem adhibita circumspectione tamen impediri non poterat, quo minus morbus in incolas propageretur, licet ab an. 1750 ad an. 1757 a variolis omnes liberi fuissent. Praeter dictam febrem malignam alii febris catarrhalis petechizantis furori erant subiecti. Duae feminae turcicae primum hoc morbo affligebantur, quae, cum tertio die post, maculis rubris et flavescentibus essent conspersae, quinto moriebantur. Duo milites ex terrore perculsi paulo post biliosam materiem per os eiiciebant tam corrodentem, ut cubiculi area commaculata nulla arte potuisset purgari. Hos vomitus sequebantur obstructio hepatis, febris quotidiana, haemoptysis et denique mors. Primo Februarii, quas iam diximus, febres ardentes, sine discrimine hominum alborum nigrorumque, grassabantur; febres tamen intermittentes magis erant regulares, nec tot variolas purpureas efficiebant. Mense Martio illud morborum genus observabatur, quod Dracunculum appellant; de quo ampliores descriptionem Cl. Auctor in narrandis morbis mensium Nou. et Dec. tradere promisit.

p. 346. II. *De Iudae regio teste diuinitatis euangelii disputat* C. C. H. VANDER AA.

p. 376. 12. *Descriptio geminorum, quorum capita superiori parte erant concreta* Auct. PETRO SANNIE. Femina, quae aliquoties iam pepererat, nunc nouum partum eniti conabatur. Partus difficillimus erat, tantaque aquae copia profluxerat, ut venter partum arctius amplecteretur. Cum femina itaque tanto dolore cruciaretur, partum geminum in lucem edidit, scil. duas puellulas, quae paulo ante mortuae fuerant, corpore validas et bene forma-

formatas, quarumque capitis vertices sic concretæ erant, vt vna alteri opponeretur. Pari ferme erant longitudine et crassitie, a naturali magnitudine aliorum infantum recens natorum non discrepantes.

13. *Obferuationes super suffocatione et suffocatis* p. 386.
Auct. I ENGELMANN. Puer septem annorum in aquam incidit; post dimidium circiter horæ extrahitur. Nullum vel sensationis vel vitæ indicium in eoprehenditur; neque ex naribus neque ex ore, quanquam exporrecti pueri caput paululum reclinatum fuerat, vlla aquæ gutta exstillat. Domi portatur puer, extractisque vestibus madidis pectus eius linteis calefactis perfricatur, sed sine fructu. Os vt ante firmiter clausum manet, sed vi aperitur dentesque claue, ne amplius interni oris cavitatem clauderent, a se inuicem separantur. At cuncta incassum adhibentur remedia; tandem frustum fistulae, quo ad sugendum herbae nicotianae fumum vti solent, intestino recto inseritur et per illam aër flando intruditur. Puer viuere incipit, suspirat, aquam euomit, clamat, patrique quaerenti respondet; atque integram valetudinem recuperat. Hac commemorata re Cl. Auctor in illa remedia, quæ in medendis suffocatis optima putantur, inquit. Duo primum suffocationis genera refert eaque celeberrimorum Medicorum obseruationibus, imprimis illustris HALLERI, confirmat, et sequentia ex eis deducit: Illa tantum animalia, quæ, priusquam in aquam prolaberentur, viua fuissent, aquam p. 400.
 in arteriam asperam inhaussisse; atque longiorem breuioremque vitæ animalis durationem sub aqua pendere ab eo, num profundius fortiusque aërem inspirassent; quoque temporis articulo vltima perspiratio facta esset; quanta aquæ copia in arteriam asperam ingressa; quæ phænomena cordis, pulmo-

P. 413. pulmonum, vasorum sanguiferorum? Cum in suffocatis sanguinis circulatio impedita, pulmones ad respirandum incapaces, sanguis in corde spissatus, systema neruorum compressum et ad sentiendum ineptum, omnesque effectiones tam intrinsecae quam extrinsecae, quatenus a sanguinis motu pendeant, interruptae inueniantur; magna cautio adhibenda, ut aeger, tanto mortis periculo expositus, ab eo possit liberari. Consilium itaque est, si quam primum suffocatus in aedem propinquam portetur, ibi in loco calefacto a vestibus madidis exoneretur et balneo ex aqua calida parato, si haberi possit, immittatur; sin minus, linteis calefactis et bene siccis eius venter et pectus perfricetur, hisque omnibus perficiatur, ut aqua insorpta ex arteria aspera et oesophago profluat. Quae cuncta, si rite facta sint, videndum est, ut sanguinis motus per orbem restituatur. Quem in finem commendat Cl. Auctor balneum ex aqua tepida, cui suffocati corpus ad collum vsque immergatur. Cauendum modo est, ne aquae calor calorem sanguinis superet. Corpus in balneo positum leniter fricetur; pectusque perspirationis excitandae causa comprimatur; fricentur deinde articuli et venter. Eo casu, quo nulla balnei parandi occasio est, aeger denudato corpore in lectum calefactum hoc modo statuatur, ut caput inferiori loco et ad latus reclinatum sit. Quo facto duo robusti et nudi viri vel vnus se suffocati corpori superimponent eique calefaciendo, fricando, pectusque comprimendo auxilium praebeant. Ob aerem in pulmonibus quidem residuum sed ad expellendam aquam ex arteria aspera valde debilem, iuuat pectus ventremque vola manus fricare; vel aerem in intestinum rectum inflare; vel in os suffocati apertum animam inspirare; vel gula follis ori aut naribus inserta compresso folle aerem in pulmones

mones protudere; vel, quod melioris notae est
 adminiculum, e vesica bouina aëre turgida per
 fistulam ei alligatam aërem in pulmones pellere.
 Quodsi vitae aliqua signa in suffocato apparent, non p. 426.
 sine usu esse putantur sternutamenta, quibus facile,
 quidquid in arteria aspera insit aqua sternutando
 expellatur; idem de spiritibus nervos irritantibus
 annumque recreantibus dicendum est. Poteris
 quoque eis commode ad perfricandum corpus uti.
 Clyisma optimum illud est ex fumo nicotianae, cuius
 supra iam mentio facta est. Quandoquae guttulae
 spiritus ammoniaci quaedam suffocati naribus instil-
 latae vitam excitare valent. Verum praeter hoc p. 437.
 suffocationis genus sunt quoque alia, quae ab aliis
 causis proficiuntur, quorsum pertinet suffocatio
 illa, quae ex corrupta imminutaque aëris elastici-
 tate oritur; eiusmodi corruptionem efficere solent
 vapores sulphurei, fulmina, vapores turfi, carbo-
 num fossilium candentium, cadauerum putre-
 factorum. Porro huc referri potest et illud suffo-
 cationis genus, quod ex debilitata musculorum vi
 in respirationis negotio necessaria consequitur; ut
 quandoque videre est in parturientibus, infantibus
 recens natis atque in iis interdum, qui ex vehe-
 mentia risus, clamoris, tussis respirationem inter-
 mittunt,

14. IOB BASTERI *disputatio de nonnullis in-* p. 473.
sectis marinis *.

15. *De futuro cometa, qui anno 1682 apparuit,* p. 490.
annotationes a IAN SCHIM.

16. *Brevis disputatio de determinatione apparentis* p. 506.
planetarum loci, a CORNELIS DOUWES.

17. *De*

* Quam vid. Comment. nostr. Vol. VIII. P. III.
 p. 535 seqq.

- P. 513. 17) *De Colica Pictonum* a IOANNE GRASHVIS.
Antè omnia lectores sunt certiores faciendi hanc
disputationem continere solutionem problematis de
colica pictonum a celeberrima societate annis 1755
et 1756 propositi, quae prae aliis cum ea com-
municatis laudem et praemium est consecuta. Ad
ipsam disputationem quod attinet, in prima parte
repetuntur vere omnia, quae iam Cl. Auctor in pe-
culiari libello: *tentamine de colica pictonum*, cuius, et-
iam in commentariis nostris mentionem iniecimus*,
super hoc morbo ratione indolis, symptomatum,
et effectuum tradiderat; quare praetermittere hanc
partem constituimus atque potius, quae in altera
de remediis aduersum hoc colicae genus disputata
sunt, repetere. Sunt autem horum remediorum
P. 563. alia specifica h. e. sic efficientia, vt sublati morbi
modus non nisi difficillime possit explicari; alia
communia, quae ex causa cognita proprietatibus-
que perspectis contra morbum agant. Specificum
remedium curandi morbi haecenus nullum explo-
ratum est. Remedia communia vsurpantur vel
intuitu morbi in se contemplati, vel causarum, vel
aliarum rerum, quae in morbo accidunt. Morbus
separatim consideratus consistit in vehementissimis
cruciatibus, qui duplicimodo possunt tolli, tum le-
niendo dolorem, cum liberando partes male affe-
ctas a tanto dolore. Ad leniendos dolores adhiberi
possunt anodyna et soporifera; partibus dolore
affectis medela fit, si attendimus ad causam illam
proximam, si scil. minuenda est vis materiae cru-
ciantis et ex corpore pellendae, id quibusdam pur-
gantibus sine incommodo fieri potest v. c. rhabar-
baro in forma pulueris; manna in aqua hordei vel
vino rhenano vel iusculo carnis exhibita, succo pul-
pae cassiae fistulae et tamarindorum, his adiungi
possunt olea minuendae expansionis causa. Resi-
stendum

* vid. Comment. nostr. Vol. II. P. II. p. 241 seqq.

stendum quoque est aëri intestinis incluso, qui elastica sua vi a calore excitata intestina distendendo vehementes dolores efficit; Praeter laudata remedia hic auxilium afferunt clysteres ex carminantibus factae. Extrinsecus ventri adplicanda remedia sunt p. 572. parietaria, verbascum, flores chamoemeli, meliloti, sambuci cet. Porro lintea vino rubro, aqua reginae hungariae, spiritu menthae, aqua theriacali, vulneraria madefacta. Eo casu, vbi intestina ex defectu muci naturalis ab acri materie laeduntur, remediis opus est; quae partim eius defectum suppleant, partim hunc mucum sensim restituunt. Mucilaginosa v. c. althaea, consolidida, malua, ichtyocolla, semina cydoniorum prius efficiunt; mucum vero restituunt corroborantia et constringentia v. c. decoctum corticis fraxini et tamarisci, millefolii et similia. Quodsi dolor paululum cesset, omnis opera nauanda est vt genuinae causae explorentur. Primum quod hic in censum venit, est materies illa acris, quae vel in cavitare vel inter tunicas intestinorum haeret. Quae in cavitare inest materies vitiosa purgantibus vomitoriisque pellitur; sin vero ea tunicis inhaereat, paulo difficilior erit curatio; sunt tamen in laude purgantia et vomitum excitantia, quibus efficitur, vt humorum circulantium motus in intestinis restituatur. Deinde causae remotae inuestigandae sunt, quarum vi, pro vt natura cuiusque id exigit, debilitanda est; aliter enim procedendum erit, quando animi commotio, vel frigus vel procellosa et ingrata tempestas, labores intensi; aliter, quando febris continua, intermittens, bilis corrupta, arthritidis, catarrhus, scorbutus, melancholia, scabies excitati morbi causa esse videtur. Sed quaeritur, cur in Hollandia p. 600. haec pictonum colica sit tam frequens, cuius quaestionis duplex responsio esse potest, et prima quidem ea, quod hoc morborum genus olim satis cognitum,

cognitum, nunc sub nouo tantum aliquo nomine innotuit; altera, quod, qui olim non tam frequens erat morbus, nunc ob varias causas frequentior redditus est. Npuum esse morborum genus antiquis plane ignotum profecto probabile non est, siquidem veteres eius sub alio quidem nomine mentionem fecerint. Ergo morbus, qui olim non tam late serpebat, nunc plures homines corripit ob duplicem causam; quarum prima quaerenda est in mutata mortalium corporis constitutione; secunda in aliis rebus externis corpus afficientibus. Iam nemo forsitan erit, qui tam mutatam esse corporum humanorum naturam sibi persua-deat, vt ante aliquot secula et plus nulla huius excitandi morbi causa interna valida fuisset; superest itaque causa illa, quae in rebus externis corpus afficientibus posita est; harumque rerum praecipuae esse possunt immensae vini potiones, inprimis vina mangonisata, aliaeque potuum genera feruentis, ardentisque naturae, quale hoc esse scimus, quod ab Anglis *Punch* appellatur; porro abusus e theae coffeaeque parati potus; deinde aqua pluuialis per canales plumbeos ducta. Forsitan nimius fumi herbae nicotianae sugendi vsus atque vasa ex cupro confecta vel in excitando vel augendo hoc morbo aliquid conferre valeant.

Relationes ad celeb. Societatem factae hae sunt:

- P. 3. I. *Curationem duarum virginum mutarum refert*
 IOSVA VAN IPEREN. Virgo quaedam honesta, iocose faceteque dictis valde delectata, se iis in medium prolatis nunquam a risu vehementissimo continere poterat; aliquo die, cum quidam vir, natura hilaris, iocose aliquid pronunciaret, tantum risum concitauit, vt ea paulo post omnem distincte loquendi vim amitteret. Quae adhibebantur remedia

remedia exquisitissima nihil efficiebant. Aliquot mensibus post accidit, vt idem vir iocosus cum hac virgine conuiuio interesset. Virgo ad iocandum quidem prona, sed ex vitio linguae impediabatur, quo minus hilarem animum declararet, attamen per iocose dicta huius viri ad risum immoderatum rapitur, et quod maxime mireris, facultatem clare loquendi recuperat. At infelix virgo sequente die iterum in hunc morbum incidit. Mercator quidam, cuius filia simili loquendi vitio laborabat, decreuerat iter aliquod negotii sui causa instituere; hic ex medico quaerit, vtrum periculum sit timendum ex eo, si filiam secum duceret. Respondet medicus, quod nullum. Mercator vna cum filia sua proficiscitur et filia linguae valetudinem recuperat. Hanc, cum mira esse videretur, sanandi artem imitari decernunt virginis supra dictae necessitate coniuncti. Virgo cum aliis honestis feminis vehitur; multique, vt a feminis fieri solet, ridiculosi ioci in medium proferuntur, sed sine effectū. Tandem vna cognatarum eam sic alloquitur: profecto, te distincte locuturum esse, autumo! Sic est, illa inquit, ego mihi persuadere iam ita loqui. Ex quo temporis momento ea ab hoc loquelae vitio liberata est.

2. Cl FVVN, qui iam altero tomo horum *p. 21. commentariorum remedium aliquod aduersus morbos arthriticos commendauerat, nunc aliam curationem doloris vehementissimi in patella breui tempore feliciter mediante oleo Coeliban institutam commemorat.

3. Summa cuiusdam epistolae a IOB BASTERp. 26. cum Cel. Soc. communicatae. Vir quidam aliquo die post meridiem scribens dolores in vmbilico sentit; dolores interruptis intervalis sequente die simili occasione

* vid Comm. nostr. Vol. VIII. Part. III. p. 387.

occasione redeunt, et sic tertio quartoque; quinto mane humida quaedam materia vmbilicum circumquaque ambit, aeger eam examinando inuenit esse spinaciam, quam antecedente die comederat. Vmbilicus magis tumescit. Sequentie die dolor punctorius vehementior fit cum inflammatione coniuncta. Vesperi aeger vmbilicum manu fricans premensque tactu percipit in eo corpusculum, quod remota manu, proflit et in terram prolabitur. Vnus ex phaseolis albis erat, quos prandio praecedentis diei comederat. Dolor continuat hoc et sequentibus diebus atque humor tenuis ex vmbilico exstillat. Post tumor pure impletur, purulenta materies magna copia profluit atque tumorem crusta obducit. Crusta cultello abscinditur. Dolor aegrotum sic cruciat, vt chirurgi auxilium implorare cogatur. Ille vnguentum ex oleo oliuarum, saccharo et vino adusto praeparat et turundam hoc vnguento illinitam vmbilico imponit. Doloris cruciatus imminuuntur. Aeger his turundis per aliquot hebdomades vtitur. Loco purulentae materiei interdum guttulae quaedam sanguinis promanant. Vlcus clauditur atque vmbilici aucta magnitudo decrescit. Mense post aeger febris corripitur. Propter magnum sudorem tenax materies purulenta ex vulnere antiquo egreditur. Suasu Cl. BASTERII vlceri tintura myrrhis cum melle rosarum infunditur et deinde balsamus ARCAEI. Quo efficitur, vt nulla talis materies febris paroxysmo in posterum prorumpat. Sequentibus mensibus pili propullulant; interdum materies illa tenax in conspectum venit, quae sensim fluidior euadit, tandemque omnis euanescit. Cessant dolores, cessantque alia incommoda.

P. 34. 4. Scriniarius quidam nomine IOOST SCHVT ferrando truncum pomi aut pruni reperit in quibusdam separatis orbiculis varias rerum imagines

v. c. vrbes repraesentantes; quas cum cel. Societate communicauit.

5. Illustri praeses huius societatis VAN SY P. 36. PESTEIN tradit ea, quae super metamorphosi auenae in secale vel triticum obseruauit. Experimentum quidem, quod instituit ex omni voto, ob vehemens frigus, quod semina terrae commissa corruerat, non successit; obtinuit tamen hoc, vt e quinque, quae superstites erant, plantis, loco auenae, secalis semina colligeret.

Obseruationes meteorologicae Suaneburgenses annorum 1746. 1756. 1757.

II.

IOBI BASTERI Med. Doct. Acad. Caes. Societ. reg. Lond. et Holland. Socii. Opuscula subseciua, obseruationes miscellaneas de animalculis et plantis quibusdam marinis eorumque ouariis et seminibus continentia. Liber secundus. Harlemi, apud Io. Bosch. 1760. 4. pl. 12. tab. aen. 4.

Libellus hic est continuatio, de qua iam fidem in priori libello * Cl. Auctor dederat. In eo, qua solet industria et diligentia, disputat de zoophytis, ostreis, cancello, scolopendra maiore, serpulis siue vermibus tubos lapideos incolentibus, doride siue limace marina spinis mollibus hirsuta, hirudine piscium, eschara lapidescente, ascidio, audituque piscium. *Zoophytorum* mira est definitio, quae enim plantarum et animalium docentur proprietates, quamquam valde inter se diuersae sunt, ambas in hoc conditarum rerum genere Cl. Auctor reperit; Pp 2   corpori

* vid. Comment. nostr. Vol. VIII. Part. III. p. 535.

corpori cuidam adhaerent, quare augmentum plantarum more capiunt; constant corpore organico, sentiunt percipiuntque et sua sponte motus quosdam exercere valent, quamobrem animantium illa esse in numero, statuendum est. Cl. LINNAEUS duo zoophythorum ordines constituit, quorum alter duriora siue lapidea, alter molliora complectitur. Harum naturam et originem, quantum potuit Noster inuestigauit; primo monet, quas LINNAEVS corallinas proprie sic dictas zoophytis adnumerat, esse plantas e conferuarum genere; nam in earum apicibus nulli polypi conspiciuntur, semina vero cellulis inclusa ad modum plantarum marinarum producuntur. *Penicillus* LINNAEO corallina est, sed a corallinis ita alienus, vt potius sit vermīs ex scolopendarum genere, tubum inhabitans. In fertularia aliter se res habet, initio enim perfectam vegetationem aemulantur, velut germen ex matre propullulant, ramulorum more crescunt et ad maturitatem perductae decidunt, lapidique, conchae aut alii corpori affiguntur. Ergo sola huius ouuli testa vegetantis naturae est, et quod huic ouo inest, ad animantia pertinet, quod simili modo eodemque crescit tempore, in ramulos distribuitur, ubi tandem alii flores seu rectius polypi adspectabiles veniunt, qui suo tempore suum semen, vel si mauis, ouula gignunt. Ex quo intelligitur, quo pacto possis de zoophytis contendere, ea, vt reliquae plantae omnes, augmento et proceritate augeri; sola medulla excepta, quam animal esse tibi persuadere debeas. Quodlibet ergo zoophyton ex peculiari semine vel ouo ortum suum trahit et quamdiu viuit, moles crescendo augetur.

Ostrea, e concharum biualuarum sunt genere: LINNAEVS omnia, quae hactenus cognita sunt, ostrea ad nouem et viginti species redigit; ex quibus Cl. Auctor tantum eam describit, quae

quae britannica seu vulgaria ostrea ob gratum et iucundum saporem satis cognita complectitur. De his iam commemorat, quod, si sub finem maii aut iunii initium aperiantur, succus quidam lacteus in eis quandoque reperiatur, qui microscopii ope adspectus ex ingente ouulorum numero constare videtur. De ostreorum sexu magna est sententiarum varietas. Cl. Auctor ea vtriusque sexus esse arbitratur, quia ostrea, si mares esse statuas, plane impedirentur, quo minus ad femellam accederent eamque foecundare possent. Iulio et augusto viua iam ostrea a matre intra branchias exclusa inueniuntur; quo facto lapidibus aliisque rebus: dnexa sensim paulatimque crescunt. Tenera haec ostrea decem circiter mensium aetate aprili aut maio colliguntur et sequentem in modum feruntur: biennia ostrea vel triennia vel alia, quae ob paruitatem ad cibum parandum minus apta sunt, in mari his sparguntur locis, quae ab harum rerum intelligentibus idonea putantur, vadaque ostrearia vt plurimum appellantur. His modo dictis ostreis et alia adiunguntur tenera, quae pullitiem (*Broed*) vocare solent. Ostreorum aetas ex valuis et imprimis caua testa facili modo colligitur; quotannis enim nouo quasi margine ornantur; sic trienne ostreum duo eiusmodi margines testulae primi anni circumiectos adeptum est. Atque hinc facile perspicitur, cur ostrea ad cibum apta quatuor aut quinque annorum esse oporteat. Vt vniuersae cochleae et conchae marinae suis cum testis nascuntur, ita quoque tenerrima ista ostrea testis suis microscopio discernendis instructa inueniuntur. Mira tamen res est, quod, quae in aliis animantibus ossa obducit caro in ostreis vestita sit ossibus. Crescente iam ostreo, crescit etiam testa ex stratis composita, quorum infimum cum ipso animalis corpore connexa est. Ostreum vix duorum annorum aetatem

implens iam foecundum est; in his quandoque semen repertum, in triennibus tamen et quadriennibus longe maiori copia, ita vt singulum ostreum aliquot centena ostreolorum millia progignere possit. Quomodo ostrea valuas aperit et apertas contrahat Cl. Auctor egregie docet, dignaque est explicatio, quae legatur. Tradita hac de ostreis descriptione paucis verbis medicae salutaresque eorum vires subiunguntur.

Cancellus, quem nunc describit atque insectorum marinorum cuculum appellat, mirabile est animal. Simulac viuere incipit, eremitarum more vagatur primamque vacuam testam ingreditur. Hoc in causa est, cur ab aliis eremita, ab aliis miles vocetur. Crescente hoc cancello concham suam angustam relinquit, et commodiorem amplioremque quaerit. LINNAEO duplex est cancellorum genus, alterum vulgo *Bernhardus*, alterum ab eo *Diogenes* dictum. Cl. Auctor, quo melius debeant a se inuicem distingui, vtrumque hoc modo describit: *Astacus trunco subrotundo, thorace laeui, manibus pedibusque subuerrucosis, scabris; in Europa frequens dextramque manum plerumque habet maiorem. Astacus, trunco subnudo molli, manibus pedibusque pilosis sinistra maiore. Hic in America septentrionali, Iamaica et India orientali inuenitur.*

Cancelli astacorum more in inferiore corporis parte oua gerunt; dubia vero res, vtrum astaci oua inter pedes gestata, deponant, an inter pedes ipsos, vt in scorpionibus obseruatur, excludantur. *Scolopendrae* maioris tubulariae Cl. Auctor a piscatoribus e mari germanico allatae particeps factus fuit. Primo adspectu velut tubus fuscus, cinereus, membranaceus, decem prope pollices longus apparebat. Horum tuborum quosdam gabatae fictili candidae marina aqua limpidissima repletae imposuit; quo facto, conspexit superne pilos prodeuntes, qui

qui tubo compressi, penicilli formam egregie exprimebant. Pilis his vltcrius protusis capitis pars ita emergebat, vt inter pilos in duo brachia expansos vltcrius exsurgeret. Exiguæ tum plumulae in variis animalibus diuersi cõloris in conspectum veniebant. Vermium ex tubis extractorum latera glauci coloris, dorsum intermedium albi flavescentis, totaque longitudo in parua distributa quadrata. In vtroque animalis latere vltra centum pedes conspiciui, rependo aut natando inseruientes; tuborum externae superficiei magna inaequalitas, interna valde polita et laeuis; tertia parte tubi animalis longitudinem superant, inferiori parte patentes. An apertura hæc eis a natura sit data ad excrementa eiicienda, nondum constat. Animal ipsum nec ad corallinas, neque ad aliud polyporum genus pertinet, sed potius serpulis adnumerandum est. *Serpularum* siue vermium tubos lapideos incolentium Cl. Auctõr tria genera describit, primum quod LINNAEVS serpulam spirorbem, alterum serpulam triquetram et tertium serpulam arenariam dixit. Caput primi generis coccoineum est vtrinq;e plumis duabus ornatum, inter quas se membrum calicũlo simile extendere potest; collum cinerei coloris, reliquum corpus aurantii; in vtroque latere decem pedes; interdum extremo tubi margini annulus coccineus, quem ex magna globulorum minutissimorum copia consistere Cl. Auctõr existimat. *Doris* siue limax marina spinis mollibus hirsuta deforme est animal, aspectuque foedum. LINNAEVS speciei huius, quam noster describit, nullam sub genere dorida fecit mentionem. Animal ipsum quatuor gerit cornua, duo alba anteriora maiora, inferiore capitis parte, et duo fusca in dorso. Os ex octo quasi globulis compositum est rotundis, quod, si opus est, ample aperire valet. Immensum ouulorum numerum

martio mense parit. Ouarii frustulum, vt aliorum insectorum marinorum, diuersis interuallis octo aut pluribus ouulis constat. *Hirudo* piscium se piscibus et inprimis raiis affigit, quibus tam firmiter sugendo adhaeret, vt difficulter ab eis possit seiungi. Forma capitis et caudae ferme eadem, et cum hac tum illo se rebus quibuscunque affigere valet, propter figuram, illam vngulae equinae similem, qua vtrumque gaudet membrum. Oua mense maio ponuntur ab eis, quae dulci aqua reperiuntur, tribusque hebdomadibus praeterlapsis pulli excluduntur. *Eschara* lapidescens, conglomerata, foliolis tenuibus, crispis, coadunatis, simplicibus, nec in specierum numero, quas LINNAEVS enarravit, deprehenditur, neque ab alio vnquam descripta est; habitat in subsalsis aut salis fossis atque arundinibus aliisque plantis in magnam molem conglomerata adhaeret. Aqua extractae eiusmodi escharae vt reliquae omnes multis polypis sunt obsitae. Ad zoophyta pertinere Cl. Auctor opinatur, verum quae sit horum animalium origo, quaque aetate ad hanc magnitudinem perueniant, hactenus nihil definiri potuit. Vltimum animal, quod describit, *Ascidi* nomine insigniuit. Ad sextam animalium classem molluscula continentem secundum syst. nat. LINNAEI pertinet, sed ab eo haec species inter quatuordecim, quas recenset, nominata non est. Sunt autem characteres huius ascidii hi: *Corpus ouatum est instar vesicae, nudum sine testa et crusta, tactu molle instar alutae, atque in superficie multis minutissimis, nudi oculi aciem fugientibus, punctis veluti hamulis instructum, quibus ligneis emissariorum valuis se affigere potest. Corpus hoc in duo breuia brachia siue tubos definit, in fine apertos, quorum margo exterior minutis punctis obsita est. Pedibus aliisque artubus externis plane destitutum est.*

Praeter

Praeter has proprietates nullae aliae, ex quibus coitus modus, generatio et alia intelligerentur, erui poterant. In lagenis vitreis asseruata haec animalia plane nullum motum edebant, nisi quod per apertos illos tubos, quos extendere retrahereque valebant, aquam imbiberent; Dissecta intus magnam cum ostreis affinitatem habent; multo tamen molliora sunt et viscosiora. Acute integra, cuius superficies interior laeuissima est, sine impedimento liberantur. In fine huius libelli soluitur illustris illa et perdifficilis de piscium auditu quaestio. Traditis eis, quae ab aliis celeberrimis viris super hac re in vtramque partem prolata sunt, Cl. Auctor eorum sententiam, qui piscibus auditus quoddam genus attribuunt, amplectitur. Pisces enim, arbitratur, eodem modo sub aqua audire, quantum ipsis ad instans periculum effugiendum et forte ad alios sonos, mutuo sono edito, percipiendos opus est.

III.

10. IAC. HVBER, Anat. et Chirurg. Prof. Seren. Landgr. Hass. Consiliar. Aulic. et Archiater, Aulae Bad. Durlac. Medicus, Facultat. Med. Patriae, quae Basileae est, Collega, Acad. Caesar. Nat. Curiosor. Londin. Societ. atque Helueticae Sodalit. labores suos aestiuos indicit iisque obseruationes aliquot anatomicas praemittit. Casseliis, 1760. 4. pl. 5. p. 2. typis Henr. Schmiedt.

Ad labores chirurgicos, post diuturnum otium ex belli calamitatibus natum, inchoandos, programme hoc inuitatorio nouos conuocat chirurgiae

giae filios Cl. Auctor, simulque seminarii chirurgici, Cassellani rationem exponit. Solent nimirum in illud recipi quatuor iuvenes chirurgiae addicti, de quibus spes est, eos vltioris doctrinae cupidos et solida instructione imbutos patriae aliquando vtilis fore. Huius rei gratia tres Medicinae Professores salariis sat amplis constituti sunt, qui Anatomiam, Chirurgiam easque Medicinae partes, quibus instructi esse debent boni chirurgi, doceant. Incumbit Cl. Auctori cadauera secandi methodum docere, quo munere sedulo fungitur suisque auditoribus probe inculcat, curam morborum internam non temere suscipiendam esse a chirurgo, qui nihil sit nisi chirurgus: qua occasione etiam de pharmacopolis conqueritur Noster, qui extra suos terminos progrediuntur. At, ipsos medicos super vna eademque re in magno dissensu saepius versari, regerere poterunt illi, quibus a praxi clinica abstinendum esse dicimus. Fatendum est atque dolendum, opprobrium hoc simpliciter negari non posse: est tamen etiam, quod respondeamus, nullam esse doctrinam, in qua non occurrat discrepantia, in tanta hominum ingenii, vitae generis, morumque varietate, quae fundamentum inconstantiae et dissensus non inter medicos solum, sed et inter theologos, iurisconsultos atque philosophos est. Argumentum hoc vltius explicatur et tandem ostenditur magnum, quod chirurgos inter, pharmacopolas et medicos proprie sic dictos intercedit discrimen.

p. 17. Sequuntur nunc obseruationes aliquot anatomicae e tribus corporis humani cavitatibus desumptae. In cerebro pueri trium annorum, tabe consumpti, tumorem durum, glandulosum quasi, reperit Cl. Auctor, ex cuius autem tumoris habitu glanduloso concludendum non est, ac si ad cerebri structuram glandulosam cum MALPIGHIO accederet Noster.

Noster. Mediam medulloſam cerebri ſubſtantiam hemiſphaerii ſiniſtri, corticem inter atque ventriculū magnum occupabat tumor ille, nucis auellanae magnitudinem referens. Tenui ſub cortice nucleus ſubduriuſculus boni puris inſtar aderat. Quemadmodum autem omnis cerebri habitus a reliquis corporis partibus valde diuerſus eſt, ita quoque tumor iſte a carne, pure et tumore cyiſtico multum recedebat. Globulus exemptus perque medium diſciſſus aequaliter, excepta tenui extima cuticula, ſubdurus atque coloratus erat. Fatetur hic Noster cum FANTONIO: *Esſe cerebrum partem hominis, cuius obſcura adhuc ſtructurā. obſcuriores morbi, obſcuriſſimae functiones, perpetim philoſophorum atque medicorum torquēbunt ingenia.* De ſepto lucido cerebri in cadaueribus diuerſaep. 19.

aetatis, feminae nimirum ſeptuaginta duos annos atque puellae viginti ſeptem meſes natae, ſecunda obſervatio agit. Eſt vero ſeptum lucidum *pars vere medulloſa vno ductu cum fornice et corpore calloſo continuata; ſola pelluciditate ſua apud eos certe, quibus latuit cavitās conſiderabilis, et a diſtis particulis maxime a fornice ſeu camerato corpore probe diſtinguendā.* De ſimplici et lamelloſo huius ſepti habitu, de cavitāte et contento eius Cl. Anatomicorum diſcrepantes ſententiae proferuntur, quibus ſuam obſervationem Noster ſubiungit. Duas ſepti huius lami-p. 24.
nas in vtroque cadauere inuenit. Cavitās manifeſta erat, priora verſus acuminata, poſteriora verſus longius procedens; perpendiculariter ampla, diametro vix ultra lineam lata: in cadauere puellae cavitās iſta nullum continebat ſerum.

De thorace deinceps quaedam proferet et qui-p. 26.
dem quinque pectoris cavitates determinat Noster, receptam quamvis in duo caua diuiſionem non reiiciat. Duae diſtinctae pleurae ſunt, quarum vtraque ſuo pectoris hemiſphaerio proſpicit, et quoad

- quoad figuram, laeuem loborum pulmonis circumferentiam refert. Eo in loco, in quo pleura utraque confluit, tunicae cellulosae ope connectitur et mediastinum efficit, anticum nimirum atque
- p. 29. posticum. Prius celluloso suo habitu thymum recipit, cuius lobulum quendam praeter consuetudinem, binis cornubus superioribus interpositum, animaduertit Noster. Mediastino postico quartum pectoris cauum limitatur; oesophago, asperae arteriae, aortae, venae cauae superiori, azygo venae ductuique thoracico transitum permittens. Quintum thoracis loculamentum, extra pleuras situm, pericardio circumscribitur cordique motum liberum concedit. In cadauere septem mensium pericardium valde tumidum, et aqua, lympa mucoque
- p. 32. infarctum erat. Mucosa in hoc liquore fluctuabat membrana, quae dimoueri facile et eximi potuit. Pleurae rorem in puellula nouem mensium sub aquae specie collectum, hydropi pectoris ansam dedisse, rarior omnino Cl. Auctoris obseruatio docet. Verum et singularem polypum in femina quadraginta aliquot annorum, tabe consumpta, reperit. Haerebat iste in cordis auricula dextra, cingulo cordis tendinoso et valvuloso firmiter annexus, oui gallinaei magnitudinem aequans. Erat autem polypus hic nec carneus nec ruber, sed durioris instar gelatinae steatomatis naturam prae se ferebat, colore pallidissime luteo conspicuus membranaeque tenui cinctus, vt cysticus quasi tumor appareret. Sequuntur tandem ea, quae in abdomine singularia obseruata sunt. In diaphragmate puellae decem mensium foramen, quod venam cauam transmittit, duplex reperit, cuius causa sepimentum aliquod, ex fibris tendinosis ortum,
- P. 34. erat. Foramen anterius atque maius venae portarum truncum e ramis suis hepaticis mox productum reci-

recipiebat *: altero autem foramine, minori et aliquo modo posteriori vena caua recipiebatur. Monet hoc loco Cl. Auctor, fasciculos tendinosos, quibus foramina, praecipue vero illud cauam transmittens, muniuntur, constantem in omnibus non seruare directionem, quemadmodum etiam in musculo habitu natura non semper eandem regulam seruat. Foraminis oesophagei dexter fasciculus in puella quindecim mensium, postquam aortae hiatus superauerat, tendinosus factus erat, et talis ante musculosi cruris diaphragmatis sinistri infimam partem procedebat. Propius aliquando deprehenditur furculus arteriosus ex ipsa aorta ad diaphragmatis crura tendens; duos etiam vidit Noster vnicuique cruri sui lateris prospicientes. Arteriolas has aorticas a reliquis distinctissimas ideo forte a nemine animaduersas esse coniicit, quoniam exilissimae sunt et aortae trunco teguntur. p. 36.

Naturam non semper seruare ordinem constantem in ortu et directione vasorum, multiplices variationes renalium, capsularium atque spermaticorum ostendunt. In puero decem dierum arteria phrenica dextra vix paulo altior, quam ipsae emulgentes, ex aorta dimittebatur, et mox infra coeliacam et mesentericam superiorem, in duos ramos prope ortum fissa erat. Minor horum ramorum ad capsulam atrabilariam ex parte tendebat et inde trans renem deorsum ferebatur, veram arteriam spermaticam constituens. Amplam, sed tamen simplicem peluim renalem exhibuit puella recens nata, duplici e rene dextro vretere instructam. Duplicem peluim et vreterem e rene sinistro duplicem habuit femina triginta duos annos nata. Vreteres hi demum ante vesicam vrinariam in vnum confluebant canalem. Puella quindecim hebdomadam p. 40.

* Hepaticas venas alias sub diaphragmate in cauam se inferentes esse certo nobis persuasi sumus.

madum vreterem renis sinistri praeter naturam distentum ostendebat, cuius causa mucus erat, infimo vreteri tenaciter adhaerens. In cadauere feminae triginta annorum ren dexter valde magnus, sinister exilissimus, pinguedine obductus, vix carneus, flaccidus, crassa intus pelui cinctus erat. Continebat haec calculos exiles plus duodecim, aureo colore praeditos, quorum maximus, auellanae nucis magnitudine, ad medium vreterem descendit eumque valde distentum reddidit. Ne vero vreteres a vitiis nunc recensitis nimium irritentur, natura proprio vasorum apparatu prospexit, vt inunctione continua viae hae lubricentur.

IV.

CAROLI LINNAEI. Equ. de Stella polari, systema naturae per regna tria naturae secundum classes, ordines genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis, locis. To. II. Editio decima, reformata. Holmiae, impensis Laur. Salvii, 1759. 8. i Alph. II pl. Continuant paginae, a pag. 825-1384.

Quem in primo sequutus fuerat huius operis tomo ordinem III. Auctor, eundem etiam hic seruatum fuisse adnotamus, eandemque et cognitam iam in digerendis diiudicandisque corporibus naturalibus industriam. Multum ea propter differt plantarum hic facta expositio ab illa, quae in Systematis naturae editionibus prioribus tradita fuit. Regni nimirum vegetabilis generalem quandam historiam praemisit, et terminorum artis breuem elenchum, secundum partium plantae successionem, cauit tamen, ne nouis vteretur terminis, forte

forte bene perspicuus, quantum amplae admodum doctrinae difficultatis addiscentibus ex eorum multitudine enascatur. Hinc flores tantum diuisit in *superos* aut *inferos*, quatenus illi vel supra vel infra gentem constituuntur, et eos fructus *circumscissos* appellauit, qui horizontaliter discedunt. Classes genera sic continent, vt facile possint inueniri, et quidem eundem generibus adsignauit numerum, quem in editione quinta generum habebant, sed, quum post multa noua fuerint detecta vel ab Ill. Auctore, vel ab aliis descripta, haec etiam si reliquis, quodlibet scilicet suo loco, interposita habentur, vt noua nullis numeris distinguerentur, descripta iamiam numeros antiquos retinerent, sed, characteribus sic iubentibus, commodiorem quandoque occupent locum: v. c. Genus 37. *Dianthera* inter Genus 25. *Iusticia* et 26. *Gratiola* medium est, quum enim *Iusticia* capsulam habeat, vngue elastico dissilientem aequae ac *Dianthera*, haec autem stamina duobus, illa stamina vna, antheris ornata acceperit, optime hic collocatur. Factum autem est, vt ob nouorum generum accessum, quorum olim non nisi mille centum et quinque recensebantur, nunc mille centum et septuaginta quatuor enumerentur. Non autem accessu nouorum tantum generum aucta est haec editio, sed permultorum etiam generum characteres essentialis emendati habentur. Singulis etiam generibus subiunguntur cognitae hucusque species et omnes, quae in *speciebus plantarum* Ill. Auctoris recensentur, et aliquot etiam nouarum centuriae, hae litteris A.B.C. distinguuntur in singulo genere, reliquis etiam iam stabilitis speciebus quaelibet suo loco interponitur, qui nempe ab affinibus facilem distinctionem docet, immo specificae simul differentiae non paucae emendatiores adducuntur. Tanta autem specierum copia, licet maxima pars ab inde-

indefinite assidue Ill. Auctoris ipsius sensim fuerit peruestigata, aliquae tamen ex recentiorum botanicorum, vt HASSELQVISTII, LOEFLINGII, RUMPHII, BURMANNI, BROWNI aliorumque scriptis repetitae, vel etiam ab amicis communicatae fuerunt, nec non ab Ill. LINNAEO secundum suam normam determinatae, vt possis pro completa specierum cognitarum recensione hanc accipere.

P. 825. In *regni vegetabilis* itaque consideratione omnes plantae partes describuntur et generatim disquiruntur, ex his floris definitionem adducere liceat: *Flos est planta interior nuda, exuta larua herbae mera metamorphosi, instar insecti alligati volantis, coleopttrato calyce, alaribus corollis, constat solis viscerum genitalibus, staminibus et pistillis, quorum germina adolescunt in foecundum ovarii pericarpium gravidum ovis feminum.* Delineatio plantae septem absolvitur momentis, traditur nimirum theoria, descriptio, habitus, locus, tempus, qualitas, utilitas. Quae autem hic breviter et in tabula quasi proponuntur, in philosophia botanica Ill. Auctoris iam descripta sunt, nisi quod in ordine proponendo varia hinc inde mutata occurrant, iis inseritura, qui omnem doctrinam Linnaeanam penitus intelligere et vno quasi obtutu intueri velint.

Accepimus itaque in hoc systemate vegetabili non breuem tantum per characteres generum descriptionem, sed singularum etiam specierum cognitarum recensione. Pro ea tamen, quae magna est, Ill. Auctoris cognitione factum est, vt in generibus et speciebus mutationes quaedam existant, nomina nonnunquam aliorum auctorum, novis generibus imposita, mutantur vel cum affinis generibus combinentur. In primis autem singula classis conspectum habet additum, in quo post staminum siue virorum, pistillorumque, siue femina-

feminarum numerum generum characteres sic sibi subordinantur, prout facillimam distinctionem exhibent, id, quod effecit, vt ordo generum alius sit, ac in ipsa generum specierumque expositione, quippe quae, vt diximus, ordinem et numeros editionis quintae generum sequitur. Multum haec emendatio iuuat plantas examinatuos. Sic v. c. in classe secunda Diandria. monogynia, se excipiunt: Olea, Chionanthus, Phillyrea, Ligustrum, Syringa, quibus corolla monopetala, quadrifida inest, Eranthemum, Iasminum, corollis quinquifidis, Nyctanthes, corolla octofida. In generibus autem sequens illorum ordo est: Nyctanthes, Iasminum, Ligustrum, Phillyrea, Olea, Chionanthus, Syringa, Eranthemum etc.

Ipsa praeter ea accuratior disquisitio non nullarum plantarum simul causa est, quare ex vna ad aliam classem genera fuerint non nulla relata. *Bom-p.* 1141. *bax*, pro polyandria monogynia habita, nunc inter monadelphias pentandrias locum habet, itidem *Mimosa*, quae ad eandem classem olim pertinebat, 1310. nunc inter polygamia monoecia deprehenditur, quod masculi flores hermaphroditis sint intermixti, *Pisonia* vero, quod et hermaphroditos flores, et 1314. sexu distinctos alios separatim continet, pariter a dioeciis pentandriis ad polygamias dioecias abiit. Quum porro Ill. LINNAEO concedendum sit, eum, in peruestigatione continua vegetabilium occupatum, plura potuisse perspicere, quae analogiam plantarum et generum affinitatem concernunt, inde quoque noua ab aliis proposita genera facile cum cognitis combinari ab eo potuerunt, quod cum nouis illis, a Cl. BROWNE in historia naturali Iamaicae propositis, potissimum et frequenter sic euenit. Hinc *Lygistum* BROWNII ad Petesiam accip. 894. dit. *GeraScanthus* et *Bourreria* eiusdem auctoris p. 936. inter species Cordiae referuntur. *Scurrula* sit p. 988.

- species Loranthi, *Acisanthera* BROWNII species
 p. 998. Rhexiae. Varietas numeri partium in Lythro po-
 1045. stulat, vt *Parsonia* Br. ad idem genus ponatur.
 1056. Quare vero *Suzygium* eiusdem cum Myrto combi-
 netur, non videmus, quum BROWNE corollam
 1074. non adesse scribat. Recte tamen *Guidonia* BROW-
 NII, ne cum *Guidonia* PLUMIERII, quam Samy-
 dam LINN. dixit, confundatur, Laetia nominatur,
 1079. et *Triumfetta* Br. est corchori species. Porro
 1169. *Ecastaphyllum* Br. cum Hedyaro conueniens inter
 1204. eius species reperitur, et *Dalea* * eiusdem cum
 1207. Eupatorio coniungitur. Nec non *Amellus* ad San-
 1211. tolinam amandatur, *Conyza* Br. inter Gnaphalii
 1219. species reponitur. Inulae species auget *Trixis* Br.
 1298. Confluentia genera Browniana *Bernardia* et *Acido-*
 1306. *doton* coniunguntur in *Adelia*, ad Apludam nume-
 ratur *Zeugites*, et *Rubia* Br. ad Valantiam simul
 pertinet.

In stabilitis etiam a se ipso generibus mutatio-
 nes aliquas suscepit Ill. LINNAEVS, extinxit itaque
 nomina hucusque generibus illis data, quae ex
 characterum dilucidatione nunc tanquam species
 sub aliis generibus esse coguntur. Cognouit enim,
 quae calyce et staminum numero discrepabat, *Bar-*
 1044. *tramiam* suam nunc ad *Triumfettam* pertinere,
 p. 933. *Mandragoram* cum *Atropa* confluere, et *Breyniam*
 1071. expirare debere, quippe quae cum Capparide pro-
 xime conspiret, ad quod genus ideo species diuer-
 sas Breyniae, a Cl. BROWNE descriptas, abire con-
 spicimus. Noua autem plane genera sexaginta &
 nouem suo loco inserta habentur, quorum notas
 characteristicas hic repetere non possumus, quo-
 rum etiam definitiones in noua Generum editione
 Cl.

* Notandum in erratis, ad finem BROWNE history of
 Iamaica additis, hunc, loco *Daleae* legi debere *Cri-*
tonia, notasse.

Cl. LUDWIGII singula iam recensuit Cl. BOEHMERVS, de quibus alibi *. Praeterire autem nequimus, noua plane nomina aliquando iam nominatis generibus imponi: v. c. *Crossopetalum* BROW. p. 896. NII appellatur Rhacoma, eiusdem *Pterota* audit p. 897. Fagara, et *Iron* dicitur Sauuagesia. *Volkameriae*, p. 943. nomini Browniano substituitur Tinus, qui tamen a 1010. Tino CLVSII, quem Ill. LINNAEVS cum Viburno coniunxit, discrepat: *Stemodiacra* BROWNII 1118. est Stemodia, et *Coilotapalus* eiusdem, Cecropia. Nouum tandem nomen est *Calycanthus*, quae tamen planta a variis descripta, vario nomine insignita extat, est enim eadem, quam vocauit EHRETVS *Beureriam*, HAMEL *Butneriam*, MILLERVS *Bafleriam*.

In eo deinde semper occupatus fuit Ill. Auctor, vt numerum generum, si affinitas characterum id suadeat, imminuat, eademque, quae proxime conspirant, coniungat, id, quod in hoc quoque systemate diligenter factum fuisse iam edocuimus, nihilo tamen secius aliquae species generum, maiori cum sollicitudine obseruatae, nouis generibus constituendis ansam dederunt: *Mollugo tetraphylla*, quoniam corollam pentapetalam et capsulam vni-locularem habet, *Polycarpon* appellatur. *Portu* p. 881. *laca Portulacastrum*, siquidem a portulaca calyce quinquifido, corolla nulla, staminibus pluribus, 1058. pistillis tribus, capsula triloculari differt, *Sesuium* vocatur. *Erythrina piscipula* legumine quadrifariam alato ab erythrina discrepans, *Piscidia* dicitur, cui iam nomen BROWNE *Ichthyomethiae* dederat. Et Chrysogonum peruianum, a Cl. ZINNIO descriptum in eius honorem ob singularem floris stru-cturam *Zinniae* nomen gerit. *Coix dactyloides*, quod spicas habet vtriusque sexus coniunctas, nunc etiam recte separatur. Est autem *Tripsacum*. 1261.

Qq 2

Celosia

* vid. Comment. nostr. Vol. IX, P. I. p. 27.

Celofia paniculata tandem, quae dioecia pentandria, Irefine BROWN. vocatur.

- p. 1291. Non tamen exinde cognitum tantum fuit, species ad generum dignitatem esse euehendas, sed vnus quoque generis species ad aliud migrare coactae sunt. Sic *Lantana corymbosa* nunc transit ad *Var-*
p. 916. *roniam* BROWNII; *Ipomoeam aegyptiam* et quin-
p. 923. *quefoliam* restituit *Conuoluulo*; Molluginem verticillatam, et quidem quae foliis est septenis linearibus, quippe quae pentandria est, inferuit *Phar-*
p. 966. *naceo*; *Ornithogalum hirsutum* retulit ad *Hypoxin*;
p. 986. *Polygonum vuifera* antea non visum, nunc speciem *Coccolobae* * BROWN. fecit, quum baccam ferat monospermam; *Barthiam trixaginem* coniunxit cum
1107. *Rhinantho*; *Myagrum* speciem adsumit, ob valuu-
1126. las siliculae Cochleariam saxatilem; *Clypeola aly-*
1130. *soides* et *campestris* immiscentur speciebus *Alyssi*;
1166. *Lathyrus bithynicus* nunc ob stigma inferius villosum inter *Vicias* militat, et *Astragalus sulcatus* ob legu-
1173. men semibiloculare *Phaca* est; sic *Trifolium cornicu-*
1180. *latum* ob corollae formam *Trigonella* fit *Hieracium blat-*
1196. *tarioides* et *Lapsana chondrilloides* ob calycis squamas deciduas ad *Crepin* pertinet. *Carduus Acarna*
1201. vero, calycis squamas ramoso spinosas ostendens, nunc inter *Cnici* species occupat locum, et *Solidago*
1215. *Doronicum* ob calycis squamas potius senecionis speciem sistit.

His itaque expositis, superest, vt tandem demonstremus, qua ratione Ill. Auctor in specierum notis determinandis versatus fuerit. Quum enim magnus earum quoque accesserit numerus, quae cum aliis conuenientes in singulari prorsus characterē differant, mirum non est, earum descriptiones nouas exposulasse discrepantias. Liceat autem, vt pateat, quantum in hoc fine obtinendo suam posuerit

* *Coccolobis* a BROWNIO dicitur, quod in *Coccoloba* mutauit LINNAEVS.

posuerit industriam Noster, nunc paucis demum declarare speciminibus. *Salvia Horminum* olim dicebatur: *foliis obtusis crenatis, bracteis summis sterilibus maioribus, coloratis*, nunc distinguitur *foliis obtusis, crenatis, spicis colorato comosis*, ex eodem genere *salvia sclarea*, iam appellatur: *foliis rugosis, oblongo cordatis sinuatis, floralibus incuruatis, calycibus lanatis*, quam antea nominabat, *foliis rugosis, oblongo cordatis, ferratis, floralibus calyce longioribus concavis acuminatis*. *Campanula patula* et *decurrens* in vnam speciem confluunt: *Solanum incanum* et *tomentosum*, *spinis tomentosis, foliis oblique ovatis repandis*, atque *aculeis acerosis, foliis cordatis inermibus subrepandis tenellis purpureo puluerulentis* inter se distinguuntur. *Arenaria multicaulis* olim descripta: *Arenaria foliis ovatis ciliatis acutis*, melius nunc inter noscitur nomine: *Arenaria foliis ovatis nervosis sessilibus acutis*. 1034.

Cuncta tamen, quae huius etiam systematis partem, vegetabilia exponentem, noua luce radiantem ostendunt, eiusque praerogatiuam patefaciunt, recensere iam non possumus, hinc sufficiant dicta, quae et doctrinae vegetabilis studiosos ad maiorem incitant solertiam et auidos reddent, ut ipsi omnia perpendant trutinantque curatius. Tertiā iam partem de mineralibus dicturam, ut anxie petamus ab Ill. Auctore, nos excitant, cuius editio forte propediem nobiscum communicabitur.

CONRADI GESNERI, philosophi et medici
celeberrimi historiae plantarum fasciculus,
quem ex bibliotheca D. CHRISTOPHORI
IACOBI TREW, Sac. Caes. Mai. Consil. et
Archiatri cet. edidit et illustravit. D.
CASIMIRVS CHRISTOPHORVS SCHMIE-
DEL. Norimbergae, Impensis Io. Mich.
Seligmanni, 1759. fol. reg. pl. 12. tab. aen,
XIV. coloribus distinctae,

Tistis et calamitatum plenissimus rerum publica-
rum status, ob durantem adhuc bellorum sae-
uitiam non quidem abiicere animum coegit edito-
rem, mutare tamen eundem effecit. Erat
enim in proposito, totum opus sensim per centu-
rias edere, nunc autem, quum impensis ferendis
se imparem sentiret editor, dimidiam tantum eius
partem exhibere potuit. Sed quum Gesneriani
codices vndique collectas contineant plantas, ad nor-
mam methodi nec dispositas, nec secundum spe-
cierum seriem coordinatas, multae praeter ea plan-
tarum adumbrationes et integrae et per partes ite-
rum iterumque occurrant: difficile omnino labo-
rem aggressus est Cl. SCHMIEDELIVS, quod par-
tim dispersa in vnum cogerit locum, partim species,
ad vnum genus pertinentes, quantum fieri potuit,
inter se combinauerit. Illudque omnino Cl. GES-
NERO summo cedit laudi, eum contra seculi ge-
nium coniunxisse affines plantas easdemque ad idem
retulisse genus. Noluit tamen Cl. Editor nunc
systematicum eligere ordinem, incipiendo potius a
primis codicum Gesnerianorum paginis eas, quae
ibi occurrunt, plantas primo etiam proposuit
loco, ea vero cum differentia, vt ex omnibus
codicibus

codicibus seligeret species generum easdemque simul delineari curaret. Quoniam autem ratio simul habenda erat magnitudinis et tabularum, aliquae non nunquam species alii loco reseruandae sunt. In nominibus quidem imponendis Cl. GESNERVS. aliquando vacillauit et vaga eadem adsumsit, hinc Cl. Editor etiam sibi, quod Gesneriana edit, religioni duxit, derelinquere ea nomina: aut semper adiecit recentiora, nec prisca neglexit, eorum praecipue auctorum, qui suis addiderunt operibus figuras, quarum tamen, censura addita, dignitatem declarauit; ex quibus simul Gesnerianas icones praerogatiuam mereri patet. Descriptiones plantarum a Cl. GESNERO relictas, qui in nitidas utique et naturae exemplo respondentes suas figuras multum ponebat fiduciae, breuissimae saepe sunt atque mancae, ut plus in icone contineatur, quam in descriptione, id quod recte iudicat Noster, ea propter factum fuisse, quod in aduersaria quasi non nisi maxime necessaria reponeret GESNERVS, reliqua suae demandans memoriae ad aliud tempus usque. Haec vero ratio est, quod Cl. SCHMIEDELIVS dictas has descriptiones limato perpolire iudicio debuerit, addere porro, quo deficiunt, abruptas dictiones cohaerenti sermone proponere, cui etiam fini adeo gnauiter fecisse satis gaudemus, ut laudem in eum redundantem doctorum virorum praefagiamus. Ne sibi aliquid arroget, quod suum non est, adnotationes suas a GESNERI explanationibus sic distinxit, ut facile possint discerni. Icones autem ipsae, elegantes admodum, a GESNERO factae, non leuioris sunt nitoris, a SELIGMANNO in aes incisae, hinc inde etiam splendiores, partim, quod flores aut capsulas seminales addiderit sculptor, ubi lineis tantum, ut solent pictores festinantes, locum designatum inueniret, partim, quod Cl. SCHMIEDELIVS reprobatis a

GESNERO figuris alias substitueret, aliquas etiam sua manu exaratas, partim tandem, characteres floris fructusque adderet, vbi poterat.

P¹. Incipit autem hic fasciculus, a *Dentaria*, cui GESNERVS saxifragae nomen dedit. Videmus omnes dentariae species hic depictas, ex quibus *enneaphyllos* LINN. hic adiicitur noua ex specimine SCHMIDELII. In hisce plantis, vt sequentibus, praemissis, prout iam notauimus, variorum auctorum nominibus, sequitur descriptio vberior, rationem reddens delineationum Gesnerianarum, et quae de his aliisque annotantur in codicibus eiusdem viri, nec non modus crescendi omniumque

p. 5. partium plantae. Porro proponitur *Vrtica mortua* siue *Lamium vulgare album*, et *Thymelaeae* s. *Daphnes*

p. 6. LINN, quatuor species. De *Phacode* ORIBASII, quae *Passerinae* LINN species est, notat SCHMIDELIVS se sexu distinctos flores obseruasse, feminas a GESNERO depictas adiecit, in addita autem iconum explicationi obseruatione, licet distinctos forma flores in variis exemplis se vidisse adserat, noluit tamen diuersitatem sexus certo definire, quae potius ab iis, quibus plantam viuam disquirere

p. 16. datum est, sit definienda. Inter *aceris* diuersas species, *acer montanum tenuissimis foliis* et *acer montanum candidum* optime distinguuntur, quae non raro confunduntur; prioris enim, quem triuiali nomine *platanoidem* vocat LINNAEVS, folia excisa sunt segmentis introrsum lunatis magnis, dentibus ex concauo in longum acumen desinentibus, posterioris autem candidi seu *pseudoplatani* LINNAEI, folia incisa extant dentibus inaequalibus ex triangulo ex-

p. 21. trorsum ouatis. *Saxifragae* distincte a GESNERO propositas quasdam species, foliis radicalibus in orbem positis, caulinis alternis ciliatis instructas, recte, ni fallimur, a Cl. SCHMIDELIO coniunguntur, quod longitudo aequae ac latitudo foliorum

in

in solo natali quoque variat et limites distinctionum reddit difficillimos. Multae praeter ea Saxifragae species, delineantur enim octodecim, etsi quaedam varietates sint, denuo singularem plane solertiam atque attentionem GESNERIANAM confirmant; quippe quum characteristicas, quas vocant, notas addiderit, atque figuris suis expresserit idem. In *taxi* disquisitione, prout fructus prorsus singula-
 rem indolem ostendit, ita etiam similem sibi nullibi in mare flore inueniri studiosa Cl. SCHMIDELII descriptio atque delineatio manifestat. Masculinum enim florem, ceu gemmam, dicit ex pluribus membranaceis squamis, decem ad quatuordecim constare, imbricatis, sensim maioribus; siccioribus, flauis, intus columnam staminum recondentibus. Facta plenaria expansione in summo loco apparere, frequentissime duas, rarius tres vel quatuor bracteas, petala vocandas, ob structurae subtilitatem et album colorem, non ex calice, sed ex receptaculo, aut ex staminum columna oriundas. Ipsa stamina, nondum euoluta, antheris tessellatis conuiuentibus, pileolo quasi columnam obtegunt, antherae vero vltiori vegetatione, sub pelta quaelibet sua, dehiscit in varios numero loculos. Femininus etiam flos eundem calicem habet atque corollam, reliqua nota sunt. *Lonicerae* LINN species tandem huic fasciculo imponunt finem. Eo maiorem autem vtilitatem redundaturam coniicimus in vegetabilis studii amicos, quod singularum non solum plantarum icones elegantes sint, notis characteristicis studio Cl. SCHMIDELII auctae, sed descriptiones etiam accuratae, quemlibet instructurae, qui speciei singulae curatiorem disquisitionem instituire cupit, ita, vt ipsius operis editio vltior, ne variis calamitatum iniuriis aliisque incommodis, intercipiatur, optemus vehementer.

VI.

Mémoires sur les os, pour servir de Réponse aux objections proposées contre le sentiment de M. DU HAMEL DU MONCEAU, rapporté dans les Volumes de l'Académie Royale des sciences; avec les Mémoires de MM. HALLER et BORDENAVE, qui ont donné lieu à ce travail. Par M. FOUGEROUX, de l'Académie Royale des sciences. A Paris. Chez H. L. Guérin et L. F. Delatour, 1760. 8. pl. 15. tab. aen. 2.

h. e.

Commentarii de ossibus, responsioni ad objectiones, contra sententiam Cl. DU HAMEL DU MONCEAU, Voluminibus Academiae Regiae scientiarum insertam, propositas, intersientes; una cum Commentariis Cl. HALLERI et BORDENAVE, qui huic labori occasionem suppeditarunt. Auctore Cl. FOUGEROUX etc.

In praefatione de omnibus, quae Cl. DU HAMEL de ossificatione proposuit, breuem mentionem facit Cl. Auctor et summam quasi eorum exhibet insimulque rationem, quare huncce laborem in se suscepit, exponit. Cum nimirum observationes de ossium formatione, ab Ill. HALLE-RO institutae, in manus Cl. DU HAMEL venirent, isque Cl. Vir sententiam, suae contrariam ex his cognosceret, ad eam respondere, necessarium duxit. Per temporis vero penuriam variosque labores, moram vix ullam admittentes Cl. DU HAMEL ita impeditus adhuc fuit, vt ad responsionem neuti-

neutiquam accingere se posset: quapropter Noster, ut laudati istius Viri sententia magis explicetur, laborem istum in se suscepit et ad obiectiones, ab Ill. HALLERO et Cl. DETHLEF parique fere ratione a Cl. BORDENAVE motas, respondit. Quibus expositis in duobus commentariis rem proponit inque priori de formatione ossis in posteriori autem de formatione calli agit, et, ne res ista, a Cell. istis Viris accurate disquisita, a Nostro male intellecta esse videatur, commentarios, a singulo seorsim editos, coniunctos hic adnectere placuit. Sententiae Cl. DUHAMEL Noster fauens proprias observationes collegit et tentamina cum variis diuersae aetatis embryonibus instituit. Itaque non pullorum gallinaceorum solum ossa, sed et eorum, quae ex quadrupedum maiorum genere sunt, disquisiuit inque his plura, quam in illis clare et distincte se vidisse, tradit Si enim, inquit Noster, oculi optime armati vix primam ossium evolutionem in maioribus animalibus percipere valeant, quid igitur boni expectandum de iis tentaminibus, quae cum animalibus multo minoribus instituantur. Fatetur quidem tenerrimos, quos disquisiuit, embryones sub forma gelatinae apparuisse, sed quaerit tunc, num inde dicendum, primam animalis originem esse guttulam liquoris, qui crassescens mucilaginem et gelatinam non organicam constituat, quae postea crassescat et organisetur, an potius statuendum, istud, sub forma mucilaginis visum, partem iam organisatam, sed adeo teneram adeoque subtilem esse, ut ne vel minimum organisationis vestigium deprehendi vnquam possit? His ceu fundamentis suppositis obiectiones, varie motas, aggredditur et ad vnquamque seorsim respondet.

Qui contrarias Cl. DUHAMEL partes tenent, p. 10. ad ALBINVM prouocant obiciuntque, Cl. istum virum ossis originem a succo quodam inspissato deducere.

deducere et statuere, succum hunc in cartilaginem prius, quam in os transeat, mutari. Adhaec respondet Noster, Cl. ALBINUM a Cl. DUHAMEL sententia in paucis discessum fecisse, aliamque tantum ratione ortus cartilaginis sententiam fouisse, cum nimirum hicce cartilaginis ortum in substantia molli sed organisata, ille vero in succo inspissato quaereret. Quo itaque Cl. DUHAMEL sententia elucesceret magis, vaccarum ouiumque embryones dissecuit reperitque sub cute capitis partem minus mollem, tenuem flexilemque et talem apparuisse, qualem Cl. DUHAMEL appellat membranam. Pars haec, vt Noster obseruauit, totum caput obtexit, nullum tamen in ea ossium, cranium constituentium, indicium deprehendit; impossibile etiam fuit, periosteum, quod in partibus induratis facile secessit, membranosis autem seu cartilaginosis valde adhaesit, prorsus separare, et membranam distinguere, quae cranii locum suppleret. Membrana haec versus orbitas paulo crassior apparuit et, microscopio disquisita, puncta aliquot ostendit minus pellucida, quae, vt obseruationes posthac euicerunt, ossificationis initium exhibuere et in exsiccata membrana disparuerunt.

- p. 20. Glutinosus articularum succus, qui absque eo, vt in cartilaginem prius et membranam transeat, speciem tophi seu substantiae cretaeae, ex digitis aliisque articulis podagricorum exeuntis, format, periostei mutationi in os, neutiquam aduersari Nostro videtur. Synouia enim, succus medullaris et pinguedo, circa ossa deprehendenda, ex Nostri sententia indurationi articularum magis contraria sunt, quam eidem fauent, et si forte obueniat, vt cretaea ibi deponatur materies, ab ossium tamen indole eiusmodi concretiones essentialiter differunt. siquidem illae ab acido plenarie soluuntur, nec vllum

ullum vestigium cartilaginis, ossis organisationem formantis, nec membranam ossificatam relinquunt.

Effectus rubiae tinctorum, quae in ossa quidem p. 22.
nec ita in periosteum agit, nullum argumentum suppeditare valet. Rubia enim non nisi in partem cretaceam, quae ossis inprimis duritiem constituit, agit neque ullum in cartilaginosis partibus effectum producit, quare etiam ossa, quo dura magis, eo magis rubra, imo adeo partes, quae molles alias et albae manent, rubrae euadunt, quam primum in os mutantur.

Nihil facit periostei structura, quae ab ossis p. 30.
structura differt. Periosteum enim non cum osse formato, sed cum cartilagine comparandum est; siquidem substantia terrestris, in poros cartilaginis deposita, organisationem mutat eamque obscuram reddit.

Ex cellulari periostei fabrica eiusque fibrarum lamellarumque directione minus constanti atque ossearum contra fibrarum, secundum longitudinem excurrentium, constitutione perenni nullum etiam, dictitante Nostro, aduersus periostei ossificationem desumi potest argumentum. Idem enim, quod de periosteo obiiciant, in cartilagine etiam, quae tamen in os mutetur, observari, de reliquo autem exactam de periostei structura notionem exhiberi vix posse, Noster putat; siquidem ex eius sententia istud pro diuersitate ossium variet inque multis locis ex pluribus laminis, quarum fibrae diuersimode excurrunt, componatur.

Defectus directionis regularis, ex quo ossifica- p. 33.
tiones contra naturam cognosci, tradunt, sententiam Cl. DUHAMEL neutiquam infirmat. Disquiratur enim callus, nonne fibrarum directio ossi similis est, isque primo in membranam, postea in cartilaginem mollem transit, et, cretacea demum materie in poros eiusdem deposita, ossis duritiem acquirit?

acquirat? Nonne etiam concrectiones omnes, non organisatae, materie cretacea soluta, cartilaginem organisatam relinquunt?

- P. 35. Speciosum magis videtur argumentum, si dicant, periosteum post formatum tantum os in conspectum demum venire. Sed, licet periosteum oculis nostris statim cerni non possit, eius tamen praesentia, Nostro opinante, neganda non est cum omnia in tenerrimis mollia admodum sint omneque nihil nisi periosteum ibi esse videatur.
- P. 36. Quaeritur autem, cur periosteum in principio ossificationis tenuius osque crassius appareat, cum tamen ex sententia CL. DUHAMEL contrarium potius statuendum sit? Id ex eo deducendum esse, Noster putat, quod laminae continuo abscedant nouaeque generentur, iterum in os transeuntes.
- P. 37. Causa, cur periosteum eo tempore dum os formatur, non adhaereat, ea Nostro videtur, quia strata ossea a substantia cartilaginosa, quae de periosteio promanat, formantur atque lamina ista noua, tenera valde et succi plena est, ita, ut periosteii adhaesio cum osse posthac imminuatur vel etiam tollatur.
- P. 40. Sed quaerunt iterum, cur periosteum epiphysin, parti nondum in os mutatae, nec ita corpori ossis, seu parti in os mutatae adhaereat? Id ex eo Noster deducit, quoniam pars periosteii inter epiphysin et os se insinuat; concedit quidem, periosteum in iunioribus minus fortiter adhaerere, id vero nullo plane modo adhaerere, negat insimulque innuit, facile etiam fieri, ut multae fibrae, dum manu separetur periosteum, rumpantur.
- P. 41. Cur laminae periosteii ne in maximis quidem animalibus vnquam semiosseae apparuerint, Noster non miratur. Dicit enim, observationes illas in valde parvis animalibus, ut pullis, institutas esse, CL. DUHAMEL vero maxima ossa in magnis animalibus

libus disquisiuisse laminasque ibi partim cartilagineas partim osseas vidisse.

Addunt vero, nunquam medium ossis, quod p. 42.
primo loco in os mutatur, quoad partem dimidiam
ossificari nec etiam naturam membranofam habere.
Monet hic Noster, Cl. DUHAMEL non dixisse,
medium ossis partim osseum partim cartilagineum
esse, id potius asseruisse, laminam, quae totam
ossis superficiem tegat, versus extremitates, vbi
ossificatio lente procedat, cartilaginofam et ad par-
tem mediam, vbi ossificatio citius eueniat, osseam
esse, fierique interdum, vt non nullae squamae la-
minae ossificatae, quae prioribus nondum fortius
adhaeserit, separentur.

Innuunt praeterea, foetus ossa cartilaginofa p. 43.
esse, nitide et absque lamellis discindi inque os mu-
tari absque eo, vt in membranam prius mutantur,
fierique istud per solam mutationem internam abs-
que vlla mutatione perioftei. Concedit Noster,
strata illa in cartilaginibus embryonum, ob parui-
tatem et mollitiem ossium, ostendi quidem non
posse, adesse vero, augmentatione illa, quae in
crassis ossibus animalium aetate prouectiorum fieri
soleat, probat insimulque experimento confirmat.
Crassum nimirum os bouis, secundum longitudi-
nem ferra diuisum, debili nitri spiritu affuso, duri-
tiem amisit, cartilagineum, pellucidum et flexile
apparuit, statimque in bullientem aquam inditum,
licet integrum antea visum fuerit, in innumeras
laminas se diuisit.

Monent porro, magnam portionem ossium cre- p. 44.
scere, neque tamen vilo periofteo tegi, prouo-
cantque insuper ad nucleum osseum, huncque in me-
dio cartilaginis absque periofteo deprehendi dicunt.
Sed ostendit hic Noster, omnia ossa a membrana
seu cartilagine oriri, quae formata omne id, quod
periofteo debetur, peractum nunc esse ad produ-
cendam

cendam autem veram ossis naturam materiem cretaceam, non a periosteo, sed aliunde eo delatam, requiri, qua separata nucleos osseos oriri, qui tunc velut ossis elementa considerandi os quasi separatum constituent.

P. 45. Negant posthac, periosteum inter epiphysin et extremitatem ossis se inserere, sique sit, nucleum tamen osseum longe a linea, quae epiphysin ossis separet, crescere. Obiectionem hanc huc non quadrare Noster autumat, seque praeterea inter bene multas sectiones periosteum inter et cartilaginem continuitatem fibrarum reperisse perhibet. Quod autem ad formationem ossiculorum epiphysium media in cartilagine attinet, officium periostei in formanda membrana seu cartilagine, quae materie cretacea repleta in os transeat, tantum consistere, innuit.

P. 47. Prouocant ultra ad dentium exostoses scirrhusque osseos, in medio dentium maiorum elephantis deprehendendos, hosque pariter absque periosteo reperiri, ostendunt. Respondetur, probe distinguendam esse dentium substantiam marmoream a radice, hancque periosteo inuestiri, illam vero, ossis indole non praeditam, eo destitui atque exostoses collectionem materiae cretaceae sistere et organisatione destitui.

P. 47. Obiiciunt demum, periosteum nihil continere, quod ossa nutriet, idque album apparere eiusque vasa invisibilia esse, cum tamen vasa corporis ossis magis conspicua sint. Respondetur, grana terrea, liquorum motum intercipientia, species varicum aut aneurismatum in vasculis subtilibus, vix percipiendis formare, eaque perceptibilia reddere.

P. 49. Finitis obiectionibus propriam tandem subnectunt sententiam asseruntque, periosteum ossa tantum tegere, figuris eorum limites ponere, vascula nutritia

nutritiâ adducere, ossa vero se ipsa ex glutine, quod in cartilaginem mutetur, et absque vlla adhaesione periostei formare. Concedit Noster vna cum Cl. DUHAMEL, periosteum ossa tegere, negat vero, istud figuras eorum, si formata iam sint, limitare quod potius de cartilaginosis ideoque mollibus dicendum esset; innuit praeterea, exostoses periosteo tegi, hincque statuendum, periosteum extensile seque ad ossa fingens ad varias ideo, quas ossa accipiant, formas subeundas aptum esse. Quod tandem ad vasa nutrientia attinet, ea, quae paulo ante negata sint, hic iterum assumi, monet.

Solutis his, quae protulerunt Ill. HALLERVS et Cl. DETHLEF, argumentis, iam nunc ad objectiones, a Cl. BORDENAVE motas, seorsum respondet, easque reuellere studet.

Ex sententia Cl. BORDENAVE periosteum P 51. membrana dicitur texturae peculiaris, multis vasis arteriosis, venosis etc. praedita. Cum autem alia, quae a Cl. BORDENAVE assumuntur, vasa negent, Noster exinde organisationem periostei vix satis cognitam esse, concludit.

Pergit Cl. BORDENAVE cranii partem p. 53. osseam in iunioribus fibrosam deprehendi et, licet periosteum fibrosum pariter appareat, id tamen ex veris fibris neutiquam componi, sed, cum id ipsum ad ossa semper seingat, fibrosum tantum videri. Respondet Noster, organisationem cartilaginis, in os mutandae, non confundendam esse cum dispositione, quam assumit materies cretacea, idque, quod asseruit Cl. BORDENAVE, in cartilagine nequaquam observari.

Non arridet Cl. BORDENAVE sententia Cl. p. 55 DUHAMEL, qui tendinosas in compositione ossium admisit fibras; ortumque fibrarum obliquarum periostei a tendinibus et ligamenti deducit, atque ipsum periosteum, adeoque ossa, ex parte

extremitatis tendinum et ligamentorum explicatio-
ne formari, ipsos autem tendines et ligamenta pe-
riosteum tegi, statuit. Nostro vero sententia haec
veritati consentanea esse videtur, eamque experi-
mento confirmari posse putat. Crassum nimirum os
bouis, ferra ad longitudinem diuisum, cuius medio
tendo fortis se inseruit, in debilem spiritum nitri
indidit, emollitum postea aquae ebullienti commi-
sit, exemtumque demum in cartilagineas laminas
separatum reperit. Hae laminae facile a se inuicem
secesserunt, excepto eo in loco, ubi tendo insertus
fuit. Examinauit itaque obstaculum, atque regu-
larem ibi fibrarum ossearum dispositionem turbatam
esse, vidit.

P. 75. Progredditur Cl. BORDENAVE et ex debili vel
nullo inter periosteum et os intercedente nexu sen-
tentiam Cl. DUHAMEL infirmare putat, atque
ostendit, dari tendines in iunioribus, qui in perio-
steum se inserant vixque ossibus adhaereant, ita
ut auulso periosteum tendines simul auelli possint.
At, omnes has partes in iunioribus valde molles
esse, nonnullasque tantum fibras tendinosas in carti-
laginem inferi ideoque tendinem facile a cartilagine
secedere cumque periosteum auelli, Noster autumat;
quod si vero cartilago in os mutata sit, fibras tendi-
nosas, ibi insertas, fortius adhaerere, hancque ad-
haesionem, si lamina periosteum in os mutata sit, ma-
iorem esse, eamque adeo, si ossis crassities augeatur,
augeri, certo persuasus affirmat.

P. 60. Monet porro Cl. BORDENAVE, tendines in
iunioribus vix existere, tendinemque quemlibet
degeneratae fibrae muscularis continuationem esse
et aetate rigidum fieri, requiri itaque, ut perio-
steum, si a tendinibus ortum trahat, a musculis,
vassis sanguineis etc. oriatur, eumque vestigia ossi-
ficationis ante distinctam musculorum tendinumque
forma-

formationem cernere iam liceat, existentiam proinde ossis ante existentiam partium, periosteum componentium, supponendam esse, autumat. Verum, minus accuratam Cl. BORDENAVE de musculis tendinibusque sibi formare notionem Nostro videtur, siquidem, ex eius sententia, tendines in iunioribus, licet admodum breves sint, vere tamen existunt, deque reliquo Cl. DUHAMEL ortum periostei in solis tendinibus neutiquam quaerit.

Causam, cur periosteum fortius ad extremitates p. 64. adhaereat, in vasculis illis, quae per innumera illa ad extremitates deprehendenda foramina ad membranam medullarem transeunt, Cl. BORDENAVE quaerit, hisque postea oblitteratis cohaesionem istam etiam minui, asserit. Aliter sentit Noster, dicit nempe, formari inter os induratum et periosteum laminam cartilaginosa, hancque versus medium substantia cretacea, ad extremitates sensim progrediente, repleri, et reticulum ibi oriri, cuius spatia interiecta adhuc cartilaginosa existant cumque alia lamina nova seu cum periosteo connexionem alant, ideoque causam, cur fortius versus extremitates periosteum adhaereat, ex his patere, putat.

Cartilago illa intermedia, quae inter corpus p. 67. ossis et epiphyseos reperitur, a Cl. BORDENAVE pro vera cartilagine non habetur, siquidem maceratione et aqua ebulliente eam solui mollemque formam induere, contrarium vero in veris cartilaginibus observari, tradit, eamque ideo productionem membranosam potius et tendinosam, quae ossis duritiem sensim acquirat, vocandam esse, autumat. Concedit Noster, discrimen ibi deprehendi, id vero essenziale non esse, et cartilaginem insuper a cartilagine differre, aliamque densiorem, firmiorem aliam reperiri. Miratur caeterum, cur Cl. BORDENAVE membranae nomine eam insigniat, cum

tamen ipsa natura rei id vetet et Cl. DUHAMEL non solum, sed et omnes anatomici cartilaginem vocent.

p. 69. Cum vero epiphysis anno decimo octavo seu vigesimo et ultra separari adhuc possit a corpore ossis, quaestio proinde a Cl. BORDENAVE mouetur, qui nimirum fieri possit, ut separatio locum inueniat, si partes hae vera cartilagine intermedia coniungantur, siquidem omnes cartilaginee macerationi resistent et membranae tantum putrescant; id vero cartilagini sic dictae intermediae contingat. Non negat Noster, cartilaginem illam maceratione emolliri, sed docet etiam, cartilaginem quancunque, recens formatam et valde mollem adhuc, maceratione destrui, neque mirandum, cur id vigesimo adhuc anno obseruetur, cum partes epiphyseos ipsiusque ossis in medio adhuc tempus vsque molles existant atque extensio eo in loco continuet.

p. 70. Quod si vero, obicit Cl. BORDENAVE, periosteum in os mutetur, sequitur, ut ossificatio epiphysium in superficie exteriori et ea quidem facie, quae cartilaginem intermediam respicit, ordiatur, sed obseruari contrarium et ossificationem in epiphyseos centro incipere, monet. Id ex sententia Cl. DUHAMEL non sequi, Noster putat, omniaque ossa primo cartilaginea esse, cartilaginem vero materie terrestri, ei duritiem ossis conciliante repleri inque diuersis eius locis accumulari, ita, ut medio in loco epiphyseos ossificationis etiam puncta appareant.

p. 72. Quaeritur posthaec, unde fiat, ut cartilago illa intermedia, cum tamen ea productio membranosa, minime vero cartilago esse dicatur, ex membrana in os mutetur? Istam enim lineam albicantem, in semum ossibus inter epiphysin et corpus ossis reperiendam, epiphysi densiorem magisque compactam esse adeoque minus organisatam, Cl. BORDENAVE

NAVE

NAVE ostendit. Respondet Noster, lineam istam verum os organisatum esse idque experimentis confirmari. Affudit nimirum spiritum nitri debilem, statimque portionem terrestrem solui, cartilagineam vero aequè ac in aliis oslibus remanere, vidit.

Tandem ad praeternaturalem et morbosum sta-
tum prouocat Cl. BORDENAVE dicitque, accidere interdum, vt in eo fracturae loco, vbi callus alias formetur, utraque ossis extremitates, se inuicem atterentes, nouam speciem articuli constituent, laeues euadant crustamque a succis osseis exsudantibus obtineant, quae cartilagini quidem similis sed nunquam vera esse videatur. Monet porro, distinguendam etiam esse texturam partium et mutationem, quae morbosum statum sequitur: ita periosteum eo in loco, vbi pressionem contra naturam patitur, euanescere, et cartilaginofum apparere, neque tamen in cartilagine vere mutari; tendines interdum rigiditatem osseam acquirere, neque tamen verum os exhibere; in anchylosi ligamenta ossium duritiem obtinere, sed organisatione destitui, nihilque nisi collectionem succi fere ossei sistere atque ex his adductis exemplis, quae analogiam inter ossa, periosteum, cartilagineum, ligamenta et tendines admittere videantur, nullam prorsus similitudinem elucescere, et texturam harum partium diuersam omnino esse, sique mutationes, in iis interdum obuinentes, iis quodammodo similes appareant, nunquam tamen similitudinem structurae inde patere, concludit. Ad haec respondet Noster, Cl. DUHAMEL speciem istam articuli, in fracturis aborti, non negare, et concedere, cartilagineum illam cartilagini, quae ossium extremitates inuestit, omni ex parte similem non esse, dari tamen speciem in eiusmodi casu, quae a periosteio proueniat. Quod ad rigiditatem tendinum attinet, Noster vna cum Cl. DUHAMEL, in iis, materie coracea depo-

deposita, verum os generari, inque certis anchyloseos speciebus materiem tantum cretaceam colligi, In aliis autem partes ita indurari, vt verum inde os exoriatur, arbitratur; insimul Cl. BORDENAVE omne id, quod omnes anatomici vocarent cartilaginem, omnino negasse, ex his patere, Noster putat.

- p. 79. His expositis ad sententiam quoque, quam de osteogenia fouit suoque commentario subnexuit Cl. BORDENAVE, respondet Noster, rationesque illi contrarias apponit. Versatur autem omnis rei cardo in eo, vt Cl. BORDENAVE ostendere annitatur, quomodo sanguinea et, quae inde dependent, minoris generis vasa primarium ossificationis organon sistant, succumque aduehant, qui duram ossileamque naturam assumat. Prouocate ea propter ad anatomen variaque experimenta, quibus asserti
- p. 85. veritatem confirmari putat. Non negat quidem, membranas in principio ossis inueniri, eas vero ita considerandas esse, cupit, vt ceu vaginae figuram atque formam ossis limitent vasaque accipiant et distribuunt, per quae ossis succus aduehi appo-
- p. 90. nique demum possit. Si enim, secundum Cl. BORDENAVE, iuniorum ossa post iniectionem examinantur, periosteum pluribus vasis, quam in adultis, donatum ossaque ipsa fere rubra atque innumera orificia, per quae vascula intrant inque ossium substantia distributa euanescent, reperiuntur, quaeque pariter ac vasa, si ad definitum incrementi gradum ossa peruenerint, ex parte obliterantur. Et cartilaginis structura, eodem sentiente, vario tempore disquisita, hanc vasorum functionem probare videtur. Vix enim in principio vlla cavitates, cellulae, seu porositas, paucis ductibus exceptis, in cartilagine reperiuntur, quae tamen, ossificationis opere incepto, ductus vasculares maiores magisque conspicua vasa, quae in centrum vsque penetrant, exhibet.

exhibet. Sed tunc demum vasa haec osseum succum ibi deponunt, qui crassior euadit vnaque cum vasculis, ipsum vehementibus indurefcit, sicque prima ossificationis fundamenta iacit, ita, vt cartilago, quae iam in os mutatur, eo magis porosa pluribusque vasis sanguineis perfossa appareat, quo prior ossificationi esse solet.

Progreditur Cl. BORDENAVE suamque dep. 93. ossificatione sententiam exemplo aliquo cartilaginis in os mutatae confirmat. Reperit nimirum in sene cartilaginem thyroideam, in os mutatam, ita, vt textus ille cellularis qualis in ossibus organisatisprehenditur, ibi etiam vere in conspectum veniret sicque verum os organisatum sisteret. Imperium istud, pergit Cl. BORDENAVE, in ossap. 94. etiam exercent vasa, licet ex parte iam obliterentur cumque ossis substantia commisceantur. Remanent enim nonnulla, quae nutritionem ossi adferunt, nihiloque minus in omnes istas partes agere pergunt, vt effectus rubiae tinctorum succique deprauati, ossa mire mutantes, satis superque docent. Cum autem ossificatio ab interioribus versus exteriora progrediatur, fit inde, vt interior ossis substantia firmitior appareat. Ex his itaque facile nunc p. 98. declarari putat Cl. BORDENAVE, cur, iniectionibus in foetu susceptis, exteriores ossis laminae materiem iniectam suscipiant, quomodo partes tendinosae et ligamentosae in os mutantur, quomodo humor articulorum certas quasdam anchyloses format, quoue tandem modo quaedam exostoses et formari et resolui possint.

Ad haec respondet Noster assertumque a Cl. p. 79. BORDENAVE prolatum sub accuratius examen provocare videtur. Plura quidem concedit, nempe in pluribus Cl. DUHAMEL cum eo convenire, ita p. 83. tamen, vt hicce vasa ceu canales, materiem terrestrem in partem organisatam deuehentes, confi-

- deret, ossa vero, in primo ortu constituta ceu mollem membranofam seu cartilaginofam substantiam, quae, lymphæ ista, cartilaginem humectante, indurata et materia tartarea ossæ deposita in os mutetur, ostendat. Quod ad mutationem cartilaginis thyroideae in os attinet, Noster concedit, eam pari ratione ac alias cartilagines mutationem interdum pati, ita tamen, ut ea, cum nullum augmentum accipiat, periosteum nequaquam opus habeat.
- p. 94. At vero imperium vasorum in ossa iam formata, quod Cl. BORDENAVE effectum radicis rubiae et deprauatorum succorum actione probare studet, Noster non concedit, idque etiam experientia
- p. 95. nunquam confirmari, docet. Exhibuit enim gallinae, aetate profectioni et concretionibus tartareis laboranti cum victu rubiam, et, quo de effectu rubiae in iuniora ossa certior fieret, os alae dextrae, diebusque quatuordecim praeterlapsis, idem os sinistrae alae diffregit, septemque iterum diebus praeteritis gallinam tandem necavit. Osseis posthaec partibus examinatis, callum trium hebdomadum optime formatum et pulchre rubrum, alterum vero septem dierum, ex parte cartilagineum, non nisi eo in loco, ubi induratio aliqua visa fuit, colore tinctum fuisse, reperit. Ossa praeterea nasi eaque, quae orbitam constituunt, atque primam decimamque colli vertebrae pallido colore, reliqua vero, imprimis cylindræ ossa, nullo colore tincta, concretionibus contra terrestres, quibus laboravit gallina, valde rubras apprehendit. Quod ad succos deprauatos spectat, quibus ossa mutari docet Cl. BORDENAVE, Noster quidem mutationem non negat, rem vero ita explicat, ut acida acrimonia in humoribus abundante et ad ossa delata terrestres particulas consumantur sicque ossa in cartilaginem vertantur ideoque flexibilia euadant et primum organisationis statum rursus assument.

Ex his itaque vasorum officium in deuehendis succis nutritiis manifestum, minime vero ossium inde originem deducendam esse, Noster arbitratur.

Progreditur Cl. Auctor ad alterum commentum p. 102. rium, vbi de formatione calli agitur. Primo itaque summam eorum, quae de formatione calli statuit Cl. DUHAMEL, exhibet, quae adducta experimenta, a Cl. DETHLEEF hanc ob causam instituta breuibus recenset atque ostendit, ea in pluribus cum his, quae suscepit Cl. DUHAMEL, conuenire, hinc etiam vtrumque maximam partem congruere, quoad ortum cartilaginis vero a se inuicem discedere, ita, vt Cl. DETHLEEF primam calli originem succo extrauaso attribuat, qui spissior factus et per gradus consistentiam gelatinae et glutinis acquirens postea organifetur, cartilaginem formet inque os demum mutetur; Cl. DUHAMEL vero, metamorphosin hanc neuiquam admittens, tumorem istum mollem, in fracturis deprehendendum, ex humore, de periosteo promanante, ortum esse putet. Licet autem, vt Noster tradit, plura experimenta sententiae Cl. DUHAMEL non aduersentur, quaedam tamen eorum sunt, quae primo intuitu contraria humorem effusum, sensim spissum factum, tandem in cartilaginem mutatum probare videntur. Vt itaque in dubia hac re certior fieret p. 114. Noster, pari ratione experimenta instituit, tumoremque nouiter formatum accurate examinavit, quo facto, laminas vicinas ossis molles quidem et mucilagini similes, postea autem, mucilagine illa solida facta, in veram cartilaginem mutatas esse reperit.

Quod autem periosteum, vt Cl. DETHLEEF per experimenta euincere studet, inter cartilaginem et os repertum sit, Noster negat, idque nec a Cl. DUHAMEL nec a se ipso visum vnquam, contra vero tumorem istum a periosteo testum semper

p. 124. fuisse, refert. Adducitur demum aliud argumen-
tum, quo, periosteum nihil ad formationem calli
conferre probent: dicit nimirum Ill. HALLERVS,
periosteum non nisi post formationem calli in con-
spectum vnquam venisse. Sed prouocat Noster ad
experientiam, qua probetur, periosteum semper,
osibus fractis intumescere, callumque inter hoc et
ossa formari, ita, vt granis osseis, in substantiam
cartilagineam depositis, adhaesio illa inter hanc et
periosteum animaduerti liceat. Cum autem Ill.
HALLERVS tumorem istum non a tumefacto pe-
riosteio sed ab inspissatione lymphae effusae ortum
duxisse, patet, factum inde esse, Noster autumat,
vt Ill. HALLERVS existentiam periosteii eo tempo-
re admittere recusaret.

p. 126. Tandem etiam ad obiectiones, quas de forma-
tione calli contra Cl. DUHAMEL sententiam profert
Cl. BORDENAVE, respondet Noster, cuius rei
summa sequens est. Non negat Cl. BORDENAVE,
periosteum eo in loco, vbi os fractum est, intu-
mescere, istumque tumorem, prout callus in os
mutetur, sensim minui; minime autem concedit,
tumore isto formationem calli a periosteio factam
probari, asserit potius, periosteum partem esse, quae,
vt omnes partes vulneratae, intumescat, posthac
subsidescat et pristinum statum recuperet. Ad haec
respondet Noster, callum periosteio ortum debere
idque per experimenta confirmari omnino. Repe-
rit namque Noster, productiones illas, quas in
animali iuniori sano extremitates ossis fracti exhi-
buerunt, minime massam calli constituisse, sed
cartilagineam substantiam, de periosteio promanan-
tem, hanc ipsam fecisse, quae addita substantia
terrestri in os induraret. Deprehendit etiam, in
animali, aetate prouectiori, cuius ossa perfecte dura
fuerunt, extremitates ossis fracti, nullam productio-
nem exhibere sed ope concretionum ossearum, quae
inter-

interstitia replent et prolongatae ad anulum osseum tendunt eumque adnectant, coniungas iterum esse. Adducit tandem aliud experimentum, quo assertum Cl. DUHAMEL firmissime confirmari, p. 134. putat. Fregit nimirum pluribus aubus os cruris, quatuorue diebus praeterlapsis per tumorem filum duxit, reperitque demum animali enecto, filum hoc tumorem, parum ab osse distantem, penetrasse, tumoreque periostei imminuto idem filum, in callo ex parte cartilaginosa haesisse; inde Noster, periosteum callo ortum praebere, concludit. Si enim, inquit, humor periostei dissipatur absque eo, ut ossificationem constituet, filum in periosteo reperitur, necesse est, sin vero contrarium locum invenit, sequitur, ut filum in callo reperitur; quo notem vere ibi reperto rei veritatem nunc patere putat.

Sed obiicit Cl. BORDENAVE, ossa fracta in iis, p. 136. ubi virus scorbuticum, venerereum aut cancerosum furit, non uniri, idque non a periosteo separato, ut per saepe in eiusmodi casu fieri solet, sed ab affecta substantia ossea, deducendum esse, putat. Verum haec observationes destructionem quidem ossis, minime vero formationem eiusdem declarare, ideoque nihil in hac re probare, Noster autumat.

Quod si vero, inquit Cl. BORDENAVE, a perioste- p. 138. o callus formetur, iste organisatus reperitur, necesse est; sed contrarium deprehendi, affert. Respondet Noster, callum, si accuratius examinatur, organisatum omnino apparere et modo naturali formari, ita, ut primo cartilagineus, posteaque sensim durior factus appareat.

Obiicit porro Cl. BORDENAVE, callos rubia- p. 140. tinge idque ossibus quidem, non autem mollibus partibus proprium esse. Concedit Noster, callum quidem tingi, sed nunquam colorem ab ista radice accipere, quamdiu cartilagineus existat, tingi vero. quam-

quamprimum pori eiusdem materie terrestri repleti
reperiantur.

P. 142. Ad aliud experimentum prouocat Cl. BORDENAVE, quod periosteum reparationis causam non
esse, ostendere putat. Separauit nimirum in co-
lumba partem osis, qua reposita fundum osis
rubrum, periosteum vero album nec tumidum re-
perit. Respondet Noster, fracturas, si recentes
examinentur, non rubras deprehendi, particulis
vero terrestribus sensim collectis, ideoque indura-
tione facta, ossa demum ex parte rubra reperiri,
eaque eo magis rubra esse, quo plus materiae ter-
restris ibi deponatur.

P. 143. Perhibet tandem Cl. BORDENAVE, epiphyfis
cruris canini fracti iterumque uniti et aqua mace-
rati, ab osse separata esse, callum vero in eo statu
mansisse, neque etiam utrasque extremitates ossis
a se inuicem separatas esse. Ex quo colligit, unionem
periosteum cum osse facere, ut epiphyfis adhae-
reat, callum vero adhaesionem suam osseo succo
seu substantiae, osi analogae, debere. Concedit
Noster, in animali iuniori, quale Cl. BORDENAVE
disquisiuit, noua strata ossea formari posse, hisque
callum tegi et separationem extremitatum ab osse
fracto impediri, interdum etiam productiones ab
extremitatibus osis formari, hasque ita saepe con-
iungi, ut fracturae locus indicari nequeat, id vero,
quod succum osseum vocat Cl. BORDENAVE, sub-
stantiam terrestrem, in statu dissolutionis constitu-
tam, esse, innuit.

P. 145. Tandem etiam aliud exemplum considerandum
offert Cl. BORDENAVE, quod ipse obseruauit:
callum nimirum tibiae humanae, diu iam antea
fractae iterumque unitae disquisiuit, variisque ex-
perimentis institutis, extremitates osis, mediante
annulo ossificato neququam unitas sed mediante
succo osseo, extremitates ferruminante, coniunctas
esse,

esse, reperit. Respondet Noster, negatiuam de annulo osseo Cl. BORDENAVE sententiam affirmatiuam, pluries probatam, non infirmare et exemplum istud, a Cl. BORDENAVE adductum, cum casu in manus eius venerit, nihil probare, cum aetas hominis istius varias mutationes inducere potuerit. Caeterum sententiam Cl. BORDENAVE de organisatione calli et ossificatione laminarum periostei, vasis iam instructi, cum ea, quam fouet Cl. DUHAMEL conuenire et exacte congruere, Noster arbitrat.

VII.

Differtio inauguralis sistens disquisitionem physico chemicam Granatorum Silesiae atque Bohemiae Auctore CAROLO ABRAHAMO GERHARD. Francf. ad Viadr. 1760. 4. pl. 51.

Granatus, seu Granatum a scriptoribus mineralogicis inter gemmas relatus, a veteribus, THEOPHRASTO ET PLINIO, *Carbunculus* siue et *Carchedonius* sub nomine descriptus videtur. Figura externa seu forma mire variat; recenset WALLERIUS rhomboideos, octaedros, dodecaedros, decateflaeodros, icosaedros et incertae figurae. Qui matricibus suis inhaerent vnam eandemque vtplurimum habent figuram, cubicam nimirum aut rhomboidali proximam: ii vero qui extra matricem soluti occurrunt polymorpha varia gaudent. Et colorum varietas multa in iis deprehenditur, vt, quanquam semper ruber sit, in profundiore ac dilutiore indole mire differat, quin ad flauedinem vergant. Placet Nostro ea, quae a patria siue natali eorum loco desumitur distinctio, qua alii occidentales, alii orientales nominantur. Vltimi generis magna

fatis copia ex India, Aethiopia aliisque regionibus adportantur, duritie, nitore, coloris amoenitate hinc et pretio multum inferiores iis, qui in Gallia, Lusitania multisque Germaniae prouinciis, potissimum in Silesia ac Bohemia colliguntur. Duplici modo in dictis hisce locis occurrunt, vel enim matrici variae materiei talcosae, filiceae, martiali, et haud raro ophitae Zoeblicensi inspersi haerent; vel e fluuiorum arenosis ripis solitarii leguntur ac puri. Structura siue textura eorum lamellosa interdum nudis oculis in glebis maioribus conspicitur, vel et encheiresi chemica, calcinando eos, detegitur.

p. 12. Magnitudo ipsis est varia, interdum semina cannabina vel lentes aequant, sunt tamen et multo maiores, qui nucleos iuglandes volumine superant. Igni violentissimo absque coloris detrimento resistunt, et vitro amaro pingi se ac obduci patiuntur. Inueniuntur mineralia, quae ob aliqualem, quae ipsis est cum granatis convenientiam falso hoc nomine insigniuntur: cuius generis est minera ferri in granis polyedris irregularibus, quae a magnete trahitur, quod granatis nunquam solemne; dicitur hoc corpus fossile germanice *Lux - Saphir*: eadem quoque iniuria quartzum granaticum WALLERII eiusque granati stanni compotes, vel spuma lupi granati nomine quibusdam venit aut cum veris granatis confunditur; licet enim negari non possit, spumam lupi eisdem ac granatos esse conflata principis, terra nimirum filicea atque ferro, differunt tamen in eo a se inuicem, quod spuma lupi ferrum vere mineralisatum continet, granatus vero marte tantummodo tinctus sit.

p. 14. Altera Sectio, exposita dicto modo granatorum historia, examen eorum chemicum continet, ad quod tamen eos tantummodo adhibuit, qui in Bohemia ac Silesia inueniuntur ac venditantur, quippe qui, ut purissimi ac omnium praestantissimi opera-

operationibus chemicis aptissimi Nostro visi fuerunt. Aptiores eos ad sustentandam disquisitionem et terendo et calcinando reddidit. In ipsa calcinatione nec sulphuris nec arsenici quidpiam dimittebant; color autem dilutior quodammodo ipsis conciliabatur, quod a lamellis in igne a se inuicem secedentibus provenire Auctori vero simile videtur. Instituta hac praeparatione vario modo eos perscrutatus est atque allaboravit ut soluendo, praecipitando, destillando, sublimando, reducendo atque vitrificando eorum principia detegere queat. Nec acida, nec alcalia fixa vel volatilia tam calcinatis quam tritura sola mechanica comminutis adfusa, digestionem licet in obtiduum protracta, factam quandam coloris mutationem ostendebant, excepto acido vitriolico, quod florum persicorum colore tingeбatur. Hoc tamen non obstante ad praecipitationes horum liquorum confugit Noster, probe persuasus, fieri saepenumero, ut menstrua, etsi nullam passa fuerint coloris mutationem, multas tamen sibi iunxerint corporis soluendi particulas. Ad solutiones, acidorum ope obtentas, praecipitandas adhibuit duplex alcali, lixivium nempe cum sanguine bouillo calcinato confectum, et oleum tartari per deliquium; alcalinas vero adfuso vel spiritu nitri, vel aceto destillato turbare ac praecipitare tentavit. Varia ex acidis solutionibus obti- P. 17.
nuit magisteria, quae in eo cuncta conveniebant, ut ea, quae lixivium modo descriptum deiecerat coeruleo colore, quae vero oleo tartari per deliquium adfuso secesserant, flavo colore tincta essent, quanquam et pro dilutiori ac profundiori coloris indole differrent quodammodo ac discreparent. Ex alcalinis vero superfusis mensstruis nihil ad fundum secedebat acidorum admittione. Ex his phaenomenis collectis ac inter se comparatis martialis principii praesentia abunde satis, ac luculenter commonstratur.

- stratur. Destillationi subiectae glebae nec per se quicquam exhibebant, nec cum nitro saleue communi mixtae horum salium acidum liberare ab alcali.
- p. 21. lina terra potis erant. Sublimando eas cum sale ammoniaco vel sale composito alembrot dicto, veros Auctor obtinuit flores salis ammoniaci martiales, residuumque parte sua tingente hac ratione orbatum albi coloris deprehendebatur. Sub hac operatione vrinosa salis ammoniaci pars tam sub tritura quam sub ipsa sublimatione reddebatur libera, manifesto indicio in granatorum puluere latere alcali quoddam fixum; cuius praesentiam alio adhuc experimento euincit Noster, cum ex adiecta granatis cinnabare mercurium reuiuificare, frustra quidem, tentasset, in residuo tamen fortem satis odorem hepatis sulphuris perceperit. Fixis igitur quibusdam principiis sublimationis ministerio detectis, et ea cognoscere optauit eodem adhibito opificio, quae volatilia forsitan granatis inhaerere suspicabatur. Crudos hinc granatos arsenicum latitans detegendi causa cum tribus partibus mercurii sublimati, et in alio experimento cum duabus partibus sulphuris sublimatorio igne subiecit, nec tamen vnum, nec alterum mutatum fuit: hinc nihil ipsis arsenici inesse affirmat. Nec etiam sulphur verum seu culinare ipsorum mixtionem ingredi, arsenicum cum ipsis sublimatum albis crystallis conspicuum probat.
- p. 26. Nitro addito calcinati nullam mutationem subeunt. Cum salis autem tartari partibus variis, ab vna ad viginti vsque, mixti et calcinati ex parte soluuntur. Massa enim hoc modo obtenta in aqua soluta et filtrata relinquit in filtro nigrum puluerem, veras qui granatorum comminutorum non solutas particulas sistit; adfuso vero liquori, per filtrum transmissio, nitri spiritu secedit puluerulentum albisimi coloris magisterium, quod variis additamentis explo-

expl
port
Auru
trah
frust
peric
latita
nom
chen
net,
lapid
chen
nimi
vna
taba
henc
thod
do to
no,
Long
rum
salin
ceae
et m
prae
buer
cun
natu
lem
subf
culi
cept

toru
puri
adh
figu

exploratum veram terram filiceam exigua 'martis
 portione inquinatam esse' perspexit Cl. Auctor.
 Aurum, argentum, stannum aliaque metalla ex-
 trahere fluxibus variis admistis allaboravit, sed
 frustra quaevis hanc ob causam facta fuerunt
 pericula. Ne ferrum quidem, quod certo in iis
 latitare abunde demonstrant supra adducta phae-
 nomena, in regulina forma inde sistere per fluxus
 chemicos potuit, quod tamen non mirum esse mo-
 net, cum tantillum solummodo sit metalli quod
 lapidi tincturam conciliat, atque adeo fluxu nullo
 chemico colligi possit. Cum phlogisto autem, cera p. 33.
 nimirum alba, calcinatorum lapillulorum drachma
 vna sub tegula docimastica vsta, magnam suppedi-
 tabat ferri nudicopiam, magnetis auxilio inde extra-
 hendam. Vitrificaciones granatorum eadem me-
 thodo, qua Cel. PORTIUS vsus fuit in disquiren-
 do topazio, instituit tam in anemio Becheriano fur-
 no, quam igne, folium auxilio intensiore facto.
 Longum refert experimentorum catalogum, quo-
 rum summa eo redit, quod granati variis alii vel
 salinis vel lapideis corporibus mixti in vitrum, fili-
 ceae terrae in iis haerentis testem, conuersi fuerint,
 et mactae hae vitreae omnes eiusmodi coloribus
 praeditae conspiciantur, quibus ferrum vitra im-
 buere solet, viridescente nimirum vel bruno. Ex
 cunctis hisce fuse enarratis tandem concludit; gra-
 natum iure esse appellandum lapidem vitrescibi-
 lem, cum constet ex terra vitrescente seu filicea,
 substantia quadam alcalina, et paucis parti-
 culis martialibus, quibus colorem rubrum in ac-
 ceptis fert

Tertia sectio breuiter exponit de vsu grana p. 41.
 torum, qui maxime oeconomicus esse videtur, cum
 purissimae eorum glebae a feminis ad ornamenta
 adhibeantur, vel et vitro encaustico pingantur, vel
 sigillorum moduli iis insculpantur. Medicus vero

usus iure meritoque optimo reiicitur. Nec enim terra filicea in nostris humoribus solubilis; nec alcali ipsis immixtum acido in primis viis absorbendo par, cum intime cum ipsis coniunctum sit; nec paucae martis particulae, quibus tincti sunt, quamquam a lenissimo acido, vegetabili nimirum, solvantur, a nostris tamen humoribus blandis atque saponaceis nullo modo subigi possunt. Ceterum promittit Cl Auctor, se plura quondam velle edere experimenta cum sale tartari instituta, quae nunc, temporis praeclusus angustia, non ulterius perficere potuit, quae tamen multa memoratu digna phaenomena ostendere posse, coniicit.

VIII.

Dissertatio inauguralis anatomica: de nervo spinali ad par vagum accessorio Auctore IOHANNE FRIDERICO LOBSTEIN, Argentinenſi. Argentorati, 1760. plag. 6. tab. aen. 2.

Clarissimus huius dissertationis Auctor eorum Cel. Virorum exempla secutus, qui peculiari- bus libellis de speciali aliquo nervo disseruerunt, nervum accessorium octavi paris accuratiori examini subiecit, et non tantum antiquitates eius eruere, sed et progressum describere usumque physiologi- cum explicare, sustinuit.

P. 4. Nervus spinalis, qui vulgo recurrens WILLISII dicitur, GALENO iam, huiusque ex scriptis AVICENNAE et ALEXANDRO BENEDICTO cognitus fuit, qui tamen omnes, ut ipse quoque VESALIUS, truncum tantum, trapezium musculum adeuntem noverant, eumque ad par vagum, quod tunc temporis sexta coniugatio dicebatur, referebant.

Prima

Prima vero, sed leuia tantum vestigia de adscensu p. 6.
huius nerui in cranium, multis et fallacibus tene-
bris obuoluta, apud CAROLVM STEPHANVM,
COLVMBVM et FALLOPIVM occurrunt. Ver-
bis quidem EVSTACHIVS obscuris eius mentio-
nem fecit, dum eum nomine trium propaginum,
sextum par a medulla spinali subeuntium, descripsit,
sed in tabulis anatomicis (tab XVIII.) originem, de-
cursum et coniunctionem cum tertio pari cerui-
calium, egregie depinxit. Ante autem quam LAN-
CISII opera tabulae illae editae erant, aut inspicere
poterant, VIDVS VIDIVS et COITER, non so-
lum distributionem eius, postquam e capite egressus
est, sed ipsius etiam a medulla spinali radices vide-
runt, ita tamen vt originem pariter ac distributio-
nem eius, tanquam radicem et ramos paris vagi
describerent. Sic gloria discissas quasi hucusque
huius nerui partes coniungendi WILLISIO reseruata p. 10
fuit; qua ex re quoque factum est, vt qui eum
secuti sunt dissectiones, parum in veterum anatomi-
corum scriptis exercitati, hunc ipsum neruum
primum ab eo inuentum esse, minus recte opina-
rentur. Parum quoque noui addiderunt, qui statim
post WILLISIVM floruerunt dissectiones, solo VIEVS-
SENIO, qui nouam eius iconem edidit, et RIDLEB
exceptis, qui seruata ad hunc diem a WILLISIO p. 16.
inventionis laudem, ei eripere et VIDO VIDIO tri-
buere, tentauit. VALSALVA paulo post nouam
de origine eius sententiam proposuit, cum eum,
non vt ramum a medulla spinali ad par vagum
accessorium, sed vt ramum a pari vago ad
medullam spinalem recurrentem, consideraret.
Hanc tamen opinionem MORGAGNIUS idoneis
argumentis euertit, qui quoque, antiquita-
tes eius in nouam lucem posuit. Recentiori
tandem tempore Cl. WINSLOVIVS egregiam nerui
eiusdem descriptionem dedit, quam dum recenset p. 22.

Cl. Autor, varia contra Cl. HUBERVUM monet, qui descriptionem Winslouianam haud recte intelligens, iniustus ipsi erga WINSLOVIVM esse videtur. Post WINSLOVIVM ille ipse Cl. HUBERVS et ASCHIVS, optimas originis eius icones, publici iuris fecerunt.

Deducta sic eius nerui a GALENO ad nostra usque tempora historia, ad ipsam nerui eius originem et decursum describendum se. Cl. Auditor accingit. In tres autem partes tractationem hancce distribuit, secundum tres figuras, in quibus adscensum huius nerui e medulla spinali, progressum ex capite ad musculum mastoideum, et distributionem finemque eius in musculo trapezio delineat.

p. 26. Praemittit primo methodum secandi, qua tenerissima huius nerui a medulla oblongata et spinali orta stamina, in conspectum prodeunt. Oritur nervus primo suo filamento, sub sexto pare neruorum cervicalium, atque inter radices eorum posteriores et ligamentum denticulatum adscendit, ita, vt a singulo fasciculo qui hasce radículas constituunt, aliquod filum ad ipsum neruum augendum accedat, Varie tamen ludit, vbi ad par primum peruenit, varianteque ratione cum posteriore eius radice cohaeret. Rami ibidem simul in hunc neruum confluentes, eius crassitiem ita augent, vt gangliolum aliquod his locis Cl. HUBERVS reperisse sibi visus sit: quod autem cum ruber color, aliaeque ganglii qualitates desint, nullo modo pro vero ganglio haberi potest. Sic auctus nervus cranium per foramen magnum ossis occipitis intrat, illudque iterum cum pari vago, cui se adsociat, per foramen lacerum relinquit. Nonnunquam separatim duram matrem perforat, sed mox se iterum pari vago tradit. In transitu per cranium, quatuor vt plurimum radículas e lateribus medullae oblongatae colligit, quarum tamen in locum laepe duae tantum

tantum
earum
initio
videat
viam

In
dit, r
est, an
pari v
foram
phary
largit
cum c
conne
fusius
mus,
fertat
Trun
rem
sterno
partes
huic i
ceruic

Fi
figura
cali
rum
mus
filo a
dente
iterum
in di
script
necti
scapu
que p

tantum crassiores conspiciuntur. Vnaquæque earum hoc præ caeteris singulare habet, quod ab initio fissa ex duabus quasi radicibus composita esse videatur. Totam hætenus dictam huius nervi viam prima figura Cl. Auctor depingit.

In altera figura sequentem eius progressum tra- p. 30.
dit, ratione, qua his locis hic nervus inuestigandus est, antea descripta. Dum nervus accessorius cum pari vago cranium relinquit, in fine transitus per foramen iugulare, cum dicto pari cohaeret, ad pharyngæum nervum formandum varios ramos largitur, et varie cum paris vagi portione magna, cum qua communi duræ matris involucri ambitur, connexus deprehenditur. Has coniunctiones fufius Cl. Autor explicat, obscuriores tamen esse-
mus, si, deficiente figura, ea, quæ in dis-
sertatione proposita sunt, repetere vellemus. Truncus ex capite progressus retro venam iugula-
rem internam, nullo ramo emisso, ad muscolum sterno cleidomastoideum descendit. Huius aliquam partem perforans, vt trapezium adire posset, multa huic ipso musculo filamenta dat, quæ cum tertio cervicis nervo varie communicant.

Finem tandem nervi accessorii tertia Autoris p. 31.
figura proponit. Ansis enim illis cum tertio cervi-
calium in sternocleidomastoideo factis, sub eo ite-
rum emergit, splenium transcendit, et cucullarem muscolum in interna sua facie adit. Communicat filo aliquo cum secundi cervicalium ramo adscen-
dente, nec non ipse eius truncus cum secundo iterum et tertio cohaeret, tandemque multis ramis in dictum muscolum finitur, sic huius nervi de-
scriptione ad finem perducta varia de usu eius ad-
nectit. A nervo isto male affecto, caput obstipum, scapulam mouendi difficultatem, pharyngis laryngis-
que paralyfin et anginam paralyticam oriri posse
Ss 3 probat.

probat. Quatenus autem causa sit, mirandi huius nervi in cranium adscensus connexionisque cum vago disquirens, WILLISIVM imprimis refutat, qui ideo paris vagi fibris iunctum esse putat, vt inuoluntariae functionis tesseram veluti accipiat, quam pari vago adscripsit, sicque brachia quibusvis cerebri conceptibus obsequi debeant. Nostri

P. 37. Autoris hac de re sententia haec est: non videtur ei medulla spinalis esse mera continuatio medullae oblongatae, sed et in ea ipsa aliquas a corticali, qua ambitur, substantia medullares fibras oriri. Nervus itaque accessorius efficit, vt consensus inter medullam spinalem tanquam propriam aliquam spirituum officinam, et par vagum euadat. Eandem esse causam coniunctionis intercostalis cum quinto et sexto nervorum cerebri putat.

P. 39. Ad calcem dissertationis varias observationes anatomicas quas in theatro Argentoratensi collegit, adiecit Autor, et venam cauam inferiorem duplicem, varietatesque vasorum inde prouenientium in fig. IV. delineari curauit.

IX.

Cadmiologia oder Geschichte des Farben-Kobolds nach seinen Nubnen, Arten, Lagerstädten, darbey brechenden Metallen, Mineralien, Erzten und Steinen, wie auch dessen Verhältniß nach der Probierkunst, dessen Gebrauch und andern dabey vorfallenden Umständen; nebst Beschreibung derer darzu gehörigen Oefen, Maschinen und Arbeiten, theils aus andern Schriften, größtentheils aber aus eigener Erfahrung und sorgfältig angestellten Versuchen und Wahrnehmungen zusammengetragen und mit Kupfern erläutert, von D. IOHANN GOTTLÖB LEHMANN, Königl. Preuß. Berg-Rath, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften, der Churmaynzischen nützlicher Wissenschaften und der Englischen Societät zur Aufnahme der Künste, Manufacturen und der Handlung. Erster Theil. Königsberg, verlegts sel. Gebh. Ludwig Woltersdorfs Wittwe, 1761. 4. plag. 17. tab. aen. 9.

h. e.

Cadmiologia seu Historia Cadmiae fossilis metallicae, quoad eius nomina, species, strata subterranea, iuxtim effodienda metalla, fossilia, mineras et lapides, eiusdemque partes constituentes, arte docimastica erutas, nec non vsum aliasque obuenientes res, vna

Ss 4

cum

cum descriptione fumorum, machinarum
et operationum eo spectantium, quam par-
tim ex aliis scriptis, maximam vero partem
propria experientia et accurate institutis ex-
perimentis ac observationibus collegit ico-
nibusque illustravit D. IOANNES GOTT-
LOB LEHMANN etc. Tomus prior etc.

Opusculum hoc quod accuratam multoque stu-
dio elaboratam cadmiae metallicaе historiam
sistit. in duas parte- dispescitur, quarum prior
cadmiae duntaxat historiam eiusque vsum mecha-
nicum tradit, posterior autem chemicas eiusdem
disquisitiones exhibet, quibus tandem specificum
cadmiae characterem definiri, Noster putat. Nun-
quam enim in definiendis regni mineralis corpori-
bus habitum eorum externum sufficere, neque etiam,
absque disquisitione chemica, specificum fossilium
characterem in condendis regni mineralis systema-
tibus petendum inde esse Cl. Auctor contendit.
Cum autem chemicum istorum corporum examen
nihilominus multis difficultatibus implicitum, ideo-
que summa attentione et exacta pariter cautione
opus sit, Noster eapropter varias nec contemnen-
das in praefatione exhibet regulas, quas ipse in
disquirendo hoc corpore minerali observavit, qui-
busue optimo cum fructu in aliis etiam huius regni
corporibus peruestigandis incedendum esse, arbi-
tratur. Quod ad cadmiam attinet, eam multo
studio examinavit, ultra trecentas huius corporis
mineras disquisivit, numerosaque cum iisdem ten-
tamina instituit atque eo lubentius omnem, quam po-
tuit, operam impendit, quo minus corpus hoc
accurate disquisitum adhuc esse,prehendit.

Germanicum huius mineralis nomen *Kobold* p. 2. seu *Kobald* dictum, inde absque dubio ortum esse videtur, quod veteres minus cognitum habuere et ceu noxium ac periculosum corpus considerarunt, hocque nomine omne corpus minerale, quod malae notae fuit, insigniuerunt. Latinum nomen *Cadmia* metallica dictum, dubiae originis esse videtur, vixque definiendum, qua ratione fossile hoc corpus ita appelletur. Quamuis autem *cadmia* nomen in veterum scriptis hinc inde occurrat, istud tamen corpus, de quo hic agitur, iisdem minus cognitum aliaque corpora fossilia nomine hoc, improprie tamen, donata fuisse, Noster putat. Ita *PLINIVS* *cadmia* fossilis meminit. sub quo nomine autem flores *zinci* seu nihil album vel illud corpus, quod *cadmia* fornacum hodie vocatur, intellexit: imo idem iste nomen istud ei corpori tribuit, quod *calaminarem lapidem* hodie vocare solent metallurgi. *AGRICOLA*, *PLINIVM* hac in re secutus, sub eodem nomine lapidem *calaminarem* quidem intelligit, alio tamen loco de *cadmia* quadam sublimata in vase clauso loquitur, quae vero nihil nisi calx arsenici, ex *cadmia* metallica vel alia minera arsenicali sublimata, esse videtur. Alia, quae fossili huic imponuntur nomina, multo magis impropria sunt. Ita istud *zafferam* vocarunt, quae vero corpus arte ex *cadmia* factum est; vocatur etiam *marcasitha*, sed anceps pariter hoc nomen est, siquidem eo mox *bismuthum*, mox *mineram bismuthi*, mox *mineras sulphureas* indigitarunt.

Priscis temporibus *cobaltum* vix cognitum fuit, p. 9. idque sub initium tantum saeculi praecedentis innotuit eiusque usus inualuit. Licet autem eo tempore et nostro inprimis saeculo nonnulli corporis huius mineralis mentionem fecerint, hosque inter scriptores Viri *Cl. GESNER*, *POTT*, *HENKEL*, *KRAMER*, *GELLERT* et *IUSTI* inprimis eminent,

nent, nullus tamen eorum exactam huius mineralis historiam exhibuit nec in specie de eo egit.

P. 13. Quod ad regiones attinet, vbi cadmia effoditur, multae quidem hinc inde corpus istud sed in parua quantitate et impure tantum largiuntur, inter eas tamen, vbi cadmia copiose et bonae notae effoditur, eminent inprimis Saxonia, Thuringia, Hassia et Bohemia interque hasce prouincias Saxonia praecipue cadmiam primo loco in mechanicum vsum conuertit et peculiare officinas exstruxit, quas *Blau-Farbenwercke* appellant; inque quibus cadmiam varie et exacte praeparare norunt.

P. 16. Sectio secunda de diuersis cobalti speciebus agit. Falsè quidem variis mineralibus nomen istud imponitur, quorum autem alia parum admodum, alia nihil prorsus cum cobalto commune habent. Ita ad species huius mineralis referuntur Pyrites aqueus, *Wasserkieß*, Pyrites arsenicalis, *Gistkiess*, et Pyrites albus, *Weissenkiess* seu *Misspickel*, Anglis *Mondick* dictum, Pyrites sulphuris, Bismuthum nudum natium, nonnullae minerae argenti et Cobaltum testaceum, *Scherben-Kobold*; ex quibus vero patet, verum cadmiae characterem nondum determinatum esse et requiri ideo, vt accuratius

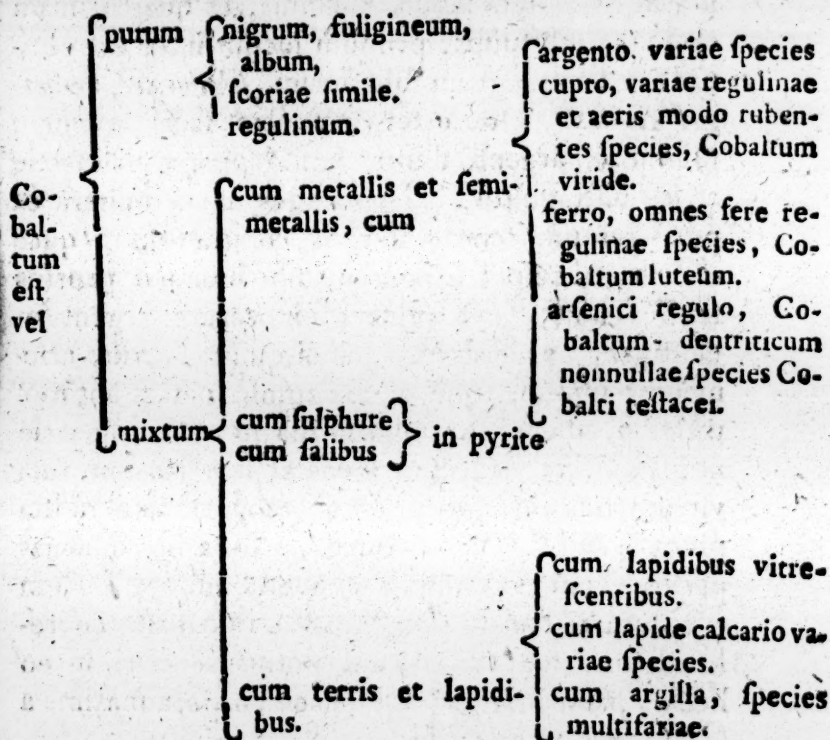
P. 18. istud corpus minerale definiatur. Cobaltum itaque seu Cadmia fossilis metallica Nostro dicitur *corpus minerale fossile*, quod, si purum est, ex parua quantitate cupri, minori copia ferri et peculiari terra constat, partim integrum, partim aliquatenus in menstruis acidis soluitur, nec per se, si purum existit, nec etiam additis alcalibus regulum metallicum largitur, cum acido salis mixtum semper notum illud atramentum sympatheticum viride exhibet, cum alcali vero et terra vitrescibili fusum semper vitrum coeruleum suppeditat. Ex his itaque videre licet Cl. Auctorem de pura tantum cadmia verba facere, reliquas vero eius species omnes excludere. Licet autem varias in
species

specie
uision
exhibe

Co-
bal-
tum
est
vel

foli
cur
cae
vel
ful
ran
riu
ne
co
ch
sp
m
p

species diuidatur cobaltum, nulla tamen earum diuisionum Nostro arridet, ideoque aliam diuisionem exhibet, quam sequens tabula ostendit.

Tabulam hanc ita explicat Noster : Cobaltum solidum et purum dicitur, quod vel nullum arsenicum continet, in fusione nullum regulum exhibet, caeterum vel nullum vel vix sensibile aliud metalli vestigium ostendit et cum sale alcalino puro et arena fusum pulchrum vitrum coeruleum largitur. Alteram speciem sistunt ea, quae in puris mineris reperiuntur, in calcinatione arsenicum exhibent, fusione cum variis fluxibus chemicis verum regulum cobalti sistunt, cumque massa vitrariorum pulchrum vitrum producant. Mixtae vero cobalti species dicuntur, quae quidem omnes illas vix memoratas cobalti compacti proprietate habent, sed praeter ista adducta producta, arsenicum nimirum, regu-

regulum et vitrum coeruleum, alia etiam mineralia. e. g. metalla, sulphur, terras, lapides etc. continent. Quod ad species attinet, quarum Noster in memorata tabula meminit, et quae primam classem constituunt, primum locum inter eas obtinet cobaltum nigrum fuligineum, *Schwarzer, mulmiger Kobald*. Hoc externa quidem facie minerae plumosae, argento diuiti, simile apparet, sed facile ab ea distinguitur; 1) namque dicta minera et puris tantum teneris spiculis componitur, quae nigrae et, respectu figurae, sibi inuicem prorsus similes sunt; 2) minera illa verum argentum continet; 3) eadem, igne disquisita, verum arsenicum, sulphur saepiusque copiosas partes antimoniales exhibet; 4) minera ista in acidis plenarie non soluitur; 5) cum arena et sale alcalino fusa vitrum nullum largitur; 6) tandem minera ista plumosa sub fornice docimastico tosta ob adiunctas partes volatiles multum ponderis amittit. Cum autem nulla harum proprietatum in cobalto deprehendatur, sed contrarium potius reperiri in eo liceat, patet inde, utraque haec corpora maxime a se inuicem diuersa esse.

- p. 24. Cobaltum album rarissimum est seque ab arsenico albo. natiuo, crystallino, cum qua confundi posset, sequenti modo distinguit: 1) Cobaltum istud nec crystallinum, nec album, nec pellucidum est, sed velut terra alba viridescens, et amorphae in conspectum venit. 2) Cum arena et sale alcalino fustum vitrum coeruleum largitur. 3) Retortae vitreae commissum et forti, quantum vas ferre potest, igne tractatum, nullum sublimatum vel parum admodum ostendit. 4) Nunquam istud in aqua ebulliente soluitur nec etiam, ea refrigerata, in crystallos abit. 5) Cum sulphure mixtum, nullum auripigmentum dat. 6) Tandem ex eo, debile licet, verum tamen atramentum sympatheticum obtine-

obtinetur sicque ab arsenico, aliter se habente, facile distinguitur.

Tertiam speciem cobaltum scoriae simile, *Schlacken Kobold*, p. 25. constituit. Hic eadem notio, quae de scoria, corpore arte facto, habetur, formanda est; intelligitur nimirum sub hac voce cobaltum, quod facie metallica nequaquam apparet, magis minusque solidum est, superficiem laeuem habet, et, si frangitur, laeue pariter reperitur diuersoque colore est. Huius tres tantum species sunt; prima cobaltum sistit, quod nigrum, mediocriter ponderosum, superficie itidemque fracturis laeue et splendens et porosum est. Soluitur hoc in acido nitri et salis, nullum arsenicum, et, fusum, nec regulum nec bismuthum, sed cum arena et sale alcali fixo vitrum pulchre coeruleum exhibet. Alteram speciem Cobaltum constituit, quod in frustis sat duris et interdum etiam ceu scoria porosa in conspectum venit, nigro gryseum, praecedente ponderosius, interdum Cobalto nigro, fuligineo, eodemque luteo et pauxillo arenae, spato selenitico etc. intermixtis praeditum est. Tertia species sistit Cobaltum, cui nomen Cobaltum scoriae simile purum, *reiner Schlacken - Kobold*, imponit Noster, estque nigro - fuscum et mediocriter ponderosum, nec arsenicum nec regulum exhibet, fracturis et superficie laeue apparet, vitrumque exhibet cuius color minus pulcher, quam priorum, esse solet.

Alterum genus classis primae cobaltum purum et compactum sistit, quod praeter regulum, arsenicum et vitrum coeruleum nullum aliud metal um, semimetallum etc. ostendit. Pertinet itaque huc cobaltum purum, compactum, regulinum, *vollkommen reiner Stahlderber, speisiger Kobold*, quod plerumque ponderosum satque compactum est, interdum album magis, quam minera argenti alba, interdum ceu compactus pyrites albus, interdum ceu corpus

corpus gryseum apparet, quo inprimis colore mox minerae lunae gryseae, mox minerae cupri gryseae simile, praeterea amorphum vel drusifforme est. Posito itaque hoc caractere omnes species cobalti, coeruleum vitrum exhibentes, huc refert Noster, siue longiori, breviori, rotundiori seu cubica forma siue gryseae istae appareant. Quae enim species praeter arsenicum, regulum et vitrum coeruleum nullum aliud metallum, semimetallum et minerale exhibent, eas huc collocandas verumque characterem non ex habitu externo, sed chemico examine depromendum esse, putat.

p. 30. Quod ad alteram classem attinet, quae mixti cobalti species continet eas hic intelligendas esse Noster cupit, ex quibus praeter arsenicum, regulum et substantiam coeruleo colore tingentem, copia sat magna metallorum, semimetallorum, sulphuris, variarumque terrarum et lapidum obtineri potest. Notandum vero est, Nostrum non de iis cobalti speciebus loqui, quae inter metalla et mineralia atque cum iisdem effodiuntur, sed de iis sermonem tantum instituere, quae cum eiusmodi corporibus ita mixtae sunt, ut ne oculo quidem armato a se invicem distingui possint. Mixtas igitur hasce cobalti species Cl. Auctor diuidit in eas, quae 1) cum metallis, 2) semimetallis, 3) mineralibus inflammabilibus, 4) salibus, 5) denique cum terris et lapidibus mixtae reperiuntur.

p. 31. Aurum cum cobalto mixtum non reperitur; cum argento vero coniunctum in conspectum venit. Cuprum intimam cum cobalto mixtionem amat, quid? quod metallum istud in pluribus cobalti speciebus ad producendum colorem coeruleum quidquam confert, inque nonnullis partem quandam constituit. Cum ferro mixtum reperitur cobaltum et fuscum est; huc quoque pertinet cobaltum luteum, leui pallidaeque ochrae simile verumque vitrum

vitrum coeruleum exhibens. Cum minera stanni vulgari cobaltum mixtum non est, licet cum eadem hinc illinc effodiatur, quod pariter etiam de minera plumbi valet, quippe quae cum cobalto quidem coniuncta, sed non mixta, reperitur.

Cum semimetallis intimam mixtionem cobaltum ingredi non videtur, licet istud cum bismutho coniunctum mineraque zinci vestitum reperiatur; cum antimonio autem et minera cinnabaris nunquam effoditur. Cum arsenico ea inprimis cobalti species mixta reperitur, quae cobaltum dentriticum, *gestrickter Kobold* dicitur et in adiecta tabula prima a Nostro delineatur. Pertinet ea ad species rariores et a metalli fossoribus nostratibus *Blumen* vel *Figuren-Kobold* nominatur. In Saxonia tantum et Alsatia cobaltum istud haecenus repertum est, color eius atro gryseus est et a partibus arsenici regulinis admixtis dependet. Non confundendum istud est cum ea specie, quae cobaltum testaceum vocatur et minera lunae rubra vestitum eique adpersum est. Cum arsenici regulo etiam mixtum reperitur cobaltum testaceum vulgare; licet autem istud nihil nisi regulus arsenici natiuus sit, minerae tamen reperiuntur, quae igne forti tractatae regulum istum sublimatum inque fundo massam exhibuerunt, quae cum arena et sale alcali fusa vitrum coeruleum ostendit.

Nunquam cobaltum cum materiis inflammabilibus, ut lithantracibus, succino etc. mixtum est, licet cum minera sulphurea coniunctum reperiatur. Cum vitriolo etiam sed in pyritis tantum mixtum est. Ad cobalti etiam species, cum salibus iunctas, omnes illae referendae sunt, quae tostione calcem arsenici largiuntur, eaeque species cobalti vrsitissimae sunt, licet ad substantiam tingentem arsenicum nihil quidquam conferre videatur.

p.40. Ad species cobalti lapidibus terrisque mixti referuntur, 1) cobaltum corneis lapidibus mixtum, quod nimirum iis vestitum est, et ex eo cognoscitur, si color eiusmodi lapidum in gryseum vergit. Species istae nihili aestimandae sunt nec vlium vsum praestant, siquidem substantia ista tingens exigua in illis est, ita, vt absque insigni labore et sumtu vix extrahi possit. 2) Cobaltum cum lapidibus calcariis et spato gypseo mixtum reperitur; illud cognoscitur, si aeri libero aliquantisper expositum rubellum colorem nanciscitur, hoc vero sub forma spatii selenitici splendentis, colore nigro in conspectum venit. Vtraque species ob insignes sumtus et labores nulli vsui mechanico inferuire potest. 3) Cum marga etiam et argilla mixtum reperitur cobaltum, sed nullum vsum habet, siquidem vitrum vilioris coloris eo obtinetur. Atque hae sunt species cobalti primariae, ad quas reliquae omnes commodè reduci poterunt. Ex his autem facile quis cognoscet nunquam et habitu externo characterem specificum desumendum atque cobaltum, quod cum aliis mineralibus mixtum saepe occultatum est, chemicis tantum experimentis cognoscendum esse, de quibus autem Noster in posteriori huius tractatus parte vberiorè mentionem facere, promittit.

p.46. Tertia sectio de subterraneis cobalti stratis et metallis, semimetallis et mineralibus, quibuscum reperitur, agit. Respectu loci natalis cobaltum peculiare nihil habet, sed eodem modo, vt aliae minerae, reperitur. Quod ad matrices attinet, quibuscum istud effoditur, sequentia notanda sunt. Cum argento natiuo rarissime, saepius vero cum eiusdem mineris, vt minera argenti vitrea, rubra, alba et grysea in conspectum venit, cum cornea autem argenti minera, quae alioquin rarissima est, Noster exemplum nullum vidit. Cum minera cupri,

cupri, grysea inprimis saepius, rarius autem cum minera stanni vulgari mineraque martis, contra vero cum galena copiosius effoditur. Cum bismutho saepius apparet imo hocce rarissime, quid? quod fere nunquam absque cobalto reperitur. Cum minera mercurii, antimonii et zinci, quae difficulter cum eo miscentur, vix vnquam plerumque autem cum lapide calcario, fluore siue spato vitrescente, quárzo, córneo lapide et Gneuso, *Gneuß*, interdum etiam cum lapide arenario vulgari effoditur. Praeterea corpora haec metallica et mineralia non solum cobalto matricem praebent, sed iuxta istud quoque reperiuntur absque eo, vt cum hoc ipso mixta esse videantur. De petrefactis et figuris vegetabilium animaliumque corporum nulla hactenus exempla ostendi potuerunt; ex quo hancce fodinarum speciem mutationem vix sensibilem passam esse, Noster coniicit.

Sectione quarta de vsu cobalti mechanico eius-
que praeparatione agitur. Describuntur igitur p. 53.
operationes, quarum tres inprimis classes constituuntur. Prima cum cobalto crudo suscipitur, altera ad fusionem, tertia demum ad praeparandum colorem coeruleum pertinet. Postquam cobaltum effossum est, omne corpus peregrinum et inprimis cobaltum, bismutho diues, accurate separatur, deinde istud contunditur et cribro committitur. Cobaltum autem, bismutho diues seorsim in singulares acervos collectum candefactione a bismutho, quod inde facile liquefcit et in foueis colligitur, separatur, idque, quod reliquum est, nostrates *Wismuth-Graupen* appellant. Laboribus his praemissis parua cuiusvis speciei portio sub fornice docimastico disquiritur, quo inde patefcit, quantum substantiae tingentis quacvis contineat. Postea cobaltum in furnum reuerberatorium immittitur, qui aptis longisque canalibus instructus

arsenicum, ignis ope inde separatum, recipit. His peractis cobaltum sat calcinatum et frigefactum cribratur, partes maiores contunduntur iterumque per cribrum traiciuntur. Tunc autem cobaltum ita praeparatum et comminutum cum cineribus clauellatis purissimis et arena pura miscetur .et, ad fusionem aptum redditur.

p. 59. Quod ad fusionem pertinet, tres a Nostro describuntur furni inque adiectis tabulis delineantur; his autem descriptis ostenditur, quomodo testae vitrificatoriae praeparari, ipsaque fusio institui debeat. Furno vitrificatorio et testis in eo contentis per aliquot dies calefactis, miscela ad producendum vitrum apta in testas ingeritur igneque aucto funditur, vitrum inde fustum cochleis ferreis eximitur, inque athena ferrea infunditur, paululumque ibi frigefactum in aquam frigidam immittitur. Vitrum inde refrigeratum contunditur, molendini ope conteritur, lauatur, exsiccatur et in dolia ad vendendum reconditur.

p. 72. Sectione quinta de proba cobalti, quatenus color coeruleus exinde cognoscatur, agitur. Sub proba intelligitur disquisitio mineralium crudorum, qua mediante cognoscitur, num ea ita se habeant, qualia externus eorum habitus indicat, et quomodo vsui mechanico ea inferuire possint. De hac in praesenti Noster agit, de chemica autem, quae in analysi consistit, quaeque praeter vsum mechanicum in cognoscendis partibus constitutivis versatur, in posteriori parte agitur. Quod ad priorem spectat, ea vel in separatione vel compositione consistit. Soluitur nimirum cobaltum menstruis acidis, sale communi praecipitatur, nitrumque cubicum exhibet; quod aqua communi solutum atramentum illud sympatheticum constituit. Fundamentum huius producti non in alcalica salis communis parte sed in acida eiusdem positum est.

Si

Si enim cobaltum in acido salis soluitur, solutio filtratur et euaporatur et sal inde ortus in aqua destillata soluitur, atramentum illud pari ratione obtinetur. Sed obiiciunt nonnulli asseruntque, requiri, vt atramentum illud rubro colore praeditum sit. Ast, errorem ibi commissum esse, et atramentum illud viridi colore donatum fuisse, Noster perhibet. Licet autem negandum non sit, cobaltum, nitriacido solutum et lixiuo salis alcalini praecipitatum, puluerem rubellum exhibere, exceptionem tamen ibi admittendam esse, Noster putat. Vt autem res ista clarior euadat, varia ea propter communicat experimenta, quae cum variis cobalti speciebus instituit. Quantum ex his videre licet, omnia demum eo redeunt, vt probetur, cobaltum variis acidis solutum cumque acido salis communis coniunctum, nitrum cubicum, vel in solo acido salis solutum posteaque euaporatum talẽ salem exhibere, qui aqua solutus atramentum sympatheticum constituat. Nunquam itaque ad colorem crysallorum vel earundem atramenti sympathetici respiciendum est, dummodo atramentum, chartae illitum, calore admoto viridem colorem exhibeat. Quo magis saturatus color iste apparet, eo magis diues cobaltum aestimandum, idque cum acidis et cobalto institutum experimentum inter primaria, quae tingentem illam substantiam probent, referendum est. Quo magis vero cobaltum arsenico mixtum est, eo minus color iste viridis atramenti sympathetici apparet, imo adeo luteus tantum producit color, si cum pyritis arsenici instituantur tentamina.

Altera disquirendi methodus in compositione p. 91. consistit. Antequam autem cobaltum cum aliis materiis mixtum fundatur, testio prius in furno docimastico suscipienda est, quo nimirum istud a partibus peregrinis, arsenico et bismutho, rite

liberetur. Depurati postea cobalti definita portio cum determinata pariter portione arenae purae salisque alcalini miscetur, aptisque vasis indita furno ad fundendum committitur posteaque aptis instrumentis disquiritur, num vitrum inde ortum coeruleo colore tinctum sit, quo viso crucibulum eximitur, frige factum diffringitur vitreaque massa abraditur. Vitrum postea a peregrinis partibus liberatum in subtilissimum pulverem teritur tepidaque aqua aliquoties abluitur, donec tandem respectu coloris et subtilitatis finis obtineatur, ex quo postea coniicere licet, qua ratione fusio cum magna quantitate institui debeat. Haec itaque sunt, quae ex vtilissimo hoc et diligenter elaborato libello excerpere licuit; reliqua, quae respectu huius mineralis ad chemiam spectant, cuiusque euulgationem exoptamus, suo tempore indicabimus.

X.

ANTONII DE HAEN, Consilarii Aul. et Med. Pract. in hac alma et antiquissima Vniuersitate Professoris Primarii, Pars Tertia Rationis Medendi in Nosocomio Practico; quod in gratiam et emolumentum Medicinae Studiosorum condidit MARIA THERESIA, Augustissima Romanorum Imperatrix etc. Editio altera. Vindobonae, typis Ioannis Thomae Trattner, MDCCLX. 8 mai. pl. 15. Pars Quarta, Editio altera. ib. eod. pl. 17½.

Quae in nosocomio, cui praeest, per experientiam magis magisque habuerit confirmata, tradere nunc pergit Ill. Auctor eadem methodo, quam priores huius operis partes nuper * exponentes,

* vid. Comment. nostr. Vol. IX. P. I. p. 84.

nentes, iam laudauimus. Longiores tum temporis fuimus, vt constaret, quam vtilia ab ijs studio atque industria expectare posset medicorum orbis litterarius. Ita se quoque habent, quae in iam indicatis partibus proponuntur, vt illa ipsas perlegisse neminem poenitere posse arbitremur.

Tertia huius operis pars sex absolvitur capitibus, quorum *primum de morbis malignis* inscribitur. Istos p. 4. malignitatis nomine tantum insigniendos esse *Noſſer* cum HIPPOCRATE, SYDENHAMO aliisque iudicat, quos *ſymptomata inſueta aut longe ſolito grauiora numeroſioraque comitentur*, ideoque variolarum, morbillorum, ſcarlatinarum, miliarium atque petechiarum exanthemata ad morbos per ſe malignos referri non poſſe, dummodo vel acutorum criſin faciant, vel benignioris certe naturae conſuetum ordinem ſequantur. Emeticorum porro uſum, uti in reliquis morbis acutis, ſic etiam in malignis, rariffimum eſſe, et a ſe numquam huc uſque adhibi- tum: itidem venaeſectionem in apparente tantum debilitate, a plethora nimirum vel rarefactione humorum orta, concedendam eſſe dicit. Multus deinde eſt, ut per experientiam, allatis ideo quibusdam aegrorum hſtoriis doctrinae plenſ, confirmet, quam vtilis, quin et vere vnicus atque neceſſarius ſit corticis peruuiani uſus contra quaeuis morborum ſymptomata maligna, ſi modo copioſe diuque detur aegriſ. Intra vnus epim diei ſpatium extracti illius corticis vnciam exhibere in eiusque uſu quouis morbi tempore tamdiu pergere ſolet, donec malignitatis ſigna euanuerint.

In ſecundo capite ſua, quae *de colica piſtionum* p. 73. habet obſeruata, communicat. Anno quidem 1745 ſingularem de hoc morbo ediderat diſſertationem: tamen circa ſuam ipſe dubius haerens ſententiam, non ſolum aliorum, qui de eodem morbo expoſue-

runt, scripta et observationes sedulo peruoluit, sed et cum suis omni studio contulit, vt certe tutiorem felicioremque isti medendi viam inueniret, si quoque cuncta phaenomena prorsus explicari necdum possent. Itaque de curandi ratione, quam experientia huc vsque prae reliquis confirmavit ceu optimam huius nunc commentarii facit

P. 76. initium. Ad tres classes diuersae medendi methodi, a medicis huc vsque receptae, referendae sunt. Alii emeticis ab initio datis, paulo post subiunctis purgantibus et enematibus fortissimis, morbum vno quasi ictu tollere cupiunt: alii solis tantum purgantibus et emollientibus; alii tandem, paucioribus et per vices datis euacuantibus, emollientibus vero potissimum, tum internis, tum externis, copiose applicatis prudentique opii usu, morbum curare annituntur. Vt igitur has curandi methodos diiudicet Cl. Auctor, ipsius morbi imaginem

P. 80. sequentibus adumbrat. *Didici nimirum inquit, ab inimica causa intestina vehementer constringi, foeces in iisdem contentas exsuccas durasque reddi, dum etiam a cellulis vehementer contractis, colo potissimum in intestino, in paruos, eisdemque oblongos, globos formari: demum vero, tum colon maxime, tum et pro parte ileum, (nam et ibidem veras foeces aluinas haerere priore anno demonstraui,) cum suis exsuccis durissimisque contentis, in solidam veluti massam coire, omniaque vasa et nervos comprimendo, ferocia illa tormenta producere. Ex his patere nunc demonstrat, primam methodum per vomitoria praestitam, propter convulsiones magis inde metuendas, nec tutam esse, neque, si modo succedat euacuatio, sufficere vel a relapsu praeservare, quum cellulae intestinorum contractae cum foecum mole compactae firmiter unitae manere possint; licet concedi queat, in hominibus robustis nonnunquam exoptatum euentum*
P. 84. sequi posse. Secunda igitur methodus per emollientia

lientia nimirum et purgantia tutior ista omnino censenda erit; et huic tamen praeferri debet tertia, ex qua scilicet eodem modo. vti in isto casu, vbi venenum aliquod ingestum fuit, tractatur morbus, aqua nimirum calida, lacte, aqua mellita, oleo, copiosissimis, interne et externe omni modo applicatis, vt inuoluatur et obtundatur acce istud laedens, obstruens et compactum leniatur, emolliatur et ad leniorem euacuationem aptius reddatur. Interim tamen, quum oleosa et inuoluentia neruos p. 93. quidem leniant et ab vltiore irritatione defendant, miram tamen istam neruorum affectionem in eo morbo obuam haud demant, opium omnino simul in vsum vocari debet, quippe quod solum istam morbosam neruorum conditionem mutare atque tollere valet. Hinc contra BAGLIVII sententiam, ad praecauendam potius paralyfin, quippe quam opii vfu accerseri putauerat vir ille praestantissimus, opio cum copioso oleo nihil praestantius exhiberi posse Noster affirmat; quid? quod aliorum excellentium medicorum exemplo, opium cum purgantibus miscendum in similibus morbis, v. c. ileo, quam maxime commendat, et allatis quibusdam morborum historiis per experientiam comprobat. Quibus nunc expositis, extremitatum p. 104. resolutionem aliaque in diro isto morbo obuia symptomata per anatomicas PETITI atque WINSLOVII obseruationes explicare annitur, ex quibus nimirum neruum intercostalem, cuius quippe ramuli in hoc morbo affici creduntur, a communi neruorum principio in encephalo haud nasci, sed a gangliis potius illis numerosis, a summa spina ad ossis sacri vsque infimam partem totidem veluti cerebra componentibus, suam capere originem, constat.

P. 117. In prima iam atque secunda operis huius parte de sanguine humano eiusque calore capta experimenta *Noster* communicauerat; nunc eadem a se repetita, eundemque, ac olim, deprehensum fuisse monet effectum. Porro alia eo pertinentia *tertio* iam huius tomi *capite* recenset. Crustam inflammatoriam in sanguine e vena misso variare obseruauit pro diametro vasis excipientis; id, quod a nobis quoque saepius annotatum fuit. Quo altius enim atque angustius vas, eo quoque densior solidiorque crusta. Sanguis porro in nobis valde acutis octauo iam morbi die detractus, crustam tamen inflammatoriam habuit insignem, morte paucis horis post nihilominus insequente. Crustam quoque hanc densam, quamdiu praesens sit, inflammatorii status praesentiam denotare, *Noster* asserit. Quam fallaces sint omnes istae hypotheses, quibus caloris in corpore humano generationem explicare velint, physiologi, supra iam dixerat; nunc idem vrget atque confirmat pluribus ideo allatis obseruationibus, ex quibus apparet omnino, multa superesse adhuc nondum satis explicata hominumque forte intelligentiam prorsus exsuperantia, ad quorum classem attinere quoque existimat corticis peruuiiani aliorumque remediorum vim atque modum, quo in corpore humano agant; id, quod de vna vrsina, in secunda operis parte iam valde laudata, quoque pateat.

P. 141. In *capite* enim *quarto* iam denuo exhibet experimenta in calculosis et de calculo varia. Ab illo enim tempore illius modo nominatae herbae puluerem calculosis porrigendi frequentiore habuit occasionem eiusque efficaciam semper inuenit praestantissimam. Calculum quidem ipsum haud sustulit illud remedium, sed symptomata, dolores in primis, admodum mitigauit vel quoque prorsus, vel certe in quibusdam aegris, ad tempus aliquod, sopiuit.

sopi
drac
bus
pare
dole
dem
vsur
prol

cam
Au
vsu
sic
no
sa
in
fi
de
T
N
r
t
l

fopiuit, bis vel ter quoque per diem huius pulueris drachmam semis, versus noctem autem vel, doloribus nimium faeuientibus, alio quoque tempore, paregoricum, aegris propinare, *Noster* solet. Indolentiam hanc per illud remedium allatam se quidem explicare non posse candide fatetur, eius tamen usum et certum et tutum fusius nunc hic loci comprobat atque commendat.

Quintum caput de virtute singulari quorundam medicamentorum exponit. Quemadmodum supra Cl. Auctor laudauerat largiorem corticis peruiani usum in morbis malignis quam maxime conspicuum; sic et hic loci egregias ipsius vires praedicat in non nullis morbis chronicis, phthisi potissimum sanguinisque purulenta diathesi ab vlceribus orta, in spina ventosa et vlceribus cancris, praesertim si diaeta lactea simul obseruetur. *Lyfimachiam* p. 195. deinde vulgarem flore purpureo, *TOVRNEFORTIO* Salicariam, *LINNAEO* autem in *Gen. Plant.* No. 463. *Lythrum* dictam, tamquam excellens remedium extollit in diarrhoeis ac dysenteris a laxitate oriundis, quin et annosis et rebellibus factis. Remedio antea aluum purgante dato, illius plantae in puluerem redactae drachma vna vel quatuor scrupuli mane ac vesperi tam bono cum successu dantur, vt malum, si recens fuerit, intra trium quatuorue dierum spatium perfecte tollatur. Animaduerti tamen debet, tum temporis modo eius usum tutum esse, quando a laxitate magis, quam a sordibus, nec ab aliqua collectione humorum putrida, aut intestinorum aliusue visceris vlcere, suam morbus ceperit originem. Laudes denique *mercurii* p. 198. sublimati in frumenti spiritu soluti saepius iam decantatas, denuo repetit. Vnius tantum anni spatio remedii illius uncias duas cum 139 libris frumenti spiritus in quam plurimis morbis chronicis et admodum alias rebellibus optimo cum successu se

exhibuisse testatur. Bis modo inde obseruatus fuit ptyalismus isque levis moxque suppressus. In gutta tamen serena bis eodem anno tentatae illius vires frustra expectatae fuerunt.

p. 200. In *sexto* tandem *capite* agit *Noster* de *machina electrea* et ex suis, quas per hunc annum habuit, obseruationibus viginti sex iam paulo fufius recenset. Monet antea, per tres horae quadrantes singula vice factum fuisse tentamen, ita vt trecentos et quinquaginta ictus eo temporis spatio aegri sustinuerint: porro aegrorum plurimos antea vsos fuisse thermis sulphureis Badensibus, sed vix non omnes absque exoptato successu: tandem in iis nihil profecisse machinam electricam, quibus muscoli femur flectentes a longo iam tempore rigidi facti et ita accurtati fuerint, vt in posticam partem contractum esset crus: in his enim rigorem antea soluendum esse adhibitis emollientibus et maxime vaporis balneo. Tremorem artuum atque paralyfin principes morbos esse legimus, contra quos electricitatis vim bono cum euentu tentauit *Noster*. Priori potissimum morbo obnoxios esse percipimus tales homines, qui variis inaurandis rebus quaestum quaerunt: ad vnam enim auri partem, vt amalgama huic operi aptum praeparent, quinque partibus indigent mercurii, cuius vapores quam maxime nociui hunc morbum efficere obseruantur. In his experimenti electrici euentus vix non semper fuit exoptatus, minus autem in oculorum vitiis.

Nunc adhuc quaedam de *quarta* operis *parte* addere liceat. *Octo* illa *capita* continet, quorum *primum* de *febris* malignis *dictis* iterum agit. Suam de malignitate morborum sententiam, supra iam prolatam, magis magisque confirmatam esse per experientiam, *Noster* asserit, quod ea nimirum de morbi essentia, vti in scholis dici solet, non sit, sed quoddam

quoddam potius accidens; id, quod variolarum morbus eiusque varia ratio satis demonstret: eodem quoque modo se habere petechialia et miliaria p. 3. exanthemata de quibus binis vltimis tamen id valere, quod considerari queant, primo vt morbi primarii; id vero rarius tantum et ex certa quadam constitutione epidemica; deinde vt acutorum crises; id quod etiam rarius neque facilius, nisi regiminis errore; tandem vero vt aliis acutis *ἐπιρροή*, v. c. puerperio. Quam egregius autem corticis peruiani vsus sit contra maligna morborum symptomata et inde nunc denuo probat, quod aegri iam olim per hoc remedium sanitati restituti optime valere pergant, et quod nuperrime datus copiosam petechiarum expulsionem adiuuerit, aliam vero aegram, in qua hae exanthemata cum perpetuo vomitu retrocesserint, feliciter tamen seruari. Insimul tamen monet, illum sero nimis, vel, vti supra dixerat, non satis larga copia datum, malignitatem tollere non amplius posse.

De aneurysmate obseruata et cogitata Cl. Aucto- p. 9.
ris *secundum caput* habet. Postquam is igitur de varia huius tumorum generis sede multum disseruit, et vnam alteramque memoratu dignissimam obseruationem de aneurysmate aortae ipsiusque cordis enarrauit, varias nunc mouet atque explicare annititur quaestiones huc pertinentes. Cur enim an- p. 22.
eurysmatum tunicae, modo crassiores, modo lamellatim dispositae, modo tenues? Vel polyposo a sanguine applicato tunicae apparent tantum crassiores: vel hae a se inuicem discedentes sanguinem inter se recipiunt compactum: vel in degeneratione partium, vti in herniis, nouae ex veteribus nascuntur membranae: vel denique sanguis spissior factus tunicas extendit tantum tenuioresque istas reddit. Cur non semper tutum est, aneurysma manibus multum tractare? Reprimimus enim sanguinem

sanguinem versus cor, caput etc. inde anxietas, vertigines e. f. p. Filamenta porro polyposa ad arteriae axin pressa, in minora vasa facile impelluntur humorumque in iis circulum intercipiunt. Teneriores tandem factae tunicae facilius indurari poterunt. Cur saepe non pulsat aneurysma? Vel propter tunicas crassiores factas: vel ob insignem sanguinis grumosi contentam copiam: vel ob cordis vires sensim imminutas. Cur interdum sedem suam mutare videtur aneurysma? de interno id potissimum valere Cl. Auctor probauerat exemplo paulo supra allato, sine dubio a magno in parte ponderis auersa facto augmento hincque tota mole in illud latus propendente. LANCISIUS itaque iam annotauit, quam circumspecta esse debeat externa aneurysmatis compressio. Cur denique cordis aneurysma modo valde molestum aegro cuidam fuit, modo minus? Plethora nimirum modo sensim renata debilioris cordis vires exsuperauit, modo autem per venaesectionem diluentia, paregorica et obseruatam quietem denuo imminuta, inter contractionem cordis humorumque impulsu restituit aequilibrium. De aneurysmatis curatione postea exponens Cl. Auctor, fieri posse existimat, vt illud vel internum quoque veram recipere possit curationem, si nimirum, cordis et humorum aequilibrium ita restituto, vt, quod ratione solidorum deficiebat, nunc fluidorum respectu aliquantisper desideretur, solidae partes, ipsarum se contrahendi vi nondum prorsus amissa, in priscam formam se restituant, praesertim si polyposae sanguinis spissitudini per fructus saponaceo-acidae indolis, nitrum

p. 28. et gummi ferulacea succurratur. Vniuersalem enim fere aneurysmaticam diathesin adesse posse exemplo

p. 49. probat. Aliam porro historiam refert curationis per fungum agaricum praestitae, quippe qui vulnuscule, arteriae brachiali ex infelici venaesectione

inflicto,

infiſſo, impoſitus, poſt tres iam ab operatione dies, ſanguinem prorſus in arteria laeſa retinuit, tota cura eaque perfecta quatuordecim dierum ſpatio peracta. Similes caſus iam olim ex actis academiae chirurgorum Pariſienſis referre nos meminimus *.

Tertium porro caput de tympanitide et hydrope p. 62. *cyſtico varia* complectitur. Quod priorem attinet morbum, ea, quae iam ſupra in ſecunda operis parte de illo dixerat Cl. Auctor, ulterius nunc confirmat. Vt alterius vero naturam explicet, numerosas eius hiftorias recenſet atque diiudicat. Quap. 97. occasione in conſilii illius abit inueſtigationem, quod a dexterrimo chirurgo, MORAND, in ſecundo commentariorum tomo Academiae Chirurgiae Pariſienſis commendatum legitur, ex quo nimirum abdomen expanſum lata plaga vulnerandum ſimulque omne in ſacco contentum liquidum effundendum, ipſius ſacci conſumptionem applicatis remediis praeftrandam, quin et eius extirpationem interdum ſuſcipiendam eſſe, a nonnullis chirurgis gallis ibi traditur. Poſtquam autem multum atque docte hoc de argumento diſputauit Cl. Auctor, paraceteſin operationi illi nec ſatis tutae, neque ſemper locum habenti, praeferendam eſſe probat.

De coxario morbo quartum caput agit. Illo no. p. 135. mine inſignire Cl. Auctorem omnes iſtas valetudines intelligimus, quae coxae articulum vel vicinas quoque partes efficiunt. Quam fallax eſſe poſſit iudicium de harum partium laeſione a cauſis externis orta, ſive fractura, ſive luxatio ſit, cum egregio PETIT, olim iam hac de re conqueſto, aſſerit variisque enarratis caſibus confirmat. Idemp. 141. quoque aſſerit de articuli huius affectione, quam vel cauſae internae tantum, v. c. materies arthritica, ſcorbutica, venerea, e. ſ. p. metaſtatica huc delata,

* vid. Comment. noſtr. Vol. III. P. IV. p. 594.

delata, vel etiam internae causae externis iunctae,
 p. 146. produxerint. Qua occasione quaestionem aliquam,
 pluribus iam in huius operis locis motam, vltius
 examinat atque soluit: Num abscessus nimirum
 circa has partes praesertim ab interna causa geniti
 aperiendi sint, nec ne? quum experientia docuerit,
 interiora prius corrupta exesaque, humoresque
 antea inquinatos esse, quam eiusmodi abscessus
 foras pergant, adeoque, apertura nunc facta, mor-
 tem multò citius accelerari, aut ab aëris accessione,
 aut forte ab alia minus nota causa. Intus quidem
 contento puri exitum conciliandum esse *Noster* con-
 cedit, sed parvam esse debere aperturam, neque
 vlcera haec, nisi raro et caute, deliganda esse tra-
 dit, quum latiore aperturam semper nocivam
 esse, multoties repetita experientia probauerit.
 Multus deinde est Cl. Auctor, vt HIPPOCRATIS
 de hoc morborum genere sententiam et ab eo
 traditam illis medendi methodum examinet atque
 commendet.

p. 175. In quinto capite de apoplexia et nervorum morbis ille
 disserit. Variis ab initio cadauerum dissectionibus e-
 narratis, inde probat, varias quidem apoplexiae cau-
 sas remotas esse posse, vnam modo tamen eandem-
 que proximam dari, cerebri nimirum compressio-
 nem, vel a sero extra vasa misso, vel a vasis vari-
 cosis factis, vel a polypo aut stagnantibus humidis
 ortam, quo forte etiam illud genus pertinet, quod
 a defectu non quidem sanguinis, sed materiae vltimo
 elaboratae seu spirituum, aliqua scilicet cerebri parte

p. 193. collabente, efficitur. Qua etiam ex ratione reuel-
 lentem sic dictam methodum ad curandum hunc
 morbum commendat, emeticis autem perniciosius
 nihil dari posse arbitratur. Paralyseos deinde, epi-
 lepsiae, apoplexiae, lethargi, convulsionum, simi-
 lemque cerebri morborum affinitatem aut diuersi-
 tatem pro varia compressionis vi, variis quoque
 locis

locis pro
 alia de a
 premi,
 rundam
 psiam,
 alternan
 putat:
 morbi
 muscul
 quasi n
 tu cel
 ipse m
 possit,
 abeat
 se ha
 Quas
 sese d
 lateris
 tum
 lympl
 ignen
 tisse

I
 mano
 post
 abess
 fecar
 disse
 gulu
 dem
 et i
 sup
 tia
 me
 ver
 siq
 in

locis pressis variaque resistentia indigitat, Inter p. 198.
 alia de apoplexia notat, in ea encephalon aequaliter
 premi, in paralyfi non nullas tantum fibras, quo-
 rundam neruorum origines. Veram autem epilep-
 siam, quo etiam pertinent conuulsiones, veluti
 alternantem apoplexiam et nimium motum esse,
 putat: Vno enim temporis momento causam huius
 morbi irruere vi quadam in cerebrum et efficere
 musculornm contractiones, altero autem, cerebro
 quasi nimium repleto, vi denuo repelli: quem mo-
 tu cessantem sequi somnum apoplecticum, quo
 ipse morbus, si eius paroxysmus superari adhuc
 possit, veluti coquatur, vel, sin minus, in letalem
 abeat apoplexiam. Quo autem modo prorsus aliter
 se habeat catalepsis, admodum docte diiudicat.
 Quasdam denique cerebri fibras, non autem omnes, p. 210.
 sese decussare, sed quasdam sui, non oppositi,
 lateris neruos suppeditare, ex allatis de symptoma-
 tum diuersitate obseruationibus colligit. Quod
 lymphæ in cerebri ventriculis reperiunda ad p. 216.
 ignem non coaguletur, experimentis sibi consti-
 tisse asserit.

In sexto capite quaedam de sanguine et calore hu- p. 217.
 mano refert. In morbis acutis et inflammatoriis
 post quartum diem diatheûm sanguinis phlogisticam
 abesse solere ideoque venam ab eo tempore non
 secandam esse; sanguinem porro in morbis malignis
 dissolutum esse ideoque vi ista producendi in se coa-
 gulum istud inflammatorium carere, in scholis qui-
 dem docent medicorum plurimi; quam fallax autem
 et incerta sit ista obseruatio eique de secanda vena
 superstructa regula, ex ea, quam habuit, experien-
 tia *Noster* probat. Feminae porro, cui fluunt p. 220.
 menstrua aut lochia, si morbus ipsum corripuerit
 venae sectionem postulans, venam quoque secat,
 sique nihil contra indicet, in pede; neque tamen
 in brachio eam reformidat, si natura morbi v. c.
 pleuri-

p. 257. pleuritis; hunc locum indicet. Calorem corporis humani a solo attritu oriri non posse, in secunda iam operis parte per experimenta *Nostrium* euicisse retulimus. Nunc is eadem confirmat, quin et sub ipsum mortem caloris summum gradum sese obseruasse narrat. Iterum quoque monet, causam, cur experimenta, quae multi medici de calore humano definiendo ceperint, quam maxime variare, in eo positam esse, quod singula vice non diu satis, nempe non per horae spatium, thermometrum applicuerint. In sanis itaque hominibus latitudinem caloris nonagesimum inter quartum et octauum gradum

p. 232. assumi posse, per tentamina sua euincit. Simul etiam explodit illam communem sententiam, quod calor humanus in infantibus, adultis atque senibus diuersus sit, quin potius tabulis, quae experimenta in hominibus paucos dies tantum natis ad aetatis vsque nonagesimum primum capta exhibent hic loci allatis demonstrat, in omni hominum aetate naturalem calorem sibi semper aequalem esse eandemque eius deprehendi latitudinem, quam iam iam indicauimus.

p. 241. In *septimo capite de singulari quorundam medicamentorum virtute*, quae per experientiam huc vsque obseruauit, communicat. De *Lyfimachia* supra iam diximus, eiusque vires in diarrhoea aut dysenteria, vel ab alia quauis etiam, praeter laxitatem, causa ortis, dummodo prior causa deuicta fuerit solaque debilitas superstes sit, easdem et semper

p. 251. egregias deprehendisse *Nostrium* iterum legimus. *Polygalae virginianae* autem radicem, aduersus effectum morsus serpentis, *Boicinga* dicti, qui in diathesi sanguinis inflammatoria producta consistere perhibetur, talibus in casibus, ubi aegri a simili diathesi patiebantur, adhibuit, sed eo effectu caruit, quem alii recentiores medici inde se vidisse dixerant. *Marrubii* quoque vires contra pulmonum
maxime

maxime abscessus a veteribus laudatas rarius et aliquantum modo, abietis autem contra quemque scorbutum commendatas, plane nullas observauit. Vuæ vrsi e contrario efficaciam, cuius iam saepius p. 253. meminit, denuo praedicat, praesertim in omni, valida etiam diuturnaue totius systematis vrinosi suppuratione, ea tantum, quæ a venerea labe ortum duxerit, excepta. Porro, uti iam a nobis commemoratum fuit, in affectibus a calculo ortis ut plurimum et ita huc vsque profuit, ut in illis casibus, ubi optatum effectum haud praestiterit, neque ipsam lithotomiam veram allaturam fuisse curationem opinetur Cl. Auctor, quum cadauerum sectiones docuerint, vesicam vrinariam cum ipsis vreticibus callositatem insignem praeter alias, a suppuratione inde natas, mutationes saepius visas contraxisse, ideoque perpetuum certe vrinae stillicidium, vulnere infligendo coire deinde nescio, metuendum fuisse. Aquosum plantaginis aquaticæ latifoliae infusum, ad calculosos morbos ab amico commendatum, proxime data occasione in usum vocabit.

In ultimo tandem, quod *octauum* est, capite p. 260. de viribus *electricis* tentamina, quæ huc vsque facere perrexit, enarrat, ex quibus illud tantum repetere adhuc liceat, quod genarum partiumue vicinarum paralyfis vel quoque conuulsio rarius, neque per vim electricam facile curetur; quod vero olim talem conuulsionem sustulerit celebris ille anatomicus *Leydensis*, ALBINVS, neruo infraorbitali abscisso. Casum huic similem ab egregio medico Hagano, Cl. WESTERHOFF, sibi communicatum refert.

Quum constet nobis, quam liberaliter cum bibliopola, cuius impensis huc vsque excusum fuit hoc opus, egerit Ill. Auctor, illius incuria tantos in illud irrepsisse errores typographicos, omnino dolemus.

XI.

Descriptio de vera florum existentia, vegetatione et forma in plantis dorsiferis siue epiphyllispermis vulgo capillaribus, a D. RO. FRANCISCO MARATTI Abb. Vallumbrosano Archigymnasii Almae Urbis Lectore Botanico-Practico, et horti medici botanici Praefecto, ac in Academia horti Caesarei botanici Florentini et Botanophylorum Cortoniensium Socio. Romae, 1760. apud Fratres Saluioni, 8. pag. 13. tab. aen. 1.

Plantarum dorsiferarum flores a botanicis nondum satis disquisiti, vel ob teneram fabricam recte definiti fuerunt, cum utplurimum non nisi seriem corpusculorum sub pinnulis varie collectorum sistant: Cl Auctor itaque curiosius in has partes inquisiuit et optimis microscopiis adiutus in variis plantis huc spectantibus veram structuram florum detegere annisus est. In lonchitide potissimum inter corpusculorum horum acervos flores monopetalos pileiformes inuenit margine integro in maturitate plicato apicibus siue antheris duabus, cum pistillo breuissimo filiformi ex umbilico egrediente et ovario infixo. Praeter hos flores et alios observauit circumpositos prioribus et aberrantes, formae sphaericae pediculis inhaerentes, qui sensim in duas partes dissiliunt et congeries staminum apicibus suis instructorum continent; hos in filice et lonchitide cum prioribus coniunctos, in polypodio solum tantum inuenit. Successiuam quoque horum flusculorum mutationem esse ostendit. extensus enim margo postea plicatus et polline antherarum disperso, semina tenuissima ex variis diffundunt a lanugine surfuracea, quam CAESALPINVS descripsit, longe diversa.

diuerſa. In reliquis dorſiferis, trichomane, ruta muraria, lingua ceruina, aſplenio atque adiantho ſphaericos illos ſoſculos in duas partes dehiſcentes tantum detexit et in tabula addita delineauit. Hoſ flores quoque in oſmunda in ſummitate ramulorum, in ophiogloſſo in ſpicam lingulatam diſpoſitos inuenit. Imperfectae tamen nobis videntur hae obſeruationes, quae ad genera plantarum dorſiferarum, vt decet, definienda non ſufficiunt, praeter ea enim, quae in lonchitide potiſſimum de floribus pileiformibus detexit, in omnibus reliquis ſimilem tantum fabricam declaratam eſſe cognoviſcimus.

XII.

Philosophical Transactions, giving ſome Account of the preſent Undertakings, ſtudies and labours of the Ingenious in many conſiderable Parts of the World Vol. L. Part. I. for the Year 1757. London printed for L. Davis cet. 1758 ad p. 479 tab. aen. 18.

h. e.

Transactiones philoſophicae, quae laborum ab eruditis in variis orbis terrarum partibus nouiſſime ſuſceptorum, quandam exhibent notitiam. Vol. L. Pars I.

In parte hac ſequentia exhibentur:

1. *Deſcriptio terrae motus d. 18 Nouembris. 1755 in Noua Anglia et adiacentibus Americae partibus percepti*, in literis ad Cl. TH. BIRCH Soc. Reg. Sec. datis a Cl. WINTHROP. Prof. Cantabrigiae.

Vv 2.

giensi in noua Anglia *. Die decimo septimo Nouembris versus vesperam nebula surgebat. iam dissipata, quando sequenti die coelo sereno existens et proxime ad plenilunium mox post horam quantam matutinam terrae motus percipiebatur. In plaga N. W. sonus tonitru similis audiebatur, qui propius accedens in vno alteroque minuto temporis praesentem reddebat motum breui quidem durantem, sed paulo post grauius recurrentem, tandem sensim paulatimque cessantem, post horam quintam nouus motus, die 22 Nouembr. tertius et die 19 Decembr. quartus percepti fuerunt, minus tamen vehementes, quam primus. Noster quidem in tempestatum vicissitudinibus et omnibus mutationibus, a se ipso et aliis perceptis, describendis copiosius versatur, et varias alias lectu dignas observationes immiscet, nos vero haec non repetimus, cum inde certae quaedam de directione terrae motuum conclusiones erui nequeant, pauca tantum ex primariis indicamus. Directio motuum erat a plaga N. W. ad plagam S. W. quae directio in aliis terrae motibus in his regionibus perceptis quoque obseruata fuit. Quo etiam haec directio melius demonstretur addit eodem die hora secunda pomeridiana in littoribus insulae St. Martini nullum quidem terrae motum perceptum fuisse, sed tantum regressum aquarum, his tamen subito recurrentibus et altius ascendentibus. In mensurandis tamen loci distantia, temporis interuallo, et impetu motus vera continuationis ratio non satis definiri potest.

p. 19. 2. De effectibus inusitatis quarundam rerum in miscela efferuescentium in literis Cl. IAC. MOUNSAY Medici Exercitus Russici ad Cl. HEN. BAKER exponitur *. Vir quidam solutionem viridis aeris et

lame

* lecta d. 13 Ian. 1757.

** lecta d. 20 Ian. 1757.

lamellarum auri spurii in aqua forti susceperat, et licet vapores sub agitatione oriundos caute euitasset, tamen paulo post doloribus ardentibus digiti annularis dextri, manus totius sinistrae et cruris excruciabatur, surgentibus simul maculis rubris et pustulis; porro de anxietate et doloribus in ventriculo, de sapore ingrato et nausea conquerebatur, vomitu autem succedente hac ex parte melius se habebat, dolor tamen paulo post in oculo sinistro percipiebatur. Pulsus regularis quidem sed debilior, medicamentis volatilibus alkalinis utebatur et simul serum lactis copiosius hauriebat. Sudor de nocte obortus leuabat malum, sed vagi dolores in variis partibus cum maculis cutaneis redibant. Hi quidem et vehementer per sex dies corpus in variis partibus excruciabant, ita ut opio quoque ad eos compescendos vtendum esset, tandem tamen conualuit aeger.

3. *Effectus salutaris aquarum Maluernensium in comitatu Wigornienfi scaturientium* ex literis Cl. J. WALL. M. D. ad Cl. LYTTLETON proponuntur. In vlceribus fistulosis, phagadaenicis et foetentibus has aquas optimo cum fructu adhibitas fuisse ex historiis morborum adductis patet. p. 23.

4. *Relatio de aquis mineralibus Carolinis in Bohemia* ex literis IEREM. MILLES ad Ill. Soc. Reg. Praesidem MACCLESFIELD datis exhibetur. De situ vrbis, fonte calido et molari, de sedimento aquarum, incrustationibus, pisolithis et aliis rebus in thermis Carolinis obseruatis exponitur; de fonte nouo nihil additur, et methodus medendi olim tantum vsitata traditur, quam nostri nunc medici nec in interno, nec externo aquarum vsu sequuntur, sed medendi vias aegrorum dispositioni et morborum indoli accommodant. p. 25.

p. 30. 5. *Tentamen de certius definienda specifica gravitas hominis vini* Auctore Cl. IOH ROBERTSON*. Cauum aliquod paralepipedi circiter figura construere fecit in quod aqua antea repletum, varios homines et statura et crassitie corporis diuersos immerfit et mensurando in margine aquas, quae corpus expulit specificam gravitatem inuenire studeuit, variis itaque experimentis institutis et repositis, monet varia superesse incommoda, quae successum verum experimentorum impediunt.

P. 35. 6. *Casum de intestino ileo cultro discisso et per PETRUM TRAVERS Chirurgum Vlyssiponensem optime curato*, communicauit Cl. HVXHAM. Vulnus abdomini in regione hypogastrica versus umbilicum inflatum erat intestino ileo discisso propendente, applicauit Chirurgus vtrique intestini discissi extremo futuram continuam et vulnere abdominali non nihil dilatato, intestina reposuit, filis ad margines vulneris dispositis, postea vulnere abdominali interruptam seu distinctam futuram applicauit, et omnem apparatus fasciis, vt decet, firmavit, clysmate emolliente mox applicato. Sequenti die et febris inerescebat pulsu pleno et inaequali, et vomitus continui accedebant. Venaesectio larga et repetita, clysmata cum decocto radicis serpentariae et floribus chamomillae, laudanum liquidum, Sympus rhabarbati et oleum amygdalarum dulcium. lecta erant remedia. Tertia die ob febrim venaesectio bis repetebatur, accedebat et vomitus excrementorum, quarta die similia ferme symptomata continuationem auxiliorum exigebant, et praeterea tinctura corticis chinae HVXHAMI super addito vomitum et singultum compescebat. Die quinto perspiratio blanda intermissionem venaesectionis suadebat, clysmata tamen continuabantur et de-

iectio

* Lecta d. 27 Ian.

iectiones foetidae ab hoc usque ad octauum diem succedentes leuamen afferebant. Hoc ipso die octauo dolor vulneris insignis erat, et opii vsum exigebat. Die nono et decimo febris quidem imminuebatur sed diarrhoea continuabat, decimo etiam die fila futurae recedebant, et licet de dolore abdominali conquereretur aeger, pus tamen bonae notae emanabat. Die vndecimo et duodecimo diarrhoea non desinebat, aegro tamen satis tranquillo. Die decimo tertio externi vulneris fila secedebant, et curatio omnis successiue absoluebatur, victu per totum hoc tempus tenui et fluido exhibito.

7. *Relatio de visitatione leproforum in insula Guadalupe a Cl. IOH. ANDR. PEYSSONEL, exposita et cum Cl. DAMONVILLE communicata* *. Triginta circiter anni sunt, ex quo morbus nunc describendus in iis regionibus obseruatus fuit. Nec de febre nec de dolore conqueruntur aegri, omnes functiones ex voto exercent et egregie nutriuntur, immo et confirmato iam morbo obesi manent. Nigritae rubicundis et magis liuidis maculis siccis parum eleuatis in cute morbum praesentem, et his copiosioribus factis auctum, ostendunt; albi autem homines ex liuido violaceas maculas habent, pustulis aqua plenis tamen in orribus simul surgentibus quae ruptae parua vlcuscula pallida relinquunt. In progressu morbi manus et pedes increescunt tumore quasi carnis ipsius sine inflammatione et oedemate, nec tunc dolor obseruatur, sed tantum immobilitas. Tumoribus his succedunt vlcera sub cute nata, callosa, parum dolorosa, serum limpidum fundentia, vngues fiunt squamosi extrema digitorum exsiccantur et ex articulis sponte cadunt, cicatrice postea succedente. In augmento morbi duri tumores in carnosiss partibus succrescunt, cutis pallida, vox rauca, anima foetida, tumor

Vv 4 . . . . . nasi

* lecta d. 3 Febr.

nasi et aliarum faciei partium etiam sub lingua oriundus, coniuncta sunt symptomata. Sic lente et per quindecim vel viginti annos progreditur et morbus sphacelum successiue progredientem sistit.

Medicamenta antiuenerica, licet in partibus genitalibus nulla labes apparuerit, tentata quidem fuerunt, sed sine fructu, ita vt nulla remedia dire morbo opponi possint, cum omnia medicamenta magis nocere, quam iuuare videantur. In quibusdam aegris singularia occurrebant symptomata, defluuium pilorum, vermes in vlceribus, somnus vel insomniis turbatus vel prorsus deficiens, foetor insignis. Morbum tamen celant aegri et alias eiusdem causas allegant, omnibus tamen recte disquisitis apparuit nihil veneriei subesse, sed morbum leprae veterum simillimum esse. Contagiosa et per hereditatem propaganda indoles non negari potest, contagium tamen non semper certum est, sed aliquam in corpore dispositionem requirit, et licet infantes a patre et matre morbo affectis geniti interdum omnes simili morbo laborent, inueniuntur tamen infantes a contagio omni liberi, ita vt in his vera norma inueniri nequeat. Morbum hunc per Nigritas ex Guinea adductum et Europaeis ibi degentibus per contagium communicatum fuisse certum est. In aere et aquis causa inueniri non potuit. Sed de his et medendi methodo peculiarem dissertationem tradere promittit Cl. Auctor.

P. 49. 8. *Relatio de antiquitatibus nuperrime in Herculaneo inuentis ex literis Cl. CAMILLO PADERNI ad Cl. TH. HOLLES, excerpta* *.

P. 51. 9. *Relatio de arboribus quibusdam in littore prope Mounts-Bay in Cornubia sub terra inuentis, ex literis* Cl.

* lecta d. 10 Febr.

Cl. WILH. BORLASE ad Cl. LYTTELTON *pro-*
posita. Terram, in qua hae arbores increuerunt,
post terrae motum subsedisse, arboresque, ex qui-
bus quercus, salix et corylus ex ligni et corticis
structura cognosci poterant, proiectas, sabulo coo-
pertas, et aqua marina tectas fuisse, narratur;
tempus autem mutationis non accurate definiri
potuit.

IO. *Experimenta, quibus ostenditur methodum* Cl. p. 53.
HALES *destillandi aquam marinam ad machinam va-*
porosam (Steam Engine) *applicari posse a* Cl. FITZ-
GERALD *exposita* *.

II. *Ex literis* Cl. ABRAHAMI TREMBLEY p. 58.
ad Cl. TH. BIRCH *dati nonnulla proponuntur.*
Terrae motus d. 13 August 1756 in regione Pae-
daemontana et d. 9 Nou. Genuae percepti indi-
cantur. Cl. DONATI sententia de coralliis et poly-
pis explicatur. Cellulae coralliorum a nonnullis
dictae fuerunt opus polyporum, quod ita vt apes
fauos suos construunt, cum vero cognouerit poly-
pos corallio firmiter adhaerere, hoc ipsum animal
dicit, cuius copiosa capita polypi sunt, ita vt cum
testaceis crustis, quibus animal adiungitur, com-
parari possint, vel, vt ossa animalis, quae carnem
adiunctam habent, vti vero in coralliis basis testa-
cea sic in keratophytis cornea deprehenditur. Cl.
TREMBLEY vero monet polypum non caput dici
posse cum organa ostendat, in quibus victus assu-
matur et digeratur. Subiunguntur et aliae obser-
uationes Cl. DONATI de stratis montium, in qui-
bus corpora marina effodiuntur et de decremento
aquarum successiuo terram siccam relinquente; ex
quibus obseruationibus non diluuium vniuersali, sed

. V v 5 successi-

* lecta d. 17 Febr.

successivis mutationibus haec stratorum disposita
adscribitur.

p. 62. 12. *Tractatio succincta botanico-medica de solani
letali sive Belladonna* Auctore CL. RICHARD
PULTNEY, communicata a CL. WILH. WATSON.
Num Belladonna veteribus nota fuerit? an ad
mandragoram pertineat? an στέγχος μαυινός DIO-
SCORIDIS fuerit? dubium omnino est; instaura-
tores rei herbariae ad solani genus reducerunt et
somniaferum et furiosum dixerunt, italicum nomen
Belladonna, CLUSIUS introduxit et TOVEN-
FORTIUS, reliquique methodici scriptores illud
adoptarunt, praeter LINNAEUM, qui Atropam
dixit, et quem recentiores nonnulli sequuti sunt.
His praemissis ostenditur ad quasnam classes varii
Botanici hanc plantam reducerint, definitio a
LINNAEO tradita exhibetur et trium specierum
synonyma adduntur. *Atropa caule herbaceo, foliis
ovatis, integris* LINNAEI Sp. pl. p. 181 n. 1 et
est, de qua fusius nunc agitur; descriptio itaque
amplissima traditur; icones optimae citantur; locus
natalis inprimis ex anglicis scriptoribus indicatur;
venenata vis a variis medicis asserta proponitur,
postea de planta hac ad usus medicos translata disse-
ritur, et, citatis variis auctoribus qui de eius
externo internoque usu egerunt, observatio CL.
LAMBERGEN, quam et nos alibi * adduximus,
ampla recensione proponitur, et experimenta cum
plantis efficacia singulari conspicuis, summa licet
cum attentione instituenda commendantur.

p. 88. 13. *Relatio de quibusdam rebus antiquis in Hercu-
laneo repertis ex literis* CL. IOH. NIXON ad CL. TH.
BIRCH **.

14. *Re.*

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. Part. II. p. 261.

** lecta d. 24 Febr.

14. *Relatio de effectibus tempestatis cum tonitrubus* p. 104.
et fulguribus in agris Looe et Lanreath in comitatu
Cornubiae d. 27 Iunii 1756, quam ex duabus literis
Cl. DYER et MILLES communicauit Cl. IERE-
MIAS MILLES. Describuntur variae destructio-
nes, quae in aedificiis et vicinis partibus eue-
nerunt.

15. *Relatio de fodinis turfi suae cespitis bituminosi* p. 109.
prope Newbury in comitatu Berckshire ex literis IOH.
COLLET ad Cl. RICHARD proposita. Cespitem
bituminosum crescere nonnulli asserunt, apparuit
tamen ex disquisitione harum fodinarum, vestigia,
quae a palis imprimuntur, diu manere nec incre-
mento vegetationi simili obliterari. In valle per
quem fluuius *kennet* transit, ad utramque ripam se
extendit turfi stratum, in pratis enim primum
terra albidula posita est, sub qua stratum ex turfacea
terra, cum limo ex paucillo humi remissum iacet
quod *clod* dicitur, sub quo tandem cespes bitumi-
nosus purusprehenditur, qui strato arenoso in-
cumbit. In paludosis pratorum locis graminis et
iunci repentes radices ita descendunt, ut in turfi
strata penetrent. Optimum turfum ex ligno et re-
liquis plantarum partibus aqua stagnante maceratis
constat, et parum terrae et arenae admixtum habet,
color est ex nigro brunus, substantia succulenta
plus minus densa. Arbores congestae non caesae
sed radicibus euulsae videntur, et quercus, alnus,
salix et abies ex ligni indole distinguuntur, tantaque
copia adsunt, ut truncorum partes eximi et in usum
domesticos exsiccare possint. praeterea etiam varia
animalium ossa immixtaprehenduntur, nulla au-
tem hominum. In colliculo ex hac terra ad ripam
fluuii formato vrna quoque effossa fuit. Immiscen-
tur huic tractationi variae oeconomicae obseruatio-
nes, quas lubenter omittimus.

16. *Rela-*

p. 115. 16. *Relatio de mutationibus in Pantheo romano
susceptis ex literis Cl. TH. HOLLIS ad Cl. IOH.
WARD datis excerpta* *.

p. 117. 17. *Relatio de nouo fonte medicato prope Mre-
tum in Annandalia in comitatu Dumfries inuen-
tore Cl. IOH. WALKER. In occidentali parte
montis Hartfell hic fons erumpit duplici scaturigi-
ne, superiore nimirum et inferiore, quae licet
vicinae sint, aliquam tamen mixtionis aquarum
differentiam indicant, praecipua tamen tentamina
in aqua superioris scaturiginis instituta fuerunt
Spiritus aethereum siue spiritum volatilem vitrio-
licum aquarum martialium in dubium vocat Noster,
et quicquid hac de re obseruatum fuit, aeri elastico
vel interdum sulphureis halitibus adscribit. Aqua
huius fontis purissima est sine odore et colore, sa-
por tamen dulcis, subacidus et adstringens obser-
tur; prior dulcis nimirum et subacidus ab alumi-
noso, stipticus autem adstringens a sale minerali
martialibus particulis iuncto dependet. Superior
scaturigo magis adstringentem, inferior magis aci-
dum saporem prodit; id quod et reliqua tentamina
confirmarunt. Per tentamina, cum gallarum pul-
uere facta, martis praesentia declaratur, quae in his
aquis tanta est, vt nullam aquam mineralem Noster
inuenerit, quae nigrum atramenti colorem ita ex-
primit, quam nostra; haec enim solutio in aliis
aquis colorem obscure purpureum tantum refert.
Sacchari saturni solutione et oleo tartari per deli-
quium immisso ochra flaua praecipitatur, quo facto
experimenta cum gallarum puluere instituta colo-
rem aquae non amplius mutarunt. Aqua, libero
aeri per aliquot dies exposita, cremorem in super-
ficie contrahit coloris pallide coerulei, qui tandem
austus colores varios exprimit, et separatus iterum*

* lecta d. 3 Martii.

renouatur et summe attenuatas martis partes continet.

Aluminis praesentiam in his aquis, non tantum p. 131. ex sapore dulci, sed etiam ex coagulo admixti lactis demonstrat, et porro terrae cuiusdam conjunctionem cum alumine euincit, ochracea enim terra ex aquis excussa, alba salina materia aqua euaporata subsidet, quae cum acidis non effervesceat, nec laminae ferreae ignitae imposita decrepitat, sed in calcem albam mutatur, hoc tamen sal acidae indolis esse ex eo apparet, quod syrupo violarum rubrum colorem inducit. Cum autem aqua ipsa cum hoc syrupo mixta subuירidem colorem referat, et alkali ab ochraceis et martialibus particulis, et acidum ab alumine dependere Noster affirmare annititur. Aquae hae libero aeri expositae diutius, quam aliae, particulas minerales continent, et si in lagenis bene obturatis transuehantur, vires integras diu conseruant.

Sub finem in originem aquarum martialium in p. 142. quirit Noster, varias auctorum sententias sub examen reuocat et ostendit, nec calorem, nec vaporem mineralem vitriolicum, nec acidum martem soluens vt veras causas allegari posse, sed solutionem salinae substantiae. Inuenit nimirum in rimis strati lapidei prope fontem descriptum sal album efflorescens, quod non obstante colore albo vitriolum natium dici poterat, fuit tamen alumen subtilissimis martialibus particulis inpraegnatum, quale et ipsa aqua fontis in se continet.

18. *Relatio de statu thermometri Hagae-comitum* p. 148.
d. 9 Ianuarii 1757 ex literis Cl. ABR. TREMBLEY
ad Cl. TH. BIRCH. datis. Thermometrum nimirum Fahrenheitianum, quod anno 1740 sub eodem situ duos gradus sub 0 ostendit, illa die 3 gradus supra 0 positum erat.

19. 20. *Tentamina de platina Auct. Cl. WILLIAM MO LEWIS.* Sectio 5 et 6 *. De quatuor prioribus sectionibus alibi iam egimus **, nunc ad quintam progredimur, in qua combinationes auri cum platina explicantur. Ex multis experimentis, quae sigillatim enarrari nequeunt, nonnulla indicabimus. In anatica portione auri et platinae fusa color pallidus metalli erat, et in fissuris extensae per malleum lamellae, vtrumque metallum inaequaliter mixtum apparebat; viginti partes auri et quatuor platinae ita quidem vniebantur, vt platinae granula distingui haud possent, sed pallidus laminae color erat auro minime similis, massa malleabilis erat, sed in fila non ducenda; quo magis vero platina addita imminuebatur, eo magis auri praestantia remanebat. Specificam gravitatem variarum miscelarum auri et platinae in tabula addita proponit, et alia experimenta subiungit, quae platinae cum plumbo fusae et auri cum cupro remixti varias proportionem et producta exhibent.

p. 156. His praemissis Cl. Auctor in sexta sectione *** tentamina proponit, quibus ostenditur, quomodo aurum cum platina mixtum cognosci et iterum depurari possit. Suscepit primo amalgamationem cum mercurio, quae, vti in sectione quarta dictum fuit, aurum cum mercurio iunctum et a platina separatum exhibuit, nunc vero monet hoc experimentum non semper succedere, cum dubium maneat an non aliqua pars platinae, quam exigua illa fuerit, relinquatur. Variis porro tentaminibus institutis apparuit, aurum aqua regis solutum alcalinis fixis solutionibus instillatis praecipitari, platina vero ex parte tantum. Inflammabiles liquores, olea aetherea et acidum vitriolicum cum spiritibus vinosis

* lecta d. 17 Martii.

** vid. Comm. nostr. Vol. V. Part. IV. p. 583.

*** lecta d. 31 Mart.

vinosis in aetherem mutatum aurum suscipiunt, platinam non aequae. Solutiones metallicaе, quae aurum ex aqua regis praecipitant, platinam quoque praecipitare certum est, varia tamen monita Noster addit et ex experimentis cum platina institutis declarat, quanta cum cura hae saeparationes suscipiendae sint.

21. *Relatio de templo Serapidis prope Puteolum* p. 166.
in regno Neapolitano, ex literis Cl. IOH. WORD ad
Cl. IOH. NIXON *.

22. *Animaduerfiones quaedam in nummum Parthi* p. 175.
cum, cum inscriptione graeca et parthica, ex literis
Cl. IOH. SWINTON ad Cl. TH. FIRCH **.

23. *Relatio de singulari quadam specie corallii* p. 188.
rubri in India orientali reperti ex literis Cl. IOH. EL-
LIS ad Cl. PETR. COLLINSON. Sententiam suam de polypis corallia formantibus vberius explicare suscipit Cl. Auctor. RUMPHVS in Herbario Amboinensi. Vol. VI. Tab. 85. p. 264 hoc corallium nomine Accurbarii rubri descripsit, Noster vero aliam iconem addit, in qua nudo iam oculo arcta combinatio tubulorum vermicularium apparent, qui etiam ad orificia, stellae figuram exprimentia in superficie ducuntur, ex qua re conspicitur esse rubrum testaceum inuolucrum polyporum marinorum in figuram erectam ramosam dispositorum. Figurae primariae varias cum microscopio examinatas partes subiungit Cl. Auctor. Nodos ostendit hoc corallium proportionatim distantes, maiores in ramis, quam in trunco, hinc noui rami oriuntur, superficies in recenti corallio eodem modo, vt in corallio rubro genuino crusta friabili obducta est, cellulis

* lecta d. 17 Mart.

** lecta d. 24 Mart.

cellulis tamen stellaribus magis conspicuis, quarum nimirum figura radiatis polypi brachiis respondet. Remota materia friabili apparet polypum cum tubulis in substantia deprehensis communicationem habere. Calcarea vero materia, quae corallium obducit, non est excrementitia ab insectis deposita, sed organica et ad obtegenda haec parva animalcula maxime necessaria, ita ut cum aliis animalium integumentis v. c. squamis vel plumis convenire videatur. Interior corallii substantia magis spongiosa est, exterior ferme lapidea, et ipsi tubuli simili ratione constructi sunt, orificia autem radiata octo parvis valvulis munita inveniuntur. Haec et alia in hoc corallio accuratius examinare potuit Noster, cum materia calcarea in eo maximam partem detrita fuerit.

p. 194. 24. *Relationem de effectibus tempestatum prope Wigton in Cumbria ex literis Cl. THOMSON communicavit Cl. PHIL. MILLER **. Inter alios effectus hic recensitos, plantarum folia aliaeque partes marcidiae, pendentes, nigro colore affectae et quasi igne aethereo tactae apparuerunt, semper virentibus tamen arboribus vix mutatis. Nonnulli fulguribus hos effectus adscripserunt, sed Auctor epistolae mutationem salinis aquis tribuit, quippe quae ex mari agitatae huc accesserunt, humor enim adhaerens salinum saporem exprimebat, licet tandem concedat sulphureos vapores admixtos fuisse.

p. 198. 25. *Relatio de effectibus fulgurum in turrim et templum oppidi Lestwithiel in Cornubia ex literis Cl. IOH. SMEATON ad Ill. MACCLESFIELD ***.

26. *Rela-*

* lecta die 31 Martii.

** lecta die 21 Aprilis.

26. *Relatio de morbo defuncti Illustrissimi HORA* p. 205.

TII WALPOLE, quae continuatio est relationis ab ipso exhibitae et publicatae in *Transactionibus philosophicis Vol. XLVII. p. 43 et p. 472 **. Exhibentur hic duae epistolae, quarum primam CL PRINGLE ad CL. WHYTT, dedit. Refert itaque nominatum virum post ultimum morbum, licet in aetate septuaginta octo annorum constitutus esset, prosperae tamen valetudinis speciem prae se tulisse, eum quotidie tres mensuras (*pint*) aquae calcis ex ostreis paratae hausisse, et saepius vnciam semis saponis cum medicamentis lenientibus sumsisse et in ultimo morbo nulla calculi symptomata sed febris marasmodis signa exhibuisse. Subiunguntur tandem observata in cadauere dissecto; in hoc calculi biliarii inuenti fuerunt, licet nunquam symptomata effluxus bilis impediti perceperit aeger, calculi in vesica urinaria reperti paruuli fuerunt, et quaedam vestigia laminarum separatarum ostenderunt.

Responsoriam epistolam CL. WHYTT quasdam p. 209, animaduersiones super hac re exhibet. Sectio docuit, WALPOLIUM vere calculosum fuisse, et usum aquae calcis et saponis non tantum symptomata calculi mitigasse et incrementum eius impedisse, sed summa cum probabilitate asseri posse haec medicamenta urinae vim calculum dissoluentem communicare; hanc quidem dissolutionem tardissime procedere, experientiam tamen ostendere, largum et diuturnum usum aquae calcis et saponis sanitati non obesse, cum nec in ventriculo nec in viis urinariis aliqua destructio morbofa inde orta observata fuerit. Febrem marasmodem ad effectus medicamentorum non referri posse, cum per octo, et quod excurrit, annos iis usus fuerit, febris autem sub finem vitae tandem accesserit. CL.

PRINGLE

* vid. Comment. nostr. Vol. III. P. I. p. 10 et 52.

p. 219. PRINGLE tandem subnectit aegrum per vsum medicamentorum dictorum ab excretionē cutaneā scorbutica liberatum fuisse, quae aliis medicamentis non coerceri potuerit, inde tamen ad effectum in scorbuto putrido concludendum non esse.

p. 221. 27. *Relationem de virtutibus saponis in dissoluendo calculo, quo affectus fuit* Cl. MATTH. SIMSON, *communicauit* Cl. PRINGLE *. Ipse Cl. SIMSON V. D. M. morbum descripsit, quo ab anno trigesimo huius seculi laborauit. Prospera semper vsus fuerat valetudine vsque ad dictum tempus, ex quo variis calculosis symptomatibus affectus fuit; vsus fuerat lacte calido cum aqua diluto et patienter tulerat incommoda vsque ad annum trigesimum quintum, ubi calculi praesentia cathetere disquisita fuit, aliud tamen non adhibuit remedium quam lac, vsque dum anno trigesimo nono saponem assumeret ad drachmam vnam quotidie, mox ascendendo ad sex vsque drachmas in pilulas formatas, sensit inde leuamen symptomatum, licet interdum vrina sanguinolenta excerneretur, ab anno quadragesimo tertio tamen nihil incommodi sensit, licet paulo post saponis dosin ita imminueret, vt ab anno quadragesimo nono quotidie tantum vnciam semissem assumeret.

p. 225. Epistola Cl. AVSTIN M. D. qui aegro nostro consiliis suis adfuit, sequentia addit, aegrum nostrum ex fractura ossis femoris, ante integram consolidationem iterum emota per aliquot annos misere decubuisse, ita tamen conualuisse, vt officio suo praeesse potuerit; anno tandem quinquagesimo sexto diarrhoea correptum aetate octuaginta trium annorum diem obiisse supremum. In dissectione cadaueris nullum

* lecta d. 28 Aprilis.

nullum calculum in vesica, hanc tamen prope col-
lum non nihil callosam inuentam fuisse.

Subiungitur tandem epistola Cl. DRUMMOND, p. 226
qua ostenditur anno trigesimo quinto calculum
cathetere disquisitum et vere repertum fuisse, ante
vsum saponis cum muco purulentam et non nihil
sanguinolentam materiam excretam fuisse, nun-
quam autem calculos; post vsum saponis non nisi
mucum apparuisse, forte enim cum hoc dissolutae
calculi particulae blande secesserunt.

28. *Relatio de impressionibus plantarum in schisto* p. 228.
carbonario ex literis Cl. EMANUEL MENDES DA
COSTA ad Ill. MACCLESFIELD. In fodinis car-
bonis fossilis Angliae Cl. Auctor inuenit quasdam
schisti species, quae minus cognitarum plantarum
impressiones exhibere dicuntur, quarum septem in
addita icone adumbrat, et cum iconibus atque de-
scriptionibus ab aliis datis comparat. Non partiales
inundationes sed vniuersale diluuium corporum in
stratis terrae depositorum et partim petrefactorum
partim impressorum causam esse adductis nonnullis
argumentis confirmare intendit Cl. Auctor inprimis
cum partes animalium et plantarum in nostris terris
non reperiundarum in terrae gremium delatae in-
ueniantur.

29. *Catalogus quinquaginta plantarum anno 1755* p. 236.
in hortum Chelseanum delatarum Auct. Cl. IOH.
WILMER.

30. *Animaduerfiones in sententiam* Cl. HENRICI p. 240.
EELES de ascensu vaporum, publicatam in Transact.
Philosoph. Vol. XLIX. Part. I. p. 124. Auctore Cl.
ERASMO DARWIN, communicauit Cl. WATSON *.
Non elasticitati aeris, sed fluido electrico ascensum

Xx 2

vapo-

* lectae d. 5 Maii,

vaporum adscripserat Cl. EELES *; ostendit itaque Cl. DARWIN in prima epistola variis adductis rationibus et experimentis, ab analogia petitis, aqueos aliosque vapores leuiore reddi posse, quam atmosphaeram, sine assumpta bullula, aerem expansum obducente; postea in altera, principia a Cl. EELES assumpta vt incerta pronuntiat et fallacias experimentorum ostendere annititur.

p. 255. 31. *Relatio de noua specie Tringae ex literis Cl. GEORGE EDWARD ad Cl. TH. BIRCH.* Exhibetur descriptio Tringae rostro recto, pedibus lobatis, subfuscis, lobis pectinatis, abdomine ferrugineo.

p. 258. 32. *Observationes de corallinis iisque insidentibus polypis aliisque animalculis marinis, quae Regiae societati Londinensi offert Cl. IOBVS BASTER **.* Postquam generalia quaedam de plantis marinis praemisit, de corallinis sigillatim agere incipit et in his potissimum sex distincta argumenta declarat, quibus euincit has veras plantas esse, et polypos eas tantum inhabitare, quam rem, praeter eas, quas in peculiari scripto proposuit, icones ***, nouis additis illustrat, et nonnulla de polypis corallinis insidentibus aliisque insectis marinis subiungit.

p. 280. 33. *Animaduersiones in Cl. IOBI BASTERI observationes de corallinis mox propositas, ex litteris Cl. IOH ELLIS ad Ill. MACCLESFIELD ****.* Ser illa argumenta, a Cl. BASTERO proposita, sub examen reuocat, et refellere annititur, nonnullaque monita subiungit hanc controuersiam illustrantia.

34. *Re*

* vid. Comment. nostr. Vol. VIII P. I p. 143.

** lectae d. 19 Maii.

*** vid. Comment. nostr. Vol. VIII. P. III. p. 535.

**** lectae d. 9 Iunii.

34. *Relatio de singulari quadam machinatione in p. 288.*
statione navium (Dork-Yord) in Porta ofium (Portsmouth) peracta, a Cl. IOH. ROBERTSON declarata *. Adminicula, quibus navis ad reparationem praestandam disposita fuit, proponuntur.

35. *Observatio de vespertina vel potius nocturna p. 293.*
iride solari Auctore Cl. GEORGE EDWARD **. Post solis occasum, arcum iridis colores sistentem in horizonte vidit et descripsit.

36. *De effectibus fructus opuntiae et plantae indi- p. 296.*
goferae in tingendis succis viuorum animalium, ex literis Cl. GARDEN proposuit Cl. HENRICVS BAKER ***. Fructus opuntiae, in qua planta coccionella vera deprehenditur, ab infantibus comesti, urinam rubro colore, et lac nutricis, quae iisdem fructibus vefcebatur, simili colore tinxit; ad hanc vero observationem deductus fuit Cl. Auctor, cum videret vaccas, quae indigofera planta vefcuntur, lac coerulei coloris exhibere.

37. *Relatio de singulari quodam imbre nigri pul- p. 297.*
ueris in insulis Zetlandiae die 20 Octobris 1755 observato, ex literis Cl. ANDR. MITCHEL ad Cl. BRINGLE. Hoc singulare phaenomenon eo ipso anno, quo die 1 Nouembr. terrae motus Vlyssipponem inuerterat, observatum fuit, pulvis niger copiosissime cadebat et odorem sulphuris referebat; declarari tamen non potuit, vtrum incendium montis Heclae in Islandia, an alia causa alleganda sit.

38. *Descriptio nonnullorum thermometrorum pecu- p. 300.*
liaribus vsibus inferuientium Auctore Ill. CAROLO CAVENDISH ****. Ostenditur et in icone deli-

Xx 3

neatur

* lecta d. 26 Maii.

*** lecta d. 23 Iunii.

** lecta d. 16 Iunii.

**** lecta d. 30 Iunii.

neatur v. c. thermometer in quo absente etiam
obseruatore, gradus caloris definiri possunt.

p. 311. 39. *Obseruationes anatomico - medicae de monstra
bicorporeo virgineo A. 1701 d. 26 Octobr. in Pannonia
infra Comaromium in Possessione Szonii, quondam
Quiritum Bregetione in lucem edito atque A. 1723 die
13 Febr. Pofonii in Caenobio monialium S. Vrsulae
morte functo ibidemque sepulto Auctore IUSTO IO-
HANNE TORKOS Med. Doct. ** Corpora
ad nates tantum coalita erant, et effectus imagina-
tioni matris, quae canes coeuntes cohaerere vide-
rat, tribuitur. In partu primum Helenae corpus
ad vmbilicum vsque, post tres horas pedes cum
annexo corpore sororis Judith. Ambae, licet infra
lumbos coalitae, ita tamen dispositae erant, vt sedere
et lento gressu procedere et recedere potuerint.
Vnus communis ani erat exitus inter dextrum femur
Helenae et sinistrum Iudithae collocatus, cunnus
vnicus intra quatuor pedes ita, vt in situ corporum
erecto non conspici potuerit; vna itaque excretio-
nem alui moliente altera nisum egerendi simul sen-
sit. Vrinae viae duplices, hinc stimuli diuersi. Anno
sexto Iuditha paralyfi lateris sinistri laborauit, et
conualuit quidem, sed semper tardior et stupidior
fuit, quam Helena. Variolas et morbillos commu-
nes habuerunt, reliquos morbos non aequae, v. c.
Helena pleuritica erat, Iuditha mitiore febre interea
laborauit. Anno decimo sexto menstrua compa-
ruerunt, quae per reliquum vitae tempus successe-
runt, sed nec aequali tempore, nec similibus in-
commodis, Iuditha enim hystericis affectionibus
laborabat. Anno aetatis vicesimo secundo d. 8
Febr. Iuditha conuulsa comatosa mansit vsque ad
mortem quae die 23 Febr. contigit. Helena interea
febricula

* lecta d. 25 May 1751.

febricula laborauit cum lipothymiis, tribus tamen horae minutis citius obiit, quam Iuditha.

Dissectio post mortem sequentia ostendit: in Helenae corpore omnia viscera sana erant, in Iuditha cor magnum denso pericardio obuelatum, pulmo dexter putridus. Omnia viscera in vtroque corpore distincta erant, et aorta et vena caua vtriusque corporis, antequam iliacos ramos exhiberent, in vnum canalem coaluerant, vaginae duae et recta intestina duo, in fine coaluerant in communem canalem, externa tamen pudenda omnes partes distinctas referebant. Ossa sacra in vnum corpus coaluerant. Cl. TORKOS ex ephemeridibus Cl. CAROLI RAYGERI Med. Doct. haec omnia collegit et descripsit.

Subiunguntur aliae descriptiones harum gemellarum et icones duplices adduntur *, in vna ex his obseruationibus legitur, matrem harum sororum post hunc partum difficilem eodem patre sanos infantes progenuisse.

40. *Observationes de origine et usu vasorum lymphaticorum in animalibus: exhibentes compendium lectionum Gualstorianarum, lectae in theatro collegii physici Londinensis, mense Iunio 1755 Auctore MARCO AKENSIDE M. D. **.* Quamuis nemo dubitet, vasa lymphatica cum venis sanguiferis communicare, de origine tamen ambigitur. Quare primo BOERHAAVII sententiam proponens Noster, successionem in ordinibus vasorum assumentis, eam ex eo refellit, quod resistentia et imminutio celeritatis in minimis deberet maxima esse contra experientiam. Deinde alteram opinionem perlustrat

Xx 4

de

* Idem monstrum adiecta simul icone descriptum est in MICHAELIS ERNESTI ETTMÜLLERI, Diss. de monstro hungarico. Lipsiae, 1707. 4.

** lectae d. 10 Nouembr. 1757.

de connexione vasorum lymphaticorum cum glandulis per arterias inuisibiles, sed praeter id, quod nullibi arteriae sint venis distinctu difficiliores, vasa lymphatica ibi etiam inueniri asserit, vbi glandulae non sunt. Ad analogiam itaque respiciendo, quam in vasis lacteis, quae aliquando mere sint lymphatica, omnimoda sit ratione structurae et reliquarum conditionum conspiratio, concludit Cl. Auctor, vasa lymphatica sine arteriis ex cellulosa tela inter musculos ex mucosis tendinum folliculis, ex membranaceo habitu vel ductu glandularum exoriri, et resorbendo succos suscipere, minora in maiores trunculos vniri, sanguini altero extremo infundere, illum fluidum seruare et a putredine defendere *.

P. 329. 41. *Epistola ad Illustrem Societatem Regiam data de variatione acus magneticae adiectis tabulis, quae confectaria ex observationibus plus quinquaginta millibus in sex periodicis perlustrationibus ab anno 1700 ad annum 1756 institutis exhibent, eaque ad quoslibet quinque gradus latitudinis et longitudinis in oceanis navigatione maxime frequentatis applicant. Auctoribus Cl. WILHELMO MONTAINE, et IACOBO DODSON,*

P. 350. 42. *Relatio de quibusdam raro obuiis tumoribus in capite operarii, nunc in nosodochio St. Bartholomaei detenti Auctore Cl. IACOBO PARSON. Aeger, qui nunc vigesimum quintum annum agit, in aetate quatuor vel quinque annorum capite percussus prima initia tumorum sensit, qui nunc in insignem magnitudinem excreuerunt, et icone duplici sistuntur. Magnus enim in vertice tumor est, a quo dependet alter posterius supra scapulam dextram, anteri-
us supra os frontis et totam faciem huius lateris extensus. Si hic leuatur oculus dexter illaesus conspicitur, praeter palpebram inferiorem, a qua minor tumor dependet, his accedunt alii duo minores.*

* vid. Comment. Nostr. Vol. VIII. P. III. p. 420.

res. Eminent in tumore ex osse frontis angulosa ossæ eminentia, quæ ex depresso cranio orta videtur, nulla vero depressæ caluæ phaenomena in homine ceteroquin sano apparuerunt. Venamagna ex radice nasi super tumorem magnum extenditur, ipse vero superius durior est, inferius laxior. Cl. CRANE nosodochi Chirurgus vnum ex minoribus separavit et internam substantiam steatomatosam inuenit. Tales tumores post externas percussiones in iunioribus facilius oriri, quam in adultis, Noster ostendit, cum in illis incrementum corporis succedat, quam rem additis quibusdam obseruationibus illustrat.

43. *Excerptum ex indicibus parochiæ Great-Shefford prope Lamborne in Berkshire a decem abhinc annis, additis quibusdam obseruationibus ex literis Cl. RICHARD FORSTER ad Cl. TH. BIRCH **. Nati fuerunt mares 73 et foeminae 75, obierunt 44 mares et 39 foeminae, numerus incolarum parochiæ ad 425 ascendit. Si igitur ab 148 natis 83 mortui subtrahuntur, remanent 65 viuentes. Comparationem natorum et demortuorum in agris melius ostendere proportionem incrementi generis humani docuit Noster, cum in vrbibus populosioribus multi exteri accedunt. Varias conclusiones ex suis obseruatis deducit ab aliorum Auctorum sententiis diuersas.

44. *Obseruatio notatu digna de aneurysmate seu morbo arteriæ femoralis per lapsum inducto addita animaduersione de incertitudine symptomatum in hoc morbo occurrentium Auctore Cl. IOS. WARNER*. De differentia aneurysmatis veri et spurii disserit, et signa in pulsatione tumoris et colore integumentorum mutato obseruata sæpe fallacia esse pronuntiat, additis asserti variis rationibus, subiungit tandem sequentem morbi historiam. Vir triginta quinque

Xx 5 annorum

* lectum d. 17 Nou,

annorum mense Decembri 1756 post vehementem genu contusionem claudicabat, post sex demum septimanas tumor oedematosus apparebat, qui per quatuordecim dies increscens, dolores auctos excitabat, intra octo septimanas, per integrum femur genu se extendebat, et acutissimos dolores inprimis ad genu efficiebat. Cum tandem die vigesimo octauo Aprilis 1757 aeger curae Cl. Auctoris traderetur, tumor ex interna genu parte ad inguinalem ferme regionem extensus erat, integumentis naturali colore praeditis, is in interna et superiori parte durus erat extrorsum fluctuans sine omni pulsatione, licet itaque non amplius incresceret, dolor tamen continuus somnum, appetitum et vires aegro eripiebat. His causis permotus decimo tandem die incisionem tentabat Cl. Auctor, qua facta ingens copia sanguinis floridi prorumpebat; vulnere itaque linteis carptis repleto, fasciam comprimentem ad inguina applicabat, et amputationem suscipiebat, aeger vero post animi deliquium, quo sub operatione corripiebatur, iterum ad se redibat et tandem sanitatem recuperabat. In amputato femore vastus internus et cruraeus vna cum periosio destructi erant, muscoli, interni gracilis et vicini distenti et ab osse femoris longe remoti inueniebantur, et cauum relinquebant cruore plenum, cuius pars coagulata in coriaceam consistentiam transierat, os femoris carie et exostosi affectum erat, ligamentum genu crassum aliquot uncias viscidae et flavae synoviae continebat, arteria femoralis ante diuisionem in tibialem et fibularem callosa et ad longitudinem dilacerata apparebat, diametro ultra duos pollices aucto.

P. 370: 45. *Continuatio experimentorum, quae augmentum vaporum in machina ignea declarant* * Auctore Cl. FITZGERALD **.

* vid. no. 10. p. 53.

46. Ob-
* lecta d. 24 Nou.

46. *Observatio eclipsis lunae d. 27 Martii 1755 p. 374.*
habita Vlissipone in domo patrum congregationis orato-
rii a Cl. IO. CHEVALIER *.

47. *Eclipsis lunae d. 4 Februarii 1757 observata p. 376.*
Vlissipone a Cl. IOH. CHEVALIER et THEODORO
DE ALMEIDA.

48. *Observationes eclipsium satellitum Iouis Vlissi- p. 378.*
pone habitae 1757 a Cl. IOH. CHEVALIER.

49. *Casus notatu dignus de efficacia corticis peru-* p. 379.
uiani in gangraena, ex literis Cl. RICHARDI GRIN-
DALL. ad Cl. WATSON Foemina triginta vnus
 anni quotidiana febre affecta tincturae myrrhae
 vnciam circiter tempore paroxysmi hauserat, sensit
 inde ardoris sensum in ventriculo et febre vehemen-
 tissima affecta fuit, quae matutino tempore non nihil
 remittebat sed vehementem dolorem in manibus,
 pedibus et naso relinquebat, quae quidem partes
 paulo post gangraena et sphacelo afficiebantur, cu-
 ratione per sedecim dies neglecta; solutio corticis
 peruuiiani tandem sphacelo limites posuit, et vsu
 pulueris corticis tandem continuato ita conualuit
 aegra, vt amputatis manibus et digitis pedum nunc
 quidem licet mutilata viuat.

50. *Epistola Cl. PRINGLE ad Cl. TH. BIRCH, p. 383.*
cui iunguntur quaedam observationes a Cl. ROBERTO
WHYTT communicatae **. Priores concernunt
 solutiones calculi vesicae in variis menstruis: refert
 enim Cl. WHYTT calculum non adeo durum in
 aqua calcis ex ostreis parata minime solutum, in
 solutione saponis quodammodo mutatum fuisse. Sub
 examen itaque reuocauit varios gradus solutionis
 calculi in aqua calcis, aqua thermarum carolina-
 rum

* lecta d. 8 Dec.

** lecta d. 15 Dec.

rum et vrina hominis, qui his aquis vsus est, a Cl. SPRINGSFELD propositas *, et arbitratur hunc virum debilem nimis aquam calcis adhibuisse, cum in experimentis, quae ipse a quindecim annis cepit, maiorem semper vim cognouerit. Ad hanc itaque rem accuratius definiendam noua experimenta instituit, ex quibus patere dicit non tantum aquam calcis viuam, sed etiam solutionem saponis in vasis clausis citius dissoluere calculum, quam aquas carolinas, concedit tamen has aquas citius soluere calculum, quam aqua calcis et solutio saponis, si in vasis apertis ex fonte ipso super calculum vehuntur. Experimento de solutione calculi in vrina hominis, qui aquis carolinis vsus est, aliud opposuit de solutione calculi in vrina hominis, qui aquam calcis hausit, et fateri quidem cogitur solutionem debiliorem fuisse, monet vero priorem calculum in calore 96 graduum semper detentum magis solui potuisse, quam alterum autumnali tempore in calore atmosphaerae tantum seruatum, et porro addit aquas carolinas copiosius hausas fuisse, quam aquam calcis. Cum in his experimentis non omnia accurate definiantur, et Cl. Auctor experimenta cum aquis carolinis non repetere possit, Cl. SPRINGSFELD repetitis experimentis haec, quae in comparatione solutionis dubia sunt, in posterum melius definire poterit.

P. 392. Altera obseruatio effectus virium electricitatis in paralyfi declarat. Virgo triginta trium annorum neruosa febre affecta, tandem paralyfi lateris sinistri laborauit, et postquam per annum ferme in tristi hoc statu substitisset, et continuum symptomatum augmentum percepisset, tandem viribus electricis applicatis conualuit ita, vt morbus omnis euanesceret. Haec mense Nouembri 1757 obseruata fuerunt et ex literis, Cl. WHITT die nono Ianuarii

* vid. Comment. nostr. Vol. V Part. III p. 539.

Januarii 1758 datis, patet et hoc tempore foemina recte valuisse.

51. *Catalogus quorundam fructuum aliorumque corporum fossilium, in insula Shepey repertorum* Auctore IACOBO PARSON. Breuib. de petrefactorum natura, eorumque fiendi modo disserit, et quaenam potissimum corpora petrificationi apta sint disquirat; cumque seminum fructuumque, in lapideam massam conuersorum, a nemine, excepto WOODWARDO, mentionem iniectam esse putauerit, longum addit variarum, tam exoticis, quam indigenis fructibus ac seminibus similibus glebarum, pro veris, quas habet phytolithis, catalogum, duobus tabulis aeneis quadraginta nouem figuras continentibus, illustratum. In pyritaceam massam mutata sunt haec corpora, quae ficus, myrobalanorum, oleae, staphylodendri, euonymi, hurae aliarumque plantarum vel fructus, vel semina, vel calyces vel alias partes forma exteriori referunt, hinc etiam, uti omni pyritaceae massae solenne est, aeris accessu dehiscunt et vitriolica lanugine obducuntur. Et hoc ipsum est, quod dubitationem nobis mouet, num vera sint haec fossilia petrificata habenda, cum nemo sit fossilium rerum gnarus, quem fugiat, quot quantisque figurarum varietatibus ludere soleat pyrites. Mallemus hanc ob causam, nisi forsitan interior structura id vetat, harum glebarum alias lusibus naturae s. figuratis lapidibus annumerare, uti e. g. fig. 1. 2. 3 tabulae primae, quarum analogae saepissime occurrunt, sub *fungitarum pyritosorum* nomine ab HENCKELIO dudum iam descripta ac icona expressa, vel et imprimis in tabulae alterius fig. 23 expressa *arista cuiusdam graminis*, quae multis sane exemplis in Hassia circa Francobergam in fissili haerens eruitur et a WOLFARTO ac LEHMANNO descripta ac aeri incisa existat; aliae,

aliae, quamvis petrificata vera videantur, vix tam plantis, sed coralliis potius accensendae erunt, fig. 12. 15. 16. 17 prioris tabulae. Eiusdem tabulae fig. 13 helices videtur, quem pro vegetabili quidem ipse SCHEVCHZERS habuit, et frumentarium lapidem nominavit, Cl. vero IOANNES GESNERVS concham bivaluem spiralem esse luculenter demonstravit.

Addit Noster Cl. MASONIS coniecturam de piscium in fissili lapide imaginibus, quam ulteriori disquisitione ac examine dignam censet. In ea nimirum fissilis specie, quae gryseo seu coeruleo colore tincta est, non nisi osseas partes et scelela piscium occurrere observare sibi visus est, cum in specie, quae nigro colore et obscuriori sese distinguit et cutis et squamae adhuc appareant. Corrosivum hinc priori forsan inesse succum, partes molliores facile destruentem, putat, cum in altera specie haerens pingue ac vinctuosum principium hisce partibus conservandis inseruiat.

P. 408. 52. *Observatio de cometa, quam mense Septembri et Octobri 1757 in observatorio regio fecit Cl. IACOBVS BRADLEY **.

P. 416. 53. *Resolutio propositionis generalis ad definiendam horariam alterationem positionis aequatoris terrestris ex attractione solis et lunae, additis animadversionibus nonnullis in solutionem difficilis et praestantissimae huius problematis ab aliis Auditoribus exhibitae Auditoris Cl. THO. SIMPSON.*

P. 428. 54. *Observatio de calore aeris mense Iulio 1757 proposita ex literis Cl. IOH. HUXHAM ad Cl. WATSON, Annotantur gradus caloris variis diebus observati ubi potissimum Plymuti die 12 Iulii thermometer*

* lecta d. 22 Dec.

metrum Fahrenheitianum in umbra positum ultra octuaginta octo gradus ascendit, et causae variorum morborum eo tempore grassantium inde deducuntur. Cl. WATSON addit gradus, tunc temporis Londini observatos, quorum maximus est 85: monet tamen calorem maiorem fuisse, quam unquam in Madera insula observatus fuit.

55. *Annotationes ad literas Cl. IOH. ELLIS ad p. 430.*

Cl. PHILIPPUM CARTERET WEBB *datas, et in Volumine, XLIX. Part. 2 p. 866. Transact. Philosoph. impressus Auctore Cl. PHILIP. MILLER **. Cl. MILLEK in Phil. Transact. Vol. 49 part. 1 p. 161. epistolam Cl. MAZEAS de taxicodendri speciebus lintea colore nigro tingentibus examinaverat. ** Cl. ELLIS in eodem volumine part. 2 p. 866 contrariam sententiam proposuerat, et toxicodendrum pinnatum in coloniis americanis crescens legitimam verniciferam plantam Iaponensium non esse ex Kaempferianis descriptionibus declarare annisus est ***; in his itaque annotationibus sententiam suam defendit Cl. MILLER. Planta in hortis Angliae ex seminibus americanis producta, *Poisonash*, fraxinus venenata appellata fuerat, huius folia cum sicca planta ex Iaponia allata DILLENIVS et alii botanici comparauerant eamque Iaponensi similem esse iudicauerant, nonnullae enim in foliis observatae differentiae attendendae non erant, cum folia ex superiori et inferiori plantae parte decerpta interdum variant, et spuriam quoque verniciferam arborem KAEMPFERI distinctam plantam esse Cl. Auctor assumit, qui porro monet toxicodendrum ad species rhus referri haud posse cum flores stamineos et pistillatos in distinctis plantis obti-

* lecta d. 15 Dec.

** vid. Comment. nostr. Vol. VIII part. 1 p. 143.

*** vid. l. c. p. 172.

obtineat, tandem addit se distinctionem inter anacardium Iaponense et Americanum cognoscere hoc tamen in tingendis linteis quoque adhiberi posse cum experientia doceat, succum huius plantae linteo nigro colore imbuere.

- P. 441. 56. *Responsio ad praecedentes annotationes Auctore* Cl. IOH. ELLIS *. Ostenditur nimirum americanam toxicodendri speciem fruticem esse nec arborem, vti Iaponensis a KAEMPHERO describitur, hic quoque in vno eodemque flore stamina et pistilla inuenit, cum americana planta sexu distincta sit et in diuersa planta et stamina et pistilla gerat. Noster quoque taxat Cl. MILLER, quod toxicodendrum foliis alatis fructu purpureo pyriformi a GATESBAY descriptum vt synonymum vtriusque plantae addat cum citata toxicodendri species non in Carolina, sed in Bahama crescat, et a Cl. LINNAEO ad elemiferam transferatur. Addit alia, quae differentiam foliorum in iconibus additis expressorum concernunt, quae tamen, vt dubia, a nobis fusius declarari non possunt. Mittimus et alia, quae de colore foliorum autumnii tempore mutabili, de vera KAEMPHERI descriptione et de aliis ad hanc rem pertinentibus in medium proferuntur, cum ex his omnibus, nostro quidem iudicio, controuersia componi nequeat, nisi accuratiores descriptiones et icones plantarum in locis natalibus exaratae proponantur.

- P. 457. 57. *Epistola ad Cl. TH. BIRCH, quae de numero incolarum Angliae exponit Auctore* Cl. RICHARD FORSTER **. Opposita est sententiae Cl. BRAKENRIDGE in Transactionum Volumine XLIX p. II. p. 877 propositae.

58. *Epi-*

* lecta d. 19 Ianuarii 1758.

** lecta d. 22 Decembr. 1758.

58
tentian
vocat

E x
ferat
ne vn
fuit op
1763
quatu
exhibi
positis
quoru
erit, p
vero
Argu
docti,
adhibe
illa se
tis?
dare
quod
neque
P
oblat
Acad
omni
veget
deteg

* I
**

7

58. *Epistola ad Ill. MACCLESFIELD, quae sen- p. 465.*
tentiam, in praecedenti epistola propositam, sub examen
vocat Auctore Cl. WILH. BRAKENRIDGE *.

XIII.

Noua physico - medica.

Ex tribus illis praemiis, quae totidem quaestio-
nibus hoc, quem agimus. anno, 1761, promi-
serat Regia Scientiarum Academia *Burdigalensis* **,
ne vnum quidem ea merentibus tribuendi gauisa
fuit opportunitate. Eadem itaque subsecuturo anno,
1763, distribuendi cepit consilium. Illa interim
quatuor praemia iam dicto anno dicata nunc ita se
exhibituram esse declarauit. vt aliis binis iam pro-
positis quaestionibus bina quoque promittat praemia,
quorum vnum trecentorum pondo gallicorum pretii
erit, parataque pecunia argentea soluetur, alterum
vero in nummo aureo eiusdem valoris consistet.
Argumenta, in quibus exponendis elaborent viri
docti, haec sunt: *Nonne in praeparatione lanae aliquod*
adhiberi queat remedium, quo ab insectorum morsu
illa seruari possit absque metu ipsius immutandae bonita-
tis? Vel certe nonne variae illi tincturae, quam ipsi
dare solent insectores, addi queat aliquod remedium,
quod eundem praestet effectum, ipsius tamen colorem
neque mutet neque auferat?

Praeter hanc quaestionem, olim iam ex parte
oblatam, aliam exhibuit nouam eadem Illustris
Academia: *Nonne, praeter plantarum leguminosarum*
omnisque frumenti genera iam satis nota, ex regno
vegetabili huiusque plantis, quae in Europa crescunt,
delegi quaedam possint, quae vel per naturalem suam
indo-

* lecta d. 16 Mart. 1758.

** vid. Comment. nostr. Vol. VII. Part. II. p. 363.

indolem, vel per praeparationis quendam modum, si quis sit necessarius, sanum praebeant nutrimentum ideoque, si qua forte existat annonae difficultas, in frumenti locum substitui possint. Id potissimum in votis habet academia, vt, qui tentamina de plantis facere velint viri docti, tales in primis seligant, quae facile inueniri vel certe sine multo labore longoque tempore parari et facillime etiam coli possint. Vtriusque argumenti, quam maxime tamen posterioris, grauitas tanta est, vt fructuosam eius expositionem tanto magis exoptemus, quo omnino maior inde vsus in generis humani felicitatem redundare poterit.

De quaestionibus ad annum proxime futurum 1762 ab eadem Ill. Academia propositis, alio iam tempore ad lectores nostros retulimus *.

Quae *Metis* nuper in ducatu Lotharingiae condita fuit Regia Scientiarum et Artium Societas **, primum hoc anno exhibuit praemium, quod Vir Cl. *FROGER*, sacrorum curam gerens in oppidulo, *Moget* dicto, ad agrum Cenomanensem pertinente, reportauit, quae vera sit causa fertilitatis telluris, exponens.

Eadem quoque illa Societas aliud nouum thema ad futurum annum 1762 obtulit, arctis limitibus circumscriptum: Quosnam scilicet naturae prouentus prouincia Messinensis suppeditare possit pro soli sui atque climatis indole.

Quum eadem porro Societas hunc in primis finem sibi habeat praefixum, vt agri culturam adiuuet, praeter illud iam constitutum praemium nummi aurei quadringentorum pondo gallicorum, tres alios nummos iisdem quidem externis notis signatos

* vid. Comment. nostr. Vol. VIII. Part. II. p. 352. Vol. IX Part. I p. 172.

** ibid. Vol. VIII P. IV p. 726.

signatos, fed ex argento cufos, inter eos homines ruflicos, qui manibus fuis ipfi colunt agros, diftribuet, qui vel noui atque vtilis quid agri culturae inferuiens inuenerint, vel per documenta fide digna probauerint, fe vnus alteriusue auxilii aut maioris quoque ftudii ope agros fuos, prae reliquis ciuibus, melius coluiffe indeque largiorem etiam melfem reportaffe.

Petropoli ab Auguftiffima Imperatrice in eorum medicorum, qui ipfius fanitatis curam habeant, numerum relatum effe percipimus Ill. Virum, CAROLVM FRIDERICVM KRVSE, cuius fupra iam meminimus *, ideoque, vti reliquos Auguftiffimae medicos, Viros Illuftres, MOVNSEY et SCHILLING, Actualis, qui dici folet, Confiliarii ftatus dignitate atque honoribus exornatum fimulque annuo quater mille nummorum vncialium ftipendio cohonestatum effe. Quum Illuftrem KRVSE *Boerhaauanorum* operum pofthumorum editionem orbi literario promiffiffe nuper demum declarandi habuerimus occasionem, id merito nobis manet in optatis, vt otium ad illum laborem neceffarium ipfi fuperfit, quo doctorem medicorum expectationi fatis facere poffit.

Petropolin quoque nuper euocatus fuit Berolino Vir Cl. IOHANNES GOTTLOB LEHMANN, Med. D. in aula Regia Berolinenfi a confiliis rerum metallicarum, Reg. Scient. Berolin. Academiae, et Electoralis Acad. Moguntinae et Londinenfis artium et commercii Societatis Socius, nunc Imperial. Petropolitanae Scientiarum Academiae Membrum Ordinarium et Chemiae Profeflor conftitutus, poftquam Vir Cl. VLRICVS CHRISTOPHORVS SALCHOW ab hoc munere fe abdicandi veniam petierat

Yy 2

et

* vid. Comm. noftr. Vol. IX P. I p. 170.

et impetrauerat, in Germaniam rediturus. Merita interim Cl. LEHMANNI de rebus potissimum chemicis, per varia, quae huc vsque edidit scripta eo pertinentia, et honorem praemii, quod a Londinensi artium societate ante biennium consecutus fuit *, satis nota sunt, vt in praesenti, cur longiores de illis simus, non esse videatur.

Academia *Vitembergensis* insignem fecit nuper iacturam in morte Viri, de rebus physicis meritissimi nominisque famam ex merito consecuti, GEORGII MATTHIAE BOSII, Physicae Professoris Publ. Ordin. Reg. Scient. Academiae Parisinae in commercio litterario, Acadd. Scient. Bononiensis, Holmienfis et Londinensis, vt et Reg. humaniorum litterarum Gryphiae et Societt. Teutonicarum Helmstaedienfis et Ienenfis Socius, qui ex aliquo tempore Magdeburgi commorans, in dysenteriae morbum incidit eiusque violentia ibi oppressus fuit die septembris primo, huius, quem agimus, anni 1761.

Paulo *Lugduni Batauorum* post, die nimirum eiusdem mensis vndeuigesimo, Vir alius de rebus mathematicis et physicis insigniter meritis et magnum ideo nomen sibi et academiae, cui inerat membrum, concilians, senio tandem confectus et 69 annorum aetatem adeptus obiit, PETRVS DE MVSSCHENBROEK, Art. Liber. Mag. Phil. et Medic. Doct. Philosophiae et Matheseos in Academia Lugduno-Bataua Professor Publ. Ordin. Reg. Scient. Societatis Londinensis, Acadd. Petropolitanae, Berolinensis, Holmienfis, Monspeliensis, Bononiensis et Harlemensis socius, vti et Reg. Scient. Acad. Parisinae a commercio litterario. Insignis, quem semper habuit, auditorum numerus eorumque merita, vti et egregia, quae reliquit, scripta, nomen eius posteritati tradent nulloque non tempora conseruabunt.

Quem

* vid. in hac ipsa parte p. 639, et in Vol. VIII P. II p. 354

Quem in promouendis scientiis artibusque munificentem saepe admirati sumus, summum Daniae regni imperatorem, regia denuo gratia, postquam in regia sua sede nouum hortum botanicum condi iussit, eo adduxit, vt plantarum omnium, in ditione sua sponte nascentium, descriptionem fieri, clementissime decerneret. Impositum est exequendi huius mandati officium Cl. D. GEORGIO CHRISTIANO OEDERO, Professori Regio Botanico Hafniensi, qui de opere illo, sub nomine *Florae Danicae* edendo, nuper programma nobiscum communicauit, totius instituti rationem exponens, ex quo itaque praecipua hic ad lectores referre constituimus. Communis quasi et vniuersalis vt euadat scientia botanica, ob multas admodum causas regioni utilis, flora haec in subditorum gratiam non danica tantum et germanica lingua, sed exterorum etiam in commodum latino prodibit sermone. Nec metuendum est, fore, vt, quod aliquando priuatis hominibus accidisse scimus, operis huius continuatio subito intercidat aut interrumpatur, cum singulo horti praefecto ea sit lex proposita, vt in elaborando opere pergat. Sed, quod non minor est iconum plantarum utilitas, licet descriptiones a perito botanico possint fieri admodum clarae et distinctionibus faciendis idoneae, singulae descriptae plantae figura in aes incisa addetur. Cuius rei in testimonium hic figura *Rubi Chamaemori* extat, altera nigra seu pura, altera viuis coloribus picta, vtraque elegans, partium etiam plantae accuratam exhibens delineationem. Non tamen nisi de iis, quae ad botanicam puram seu cognitionem vegetabilium pertinent, hic exponetur, quae autem ad applicatam spectant; ea alibi a societate medicinae practicae, historiae naturalis et oeconomiae partes tractante, proponentur, cui etiam Cl. OEDERVS membrum adscribitur.

Textus porro seu plantarum explicatio, ab iconibus separata, seorsim minori forma prodibit, in vsum eorum, qui plantas conquirunt, et quo iis inferuiatur, quibus coemendarum iconum facultas non datur, et quo figurae etiam tandem ad systematis normam pro lubitu cuiuscunque possint disponi. Icones autem plantarum, adhibebuntur tamen recentes et vigentes, naturalem earum referent magnitudinem, quantum chartae, cui imprimuntur, permittit forma, reliqua imminuto exprimentur modulo, parte, cui character inest distinctionis, ceu nobiliore, maiori magnitudine propofita. Artifices, qui ad hoc institutum suam adhibent operam, sunt MICHAEL ROESLER, pater, chalcographus, et MARTIN ROESLER, filius, pictor. Sic omnes, sponte prouenientes plantae, tum vulgarissimae tum rariores in iconum hocce apparatu continebuntur, atque per fasciculos prodibunt, et textus editio post demum sequetur. Sed textus partes tres sunt: I *Elementa botanicae, cum dissertatione de methodo docendi.* II *Catalogus plantarum indigenarum ditionis Danicae, in quo omnes recensentur, additis notis et characteribus communibus et propriis, at breuissimis et selectis, ne moles impediatur, quo minus portatile volumen fiat.* III *Sylloge descriptionum earundem plantarum, adiecta Synonymia.* Hos autem separatim quisque, prout placet, comparare sibi poterit. Quotannis prodibit fasciculus, constans sexaginta tabulis, primus circa paschatos festum anni sequentis sexagesimi secundi huius seculi, edetur, prima pars textus incolis anno exeunte 1762, exteris cum secundo fasciculo 1763 tradetur. Interim, qui hoc opus possidere cupiunt, vt nomina sua profiteantur, rogantur, argentum vero, vbi exemplaria traduntur, numerandum est. Qui nomen suum nunc dederint, in cuius rei testimonium ipsis schedula nomine recipientis munita dabitur,

dabitur, pro singulo fasciculo iconum nigrarum quatuor imperiales argenti danici, iconum pictarum nouem imperiales soluent, duo autem imperiales danici et tertia pars aequales sunt nummo aureo, quem *Ducatum Hollandicum* vocant. Nomina dari poterunt in praecipuis bibliopoliis vrbiū celebrium. Quo tandem praegustum aliquem maxime commendandi huius et regii solum instituti lectores habeant, addimus enumerationem plantarum primi fasciculi, secundum nomina LINNAEI generica et triuialia. Tab. 1. *Rubus chamaemorus*. 2. *Pedicularis lapponica*. 3. *Linnaea borealis*. 4. *Silene rupestris*. 5. *Cornus suecica*. 6. *Cerastium alpinum*. 7. *Androsace septentrionalis*. 8. *Pyrola uniflora*. 9. *Azalea procumbens*. 10. *Andromeda hypnoides*. 11. *Thalictrum alpinum*. 12. *Stellaria biflora*. 13. *Polygonum viuiparum*. 14. *Rumex digynus*. 15. *Zoster marina*. 16. *Veronica alpina*. 17. *Gentiana niualis*. 18. *Osmunda lunaria*. 19. *Ranunculus glacialis*. 20. *Cardamine bellidisfolia*. 21. *Cucubalus acaulis*. 22. *Saxifraga cernua*. 23. *Saxifraga stellaris*. 24. *Sedum villosum*. 25. *Pulmonaria maritima*. 26. *Pedicularis, sceptrum carolinum*. 27. *Hieracium alpinum*. 28. *Saxifraga niualis*. 29. *Anemone vernalis*. 30. *Pedicularis flammea*. 31. *Dryas octopetala*. 32. *Sibbaldia procumbens*. 33. *Arbutus uua ursi*. 34. *Saxifraga oppositifolia*. 35. *Subularia aquatica*. 36. *Anthericum calyculatum*. 37. *Serratula alpina*. 38. *Erica cinerea*. 39. *Lobelia Dortmanna*. 40. *Vaccinium vitis Idaea*. 41. *Papauer nudicaule*. 42. *Anthericum ossifragum*. 43. *Bartsia alpina*. 44. *Buxbaumia aphylla*. 45. *Blasia pusilla*. 46. *Viola biflora*. 47. *Diapensia lapponica*. 48. *Galium trifidum*. 49. *Alchimilla alpina*. 50. *Gentiana purpurea*. 51. *Astragalus alpinus*. 52. *Veronica spicata*. 53. *Phallus esculentus*. 54. *Andromeda polifolia*. 55. *Pyrola minor*. 56. *Draba alpina*.

57. *Andromeda coerulea.* 58. *Vicia lathyroides.*
59. *Sedum rupestre.* 60. *Acrostichum septentrionale.*

Memoria IOANNIS GOTTLOB KRVEGERI,
Medicinae et Philosophiae Doctoris et vtrius-
que Professoris publici ordinarii in academia
Helmstadiensi, Academiae Caesareae Na-
turae Curiosorum et Regiae Scientiarum Be-
rolinensis Collegae, Societatis Teutonicae
Gottingensis et Helmstadiensis Sodalis.

Mirandum est, nonnullos fuisse, qui cum ceteris
omnibus disciplinis medicinam etiam, ut in-
certarum rerum doctrinam, ideo contemnerent,
quod omnem medicorum operam his rebus infumi
viderant, quae sensibus atque omnino experientia
cognoscerentur. Praeterquam enim quod alii te-
mere hanc opinionem defendendam statuerunt, alii
prae philosophica subtilitate omnia spreuerunt,
maxime eo decepti videntur, quod non intellexe-
runt, quam rationem discendi docendique medici
sequerentur, et quam similis haec esset physicorum
consuetudini. Pleraque enim, quae in medicina
tractantur, sensibus quidem percipiuntur, nec semper
potest natura earum rerum, quarum partes demon-
strantur, mente aut cogitatione fingi; sed ideo medici
non sunt in perpetuo errandi periculo. Namque
aut omnis physica neganda est certa esse aut medi-
cinae quoque relinquendum suum pretium, aut
abiicienda ratio docendi a physicis et medicis insti-
tuta. Quis autem defendat, omnes omni tempore
locoque physicos errasse qui ex signis, quae cen-
ties idem secutus erat effectus, tandem colligerent;
eundem hunc alio etiam tempore secuturum esse,
qui non praecipitarent iudicium, sed non nisi
saepius

saepius animaduersa eiusdem caussae effectusque coniunctione aliquid definirent, qui non vanis coniecturis luderent, sed, si multa essent, quibus coniunctis veri simile atque certum adeo videretur, aliquid euenturum esse, fidem rei habendam crederent? Verum natura interdum non sequitur legem, quam ipsa praescripsit. Atqui sequitur saepissime, nec errat, qui euenturum putat, quod saepissime euenit, rarius non factum est: nisi forte omnino nulla vis est medicinae, quod interdum nullam habuit. Hinc perquam est commodum, cum multas alias ob caussas cum physica coniungere medicinam, tum ideo praesertim, quod vtriusque similis tractatio ad verissimam medicinae cognitionem adducit, hoc est eam, quae ex signis rebusque singularibus ad vniuersas sententias progreditur, nec in ea disciplina patitur esse errandi periculum, quae naturam ita sequitur, vt ipsa nos tamquam manu ducit: magna autem esse debet eorum virorum commendatio, qui physicam et medicinam coniunctim tractarunt, ex quo genere constat KRUEGERVM fuisse, cuius vita hoc loco descripta est.

Editus igitur est in lucem Halae Magdeburgicae anno huius seculi quinto decimo, quam urbem per omne vitae tempus eo cariores habuit, quo liberalius ipse ibi habitus est, quoue maiori cum cura educatus, postquam eo priuatus erat, qui maxime debuerat eius educationem curare: amiserat enim patrem IOANNEM, fabrum automatarium, cum tenerrima aetate fuit KRUEGERVS, solique matri, CHRISTIANAE HOFMANNIAE, eius educandi cura relicta est. Cuius partem etsi ipsa libenter susceperat: cetera tamen praeceptoribus orphanotrophei Halensis committenda putauit, quibus quidem omnibus festiuitas pueri et assiduitas probata est; a nemine tamen eorum maiorem gratiam iniit, quam a BAUMGARTENIO, summo

quondam theologo, quem constat ita adamasse ingenium KRVEGERI et humanitatem, vt, quotiescumque ipse alii discentium ordini praeficeretur, hunc secum duceret, et postea multis modis demonstraret, quam firmus et constans esset amor, quo olim erga discipulum flagrasset. Anno sexto vigesimo, etsi nondum maturus erat earum litterarum cognitioni, quae in academia docentur, tamen adscitus est in numerum ciuium academiae, scholas autem Professorum anno demum trigesimo huius seculi adire cepit, operamque dedit F. HOFFMANN, ALBERTO, IVNKERO, SCHVLZIO, celeberrimis Halensium doctoribus, et statim ostendit, quantopere vellet physices et matheos cognitionem cum rebus medicis coniungere, quibus quidem disciplinis eodem studio se dicauit. Omnium maxime secutus est HOFFMANNVM nec disciplina tantum eius amplectenda, sed familiaritate etiam expetenda, quae tam arcta fuit, vt, quam diu KRVEGERVS Halae vixit, ab HOFFMANNO ad omnia adhiberetur, praesertim postquam coeperat ingenium proferre et disputatione *de determinatione mentis per motiua*, et nonnullis amicis docendis. Paulo post summos in philosophia honores cepit, et *de nonnullis ad motum globuli e sclopeto explosiua pertinentibus* disputauit, ex quo tempore statim studiosis docendo profuit. In quo etsi aliquamdiu valetudine aduersa impeditus, et iter suscipere coactus est: tamen redux e Silesia, quam per hanc occasionem percurrerat, denuo non solum physicen et mathefin diligentius tractauit; sed scholas etiam medicas habuit. Quare effectum est, vt habita disputatione *de sensatione* anno secundo quadragesimo h. s. doctor medicinae crearetur. Tum vero coepit quotidie magis inclarescere, atque meritis etiam doctrinae praemiis ornari, cuius rei initium eo factum est, quod sequenti anno munus Professoris Extraordinarii Halensis ad eum delatum est. Quod postquam

postquam per tres annos optime administrarat, atque exteris etiam innotuerat: electus est primo socius Academiae Naturae-Curiosorum, habuitque, ut mos est, Faustini Secundi nomen, deinde etiam in academiam regiam scientiarum Berolinensem receptus est. Sed quod euenire solet viris doctrinae fama nobilitatis, ut multi velint eorum praesentium consuetudine uti, eorumque laudem sibi quoque ornamento esse, idem deinceps narrabimus KRUEGERO contigisse. Nimirum Hala euocatus est Petropolim, in quo tamen amor patriae vicit, cui contentus sua forte diutius inseruire maluit, quam clarus quidem apud externos, sed procul a patria et propinquis viuere. Deinde cum Helmstädiensis academia amisisset PETRUM GERIKIUM, qui ibi magna cum laude medicinam docuerat, et KRUEGERVS in primis dignus visus esset, qui in eius locum succederet adduci se passus est, ut hoc munus susciperet. Quae res tam grata fuit Helmstädiensi academiae, ut praeter munus medicinae docendae ei etiam locus in ordine philosophorum assignaretur, vnde factum est, ut philosophiam quoque explicaret. Postea significatum est ei per litteras, si VATERO, Vitebergensi quondam medico, succedere vellet, gratissimum se facturum his, quibus mandata esset cura academiae, atque Ienensis etiam academiae professorem se designatum esse aliquot annis post comperit. Sed neutra conditione vtendum putauit, maluitque fauorem Helmstädiensium, a quibus tam liberaliter inuitatus, tamque humaniter exceptus erat, etiam constantia merere. Et profecto, quemadmodum ab initio docendo, disputando, scribendo curandisque morbis se omnibus probarat, ita ad finem vitae eadem ratione se gessit, nec vmquam opera eius defuit aut studiis discentium, aut academiae dignitati et vtilitati. Namque bis Prorektor academiae
creatus

creatus est, et totidem Praeses Ordinis Medici, quem post obitum HEISTERI pro Decano rexit. Tandem in ornamentis eius etiam ponendum est, quod socius honorarius societatum Ducalis Teutonicae Helmstadiensis et Teutonicae Gottingensis fuit. Restat ut insignia quaedam documenta eius opinionis commemoremus, quam summi quique illius ducatus ciues de eo habuerunt, quem non solum voluerunt docendo prodesse reipublicae; sed ad ea etiam vocari, quae haberent vtilitatem omnibus communem. Cum igitur anno h. s. quinto quinquagesimo prope Helmstadium detectus esset fons medicatus, omnibusque id maxime agendum videretur, ut oblatae sibi vtilitatis essent participes: KRUEGERO datum est hoc negotium, ut eius naturam viresque exploraret, et accurate describeret. Eodem modo maxima cum alacritate animi suscepit negotium, quod Princeps ei mandari voluerat, quamquam honesta valetudinis excusatione potuerat uti, qua iam ex aliquot annis ita imbelles habebat corpus, ut grauioribus rebus non omnino par esset. Igitur libenter adiit Brunsvicam, quo vocatus erat, ut rem pharmaceuticam diligentius constitueret, ibique quatuor fere menses ea re ordinanda consumpsit. Sed, ut diximus, corpus non potuit diutius contentionem nimiam ferre, cum iam ante aliquod tempus laborare coepisset intestino quodam malo, quod nimio litterarum studio, lucubrando praesertim, contractum fuerat. Quod autem ne sic quidem voluerat inchoatam rem ante deponere, quam eo deducta esset, ut ipso absente per litteras commode perfici posset, praesuit rei, donec vtrumque potuit, et maxime confecto negotio a Principe missionem petendam putauit. In quo eo faciliores habuit omnes, quod fidem viri et industriam cognorant. Sed vehementer dolendum est, quod iuxta haec munera

munerum vacatione frui non potuit, ac ne Helm-
stadium quidem redire, quamquam, si quid valet
diuinitas, iam saepius praedixerat, se breui post
ex hac vita discessurum esse. Sexto enim die
Octobris anni vnde sexagesimi, quo ipso die de
eo mittendo decernere voluerant, Brunsvicae apo-
plexia extinctus est. Non debet autem eius viri
memoria vñquam excidere animo, qui verissime dici
potest ipsis negotiis immortalis, atque moriens
adeo in augenda publica vtilitate versatus esse.
Praecipua, et ea inprimis, quae medici vel physici
sunt argumenti, nunc apponimus scripta:

Diff. inaug. philos. de nonnullis ad motum globuli
e sclopeto explosi pertinentibus. Halae, 1737. 4.

Diff. meditationes physicae de attractione et vi
centripeta. Resp. Dänicke, ibid. eod. 4.

*Naturlehre, nebst Kupfern und vollständigen Registern,
mit einer Vorrede von der wahren Weltweisheit be-
gleitet von F. HOFFMANN.* Edit. I. ibid. 1740. 8.

Edit. II. ibid. 1744. Edit. III. ibid. 1750. 8.

Gedanken vom kalten Winter des Jahres 1740. ibid.
1741. 8. Ed. II. ibid. 1746. 8.

Abhandlungen von den Steinkohlen. ibid. 1741. 8.
Ed. II. 1746. 8.

Physicotheologische Betrachtungen einiger Thiere. ibid.
1741. 8. Ed. II. ib. 1746. 8.

Diff. inaug. med. de sensatione. ibid. 1742. 4.

Diff. phys. med. de theoriae physicae tubulorum
capillarium ad corpus humanum applicatione.

Resp. Sam. Hambacher. ibid. eod. 4.

*Naturlehre. Zweyter Theil, welcher die Physiologie
oder Lehre von dem Leben und der Gesundheit der
Menschen in sich faßet, nebst Kupfern und vollstän-
digem Register.* ibid. 1743. 8. Ed. II. aucta et
emendata. ibid. 1748. 8.

Traité du Caffée, du Théé et du Tabac. ibid.
1743. 8. Ed. II. ibid. 1746. 8.

Diff.

- Diff. phys. de caussa pelluciditatis. Resp. I. P.
Abraham. Halae, 4.
- Diff. de diuersitate corporum: morborum et cura-
tionum secundum regiones Europae. Resp.
C. F. Henrici, ibid. eod. 4.
- Diff. de physiognomiae in re medica vtilitate. Resp.
F. L. Supprian. ibid. eod. 4.
- Zuschrift an seine Zuhörer, worinnen er ihnen seine
Gedanken von der Electricität mittheilet. ibid. eod. 8.*
- Ed. II. notis aucta ibid. 1745. 8.*
- Grundriß eines neuen Lehrgebäudes der Arzneygelahr-
heit. ibid. eod. 8.*
- Geschichte der Erden in allerältesten Zeiten. ib. 1746. 8.*
- Diff. de refrigeratione sanguinis in pulmonibus.
Resp. *C. A. Brand. ibid. 1748. 4.*
- Diff. qua geogenia et cataclysmologia Whistoniana
dubia redditur. Resp. *I. G. H. Lucanus. ib. 1750. 4.*
- Naturlehre, dritter Theil, welcher die Pathologie oder
Lehre von den Krankheiten in sich fasset. ibid. eod. 8.*
- Edit. II. ibid. 1755. 8.*
- Naturlehre, dritter Theil, welcher den zweyten Haupt-
abschnitt der Pathologie, die besondere Pathologie
enthält. ibid. 1750. 8. Ed. II. ibid. 1755. 8.*
- Diät oder Lebensordnung. ibid. 1751. 8.*
- Diff. med. de lege naturae, quod in corpore animati
sensationem excipiat motus sensationi proportio-
natus. Resp. *Petr. Sam. de Chaufepie. ibid. eod. 4.*
- Diff. med. de haemoptysi haereditaria. Resp. *Io.
Henr. Schrader. Helmstadii, 1752. 4.*
- Gedanken von der Erziehung der Kinder. Erster Theil,
von der Bildung des Leibes. Zweyter Theil von der
Bildung der Seele. Halle, eod. 8. Voll. 2.*
- Zuschrift an seine Zuhörer von der Ordnung, in wel-
cher man die Arzneygelahrheit erlernen müsse. ibid.
eod. 8.*
- Elementa Philosophiae naturalis experimentis con-
firmatae. ibid. 1753. 8.*

Diff.

- Diff. med. de somno, morborum patre et filio. Resp. *Georg. Christoph. Scheibner. Helmst. 1754. 4.*
- Diff. med. de lege naturae, quod in corpore animali spasmus excipiat atonia spasmo proportio-
nata. Resp. *I. D. Moscherosch. ibid. eod. 4.*
- Diff. med. Experimenta nonnulla cum aqua ostracodermatum instituta. Resp. *Christoph. Henr. Besle. ibid. eod. 4.*
- Diff. med. de differentia elateris toni contractionis vitalis voluntariae sensibilitatis et irritabilitatis. Resp. *Mich. Brandt. ibid. eod. 4.*
- Diff. med. de opisthotono emprosthotono et tetano. Resp. *Christ. Lud. Gelpke. ibid. eod. 4.*
- Gedanken von dem Helmstädtischen Gesundbrunnen dessen Bestandtheilen, Kräften und vortreflichen Wirkungen. ibid. 1755. 4.*
- Fortsetzung der Nachricht von vortreflichen Wirkungen des Helmstädtischen Gesundbrunnens. ibid. 1757. 4.*
- Diff. med. de cortice peruiano eiusque praeclaro in febribus lentis vsu. Resp. *I. Ge. Lud. Lindemann. ibid. eod. 4.*
- Diff. med. de electricitatis Musschenbroekianae in sanandis morbis efficacia. Resp. *I. Herm. Sielenz. ibid. eod. 4.*
- Diff. med. de vsu enematum in febribus acutis. Resp. *Io. Aug. Seidel. ibid. eod. 4.*
- Unterricht wie ein Soldat ohne Arzeneyen seine Gesundheit erhalten und sich curiren könne. Halle und Helmstädt, 1758. 8.*
- Diff. med. de facie sibi semper simili, longaeuitatis indice. Resp. *Wiedmann. Helmst. eod. 4.*
- Diff. med. de inappetentia ex abusu spirituosorum. Resp. *Berg. ibid. eod. 4.*
- Diff. med. de putredinis et visciditatis aequilibrio, vitae et sanitatis fundamento. Resp. *Toppius. Helmst. 1758. 4.*

Die ersten Gründe der Naturlehre auf eine leichte und angenehme Art zum Gebrauch der Jugend und Anfänger entworfen. Halle und Helmstedt, 1759. 8.

In Promptuario Hamburgensi sequentia inserta sunt schediasmata.

Anmerkungen aus der Naturlehre über einige zur Musik gehörige Sachen. Vol. I. P. IV. p. 166.

Versuch, wie alle Arten der Früchte lange Jahre zu erhalten, ohne daß sie von ihren Eigenschaften etwas verlieren. Vol. II. P. I. p. 50.

Schreiben an Herrn Prof. Kästner von einer versteinerten Feuerflamme. Vol. V. P. IV. p. 361.

Nachricht von einem Steine, welcher sich in dem Gamen erzeuget. Vol. VI. P. IV. p. 374.

Gedanken von der Vernunft der Thiere. Vol. IX. P. IV. p. 364.

In Miscellaneis Berolinensibus haec exstat commentatio ab ipso conscripta.

De nouo musices, quo oculi delectantur, genera Tom. VII. p. 345.

XIV.

Continuatio indicis scriptorum physico-medicalium, quae anno 1759 prodierunt.

CHRIST. FRIDER. BOERNER, *Diss. inaug. de nisu atque renisu fonte aduersae valetudinis. Lips. 4.*

Philosophiae naturalis theoria redacta ad vnicam legem virium in natura existentium Auctore P. ROGERIO IOSEPHO BOSCOVICH. Viennae.

ERN. GOTTLOB. ROSE, Diss. inaug. de emesi in febribus acutis. Resp. et Auct. Ioan. Hedwig. Lips. 4.

Mémoire sur les Pleuro-pneumonies épidémiques, lu à la séance publique de l'Académie des Sciences et Belles Lettres de Besiers le 26 Octobr. 1758 par M. BOUILLET, à Besiers, 4.

Soins pour la propriété de la Bouche et pour la conservation des Dents; par M. BOURDET, à Paris, 16. (*Epitome libri illius esse videtur, quem ab eodem Auctore superius sub indice: Recherches sur toutes les parties de l'Art du Dentiste, indicauimus*).

Abrégé de l'Art des Accouchemens, dans le quel on donne les préceptes nécessaires pour le mettre heureusement en pratique. On y a joint plusieurs observations intéressantes sur des cas singuliers; par Madame LE BOURSIER DU COUDRAI, à Paris, 12.

IOAN. BAPT. BOYER, Quæst. med. an ad sanitatem vt corporis, sic et mentis exercitatio? Resp. Petr. Ioan. Claud. Mauduyt de la Varenne. Parisiis, 4.

IOAN. AD. BRAUN, Oratio de atmosphaerae mutationibus præcipuis earumque præsagiis. Petropoli, 4.

Ornithologie, ou Méthode contenant la division des Oiseaux en ordres, sections, genres, espèces et variétés; à la quelle on a joint une Description exacte de chaque espèce, avec les citations des Auteurs, qui en ont traité; les noms, qui leur ont donnés; ceux que leur ont donnés ces différentes Nations et les noms vulgaires: en Latin et en François. Par M. BRISSON; avec deux cens vingt Planches gravées en taille douce, six volumes. à Paris, 4.

FRANCISC. BROUSSOUNET, Quæstiones medico-chemicae duodecim pro regia cathedra vacante defensæ. Montpelii, 4.

ANDR. EL. BVECHNER, *Abhandlung von einer besondern und leichten Art Taube hörend zu machen; nebst noch einigen andern vormahls besonders bekannt gemachten medicinischen Abhandlungen. Erste Sammlung. Halle, 8.*

Eiusd. Diss. inaug. de tunica quadam oculi nouissime detecta et quibusdam tumoribus scirrhis resoluta. Resp. B. A. Stier. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de damnis ex male affecto pancreate in sanitatem redundantibus. Resp. G. C. Paldanus. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de sale sedatiuo HOMBERGII. Resp. Io. Gotthold Leberecht Ritter. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de febre maligna per accidens lethali. Resp. Dan. Theoph. Decker. ibid. 4.

NICOL. LAVRENT. BVRMANN, Diss. inaug. de geranijs. Lugd. Batr. 4. c. f.

Lettera terza del Sig. Dottore LEOP. MARC-ANTONIO CALDANI sopra l'irritabilita e insensitiuita Halleriana. in Bologna, 4.

IOSEPH. ANT. CARL, Diss. inaug. de palingenesia. Resp. Franc. Leonh. Ignat. Steinmetz. Ingolstadt, 4.

Eiusd. Diss. inaug. sistens Zymotechniam vindictam et applicatam. Resp. Ioseph. Ant. Will. Kerres. ibid. 4.

SPIRIT. CLAVD. FRANC. CALVET. Diss. inaug. de arthritide. Resp. Claud. Ioseph. Savary. Auinione, 4.

A Treatise on the improvement of Midwifry chiefly with regard to the operation, to which are added fifty seven cases selected from upwards of twenty seven years Practice by EDMUND CHAPMANN. The third Edition. London, 8 mai. c. f.

WERNER DE LA CHENEL. Diss. inaug. Specimen obseruationum medicarum. Basileae, 4.

FABII COLUMNAE de glossopetris. (*Dissertatio haec adiecta est AVGVSTINI SCULLAE de corporibus marinis lapidescentibus editioni alteri, quae prodiit Romae, 4. c. f.*)

GIO-BATTISTA COMPIANI DELLA SPECIE.

1) Ragionamento sopra della Apoplefia con la spiegazione di molti fenomeni, che dipendono della nostra volontà; on la scelta de i veri medicamenti e del buon metodo di pensare in medicina. 2) Ragionamento sopra delle, con vna breve sinopsi sopra lutti i mali degli occhi descritti in un caso pratico; e dell' uso, e dell' abuso de Professori e de medicamenti. Genua.

Second Mémoire sur l'Inoculation de la petite Verole, contenant son Histoire depuis l'année 1754. lu à l'assemblée publique de l'Académie des Sciences le 15 Nou. 1758 par M. DE LA CONDAMINE. à Genev, 12.

(*Idem hic commentariolus, ut et prior, qui anno 1754 editus fuit, italice hoc anno prodierunt Liburni.*)

DAV. CORN. DE COURCELLES icones musculorum plantae pedis cum eorumque descriptione Amstelodami, 4. c. f. (*Inscriptio vel titulus huius, libri tantum recusatus est.*)

HENR. IOH. NEPOMVC. CRANTZ. Diss. Ergo damnanda merito in officinis multa. Viennae.

Eiusd. Diss. Ergo dispensatoria corrigenda. ibid.

Eiusd. Diss. Ergo in pulmone praeuia fiunt humorum secretiones. ibid.

Eiusd. Diss. Non ergo condensatur in venis pulmonalibus sanguis. ibid.

FRIEDR. LVDW. CHRISTIAN CROPP, *abgedruckene Vertheidigung gegen die von dem Herrn D. THOM. GEORG. SUTER, freitig gemachte Ursache einer Halskrankheit. Hamburg, 4.*

IOSEPH. CSAPO. Diss. inaug. de febre hungarica Basil. 4.

IOAN. ANDR. DEISCHII Diss. de usu cultrorum
atque vncinorum scindentium eximio in partu
praeternaturali, nec versione foetus, nec appli-
catione forcipis Anglicanae, vel LEVRETI, ter-
minando sectionis caesareae, matre adhuc viuentis
instituendae securitate atque vtilitate. Swobaci, 4.

GEORG. CHRISTOPH. DETHARDING, Diss. in-
aug. de inflammatione sanguinea, caussa tympa-
nitis. Resp. *Petrus a Westen*. Rostoch, 4.

Eiusd. Diss. inaug. de humorum mutationibus ab
animi adfectibus. Resp. *Georg. Christoph. Det-
harding*. (filius.) ibid. 4.

CAR. ADOLPH. DIETRICH, Diss. inaug. de mor-
bis glandularum. Lips. 4.

FRANCISC. MICHAEL DISDIER, Thes. anatom.
chirurg. de fractura ossium. Resp. *Petr. Cossou*.
Parisiis, 4.

IO. PET. EBERHARDS *Erste Gründe der Naturleh-
re. Zweyte Auflage.* Halle, 8. c. f.

Disquisitio de malignitate morborum a IOANNI
PETRO EHLEN. Wirceburgi, 4.

Eiusd. Diss. inaug. de febribus, pars prior, idea
februm, vna cum subiunctis ex vniuersa medi-
cina corollariis. Resp. *M. Adam Quirin. Hen-
dinger*. ibid. 4.

BALTHASAR ERHARDS *öconomische Pflanzenhi-
storie, nebst dem Kern der Landwirthschaft, Garten
und Arzneykunst. 7ter Band. Ulm und Memmingen*, 8.

Eiusdem libri voluminis secundi altera editio, ibid. 8.

LVD. ESTEVE. Quaestiones. chemico - medicae
duodecim pro regia cathedra vacante defensae.
Monspelii, 4.

Sulla insensitiuita ed irritabilita Halleriana Supple-
menti agli opuscoli di vari Autori raccolti da
GIACINTO BARTOLOMEO FABBRI. Bologn. 4.

PHILIP. CONR. FABRICII enumeratio methodi-
ca plantarum horti medici Helmstädiensis, sub-
iuncta

iuncta stirpium rariorum vel nondum satis extricatorum descriptione. Helmst. 8.

Eiusd. Progr. quo syllogen observationum anatomicarum ab anno 1754. ad annum 1759 in theatro academico Helmstadiensi factarum. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de oleis destillatis aethereis. Resp. *Frider. Wilhelm. Eiken.* ibid. 4.

JAMES FARMER, select cases in Surgery collected in S. Barthelemys Hospital. London, 4 mai.

IOAN. FRIDER. FASELIUS, Diss. de circulo WILLISII. Ien. 4.

Eiusd. Diss. de cacoehymia purulenta. Resp. *Io. Christoph. Buch.* ibid. 4.

An introduction to Physiology being a course of lectures upon the most important parts of animal oeconomy by MALCOLM FLEMING. London, 8 m.

Some Reasons givin against an opinion, that a Person infected with the Small-pox may be cured by Antidote, without in curing the Distemper with an attempt to explain the manner of the propagation and eruption of the Small-pox from the practice of inoculation and why this Distemper, taken by common infection; in the natural way proves so much more fatal than that which is given by inoculation; by THOM. FREWEN. ibid. 8.

PAVLLI FRISII dissertationum variarum. Tomus Imus. Lucae, 4.

PEHR ADRIAN GADD, Underrättelse i trä och skogs skölsom. Abo.

Institutiones pathologiae medicinalis Auctore H. D. Gaubio. Lipsiae, 8.

IOH. CAR. GEHLER, Diss. de sanguine in partu profluente. Resp. *Christian. Frider. Baumeister.* ibid. 4.

Nouvelle construction de Cheminée, qui garantit du Feu et de la Fumée, à l'épreuve des Vents, du Soleil, de la Pluie et des autres causes qui

sumer les cheminées ordinaires: par M. GINETE'. à Paris, 12 c. f.

CONR. GESNERI historiae plantarum fasciculus, quem ex bibliotheca D. CHRIST. IAC. FREW edidit et illustravit CASIM. CHRISTOPHOR. SCHMIDEL. Norimberg. fol. c. tab. aen. viuo colore illum.

IOAN GESNER Diff. phytographia sacra generalis, Tiguri, 4.

Reflexions physiques sur le Chapitre huitieme du Livre des Proverbes, depuis le Verset vingt-deux jusqu' au Verset trente un, par M. GIRARDAN, à Besançon, 12.

PHILIP. FRID. GMELIN, Diff. inaug. proponens rariorem vlceris intestinalis casum et epicrisin cum simplici probata sanandi methodo. Resp. Andr. Eppli. Tubingae, 4.

Eiusd. Diff. inaug. de tincturis antimonii minus vſitatis, vtcunque saluberrimis. Resp. Ioan. Christoph. Heller, ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de febribus malignis. Resp. Ioan. Frid. Consbruch. ibid. 4.

IOH. AVG. GROTIANS *ergötzensde Sommerbelustigungen, welche der Sommergewächse Anbau, richtige Benennungen, Nutzungen beschreiben, mit einem nützlichen Garten-Calender. Leipzig, 8.*

IOH. AVG. GRÖSKOPFS *wohleingerichtetes Forst-Jagd und Weidewerks-Lexicon. Langensalza, 8.*

ANTONII DE HAEN, Pars quarta rationis medendi in nosocomio practico: quod in gratiam et emolumentum medicinae studiosorum condidit

MARIA THERESIA, Imperatr. Vindobonae, 8 mai.

Eiusd. libri partis primae altera editio. ibid. 8 mai.

Eiusd. Theses pathologicae de haemorrhoidibus. ibid. 8.

Refutation de l'Inoculation, servant de Reponse à deux Pieces, qui ont paru cette année 1759, dont la premiere est une Dissertation—par M.

DE LA CONDAMINE, et la seconde, une lettre de M. TISSOT, par A. DE HAEN. à Vienne, 8 mai. Disputationes ad morborum historiam et curationem facientes. Quas collegit, edidit et recensuit ALBERTVS HALLER. Tomus VII. Lausannae, 4 mai. c. f.

Herrn ALBR. von HALLERS *Anfangsgründe der Physiologie des menschlichen Körpers. Aus dem Lateinischen übersetzt von IOH. SAMVEL HALLER. Erster Band. Die Faser, die Gefäße, der Umlauf des Bluts, das Herz.* Berlin, 8, m. K.

Moyens de conserver la Santé aux équipages des Vaisseaux: avec la manière de purifier l'Air des salles des hospitaux et une courte Description de l'Hopital de Saint Louis: par M. DU HAMEL DU MONCEAU. à Paris, 12 c. f.

IOH. ANDREAS HARNISCH *medizinisch praktische Untersuchung der Frage: Was von den heut zu Tage Mode seyenden Wasser trinken zu halten? nebst einer Betrachtung über die Quellwasser zu Gera.* Leipzig, 8 c. f.

Abhandlung von der Verwandtschaft und Aehnlichkeit der electrischen Kraft mit den erschrocklichen Lusterscheinungen entworfen von IOH. FRIEDR. HARTMANN. Hannover, 8, m. K.

PETR. IMMAN. HARTMANN, Diss. qua martis cum mercurio coniunctionem vsibus practicis commendat. Resp. Christian. Eberh. Lot. Halae, 4. Eiusd. Diss. Aethiopis antimonialis et auripigmentalis conficiendi adhibendique rationes. Resp. Ioan. Andr. Gercken. ibid. 4.

IOH. GEORG. HASENEST, *medizinischer Richter, 4ter Theil.* Anspach, 4.

D. LAVRENT. HEISTERS *practisches medicinisches Handbuch, oder Unterricht für Gelehrte und Ungerlehrte, wie man die innerlichen Krankheiten am besten curiren soll. Neue verbesserte Auflage.* Leipz: 8.

HENCKELIUS in Mineralogia rediuius ; oder
*Henckelischer Unterricht von der Mineralogie-oder
Wissenschaft von Wässern, Erdsäften, Salzen, Edel-
den, Steinen und Erzten, nebst Unterricht von der
Chymia metallurgica. Zweyte vermehrte Auflage.
Dreßden, 8.*

IOACH. FRIEDR. HENCKELS *Abhandlung vom
Beinbrüchen und Verrenckungen. Berlin, 8. m. K.*

The Nature, Properties and Laws of motion of
Fire, discovered and demonstrated by obserua-
tions and experiments: by WILLIAM HILA-
RY. (London, 8.

Eiusd. Obseruations on the Changes of the Air
and the concomitant epidemical Diseases in the
Island of Barbados, to which is added a treatise
on the gellow Fiver and such disease as are in-
digenous in the torrid Zone. London, 8.

The vegetable System, or a Series of Experiments
and Obseruations tending to explain the internal
Structure and the Life of Plants: by JOHN HILL.
Lond. fol. mai. c. tab. aen. 21.

Eiusd. Exotic Botany illustrated in thirty five fig-
ures of courious and elegant Plants: explaining
the sexual System. and tending to give some new
Lights into the vegetable Phylosophy. Lond.
fol. regal.

Eiusd. A method of producing double Flowers
from single by a regular course of culture. Edit.
IV. Lond. 8.

Eiusd. The Origin and Production of proliferous
Flowers, with the Culture at large for raising
double from single, and proliferous from the
double; illustrated with figures. Lond. 8 mai.

HIPPOCRATIS aphorismi, graece et latine; HIP-
POCRATIS et CELSI locis parallelis illustrati,
studio et cura IANSSONII AB ALMELOVEEN,
quibus accessit. LVD. VERHOOFD index locu-
pletissi-

- pletissimus; loca parallela ex BOERHAAVII commentariis, notulas addidit, editionem curauit ANNA CAR. LORRY. Parisiis, 12.
- ANT. GYSBERTVS HODENPYL, Diff. inaug. de aphthis. Lugd. Bat. 4.
- Medical Facts and Experiments by FRANCIS HOME, London, 8.
- The Principles of Agriculture and Vegetation, by FRANCIS HOME. The second Edition with Additions. London, 8.
- ALBERT. CONR. HORN, Diff. inaug. de gonorrhea maligna. Halae, 4.
- Médivinisch und chymische Bemerkungen vom Spießglase durch Doctor HVXHAM; aus dem Englischen übersetzt. Leipz. und Bayreuth, 8.*
- DETLEU HEYKE Or. Om Berghus halningen i gemen. Stockholm.
- PAVL. HENR. ISENBERN, Diff. inaug. de cholera. Lubecae, 4.
- Memoire sur la maniere la plus simple et la plus sûre de rappeler les Noyés a la vie; qui a remporté le Prix des Arts au Jugement de l'Academie des Sciences, des Belles Lettres et des Arts de Besançon: par M. ISNARD. à Paris, 8.
- FR. CHR. IVNCKER. Diff. inaug. de acidis concentratis et dulcificatis, speciatim de vegetabili fumante et dulcificato. Resp. Frid. Gottlieb Schiffel. Halae, 4.
- Eiusd. Diff. inaug. de rheumatismis artuum. Resp. Ioan. Henr. Gottlieb Georgi. ibid. 4.
- Eiusd. Diff. inaug. sistens monita circa curationem vlcerae rebellium. Resp. Ioan. Henr. Ehrenfr. Thamm. ibid. 4.
- BERN. DE IUSSIEU, Quaest. med. an conspirantibus medicis et magistratibus sanitas publica conseruari et morbi praecaueri possint? Resp. Achill. Guillielm. Lebegue de Presle, Parisiis, 4.

IOH. HEINR. GOTTLOB VON IVSTI *Fortgesetzt*
Bemühungen zum Vortheile der Naturkunde und des
gesellschaftlichen Lebens der Menschen. 1stes und 2tes
Stück. Berlin und Stettin, 8. m. K.

CAR. FRIED. KALTSCHMIED, Diff. inaug. de vomica.
 Resp. Car. Godofr. Gerber. Ien. 4.

Eiusd. Progr. de intestino in hernia incarcerata a
 chirurgo incaute laeso. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de morbis periostei. Resp. Jo.
 Christoph. Buch. ibid. 4.

IO. KESSELMAYER, Diff. de quorundam vegeta-
 bilium principio nutriente. Argent. 4.

IOAN. KIES, Diff. de cometis et arcenda exinde
 electricitate ad explicandum systema mundanum
 a nonnullis aduocata. Resp. Theoph. Frider.
 Roessler. Tubingae, 4.

IAC. THEOD. KLEINII stemmata auium quadra-
 ginta tabulis aeneis illustrata: accedunt nomen-
 clatores auium latino-polonus et polono latinus.
Geschlechtstafeln der Vögel, mit vierzig Kupfern
erläutert. Lipsiae, 4 mai.

COSM. DAMIAN KLOSNER, Diff. inaug. de cal-
 culo in genere. Resp. Nic. Maxim. Sterr. In-
 golstadtii, 4.

IOAN. HIERON. KNIPHOF, Diff. inaug. de pedi-
 culis inguinalibus, insectis et vermibus homini
 molestis. Resp. C. W. E. Reichard. Erford. 4.
 c. tab. aen. 3.

VALENTIN KRAEVTERMANN'S *curieusester und*
vernünftiger Haus-Land-Reichen und Armen-Arzt.
Leipzig, 8.

P. KRETSCHMERS *Unterricht wie der Ackerbau*
wieder zu erhöhen und herzustellen sey, durch Ver-
suche erwiesen. Berlin, 8.

D. SAMVELS KRETSCHMARS, *medizinische An-*
ordnung, wegen der jetzt an vielen Orten grassiren-
renden Fleck-Fieber, wie sie sich besonders die Leute
auf

auf dem Lande dabey zu verhalten haben, die entweder keinen Medicum haben oder nicht bezahlen können. Dresden, 8.

Die ersten Gründe der Naturlehre auf eine leichte und angenehme Art zum Gebrauch der Jugend und Anfänger entworfen von IOH. GOTTL. KRÜGER. Halle und Helmstädt, 8.

IOH. ADAM KVLMS Anatomische Tabellen, nebst dazu gehörigen Anmerkungen und Kupfern. Neue vermehrte und verbesserte Auflage. Leipzig, 8 m. c. f. Dictionnaire portatif de Santé etc. par M. L*** et M. de B*** à Paris, 8. Voll. 2.

Gedanken von Pfschercuren und einigen Mißbräuchen bey Krankheiten entworfen von D. F. L. Liegnitz, 8.

BAPTIST LABATS Rcisen nach Spanien und Welschland; aus dem Französischen übersetzt und herausgegeben von CARL FRIEDR. TROELTSCH. 2ter, 3ter und vierter Theil. Nürnberg, 8.

G. A. LANGGVTH, Diss. inaug. de medico Platonico. Resp. I. C. A. Neefe. Wittebergae, 4.

Eiusd. Progr. optanda mors est, sine metu mortis mori. ibid. 4.

STEPH. PETR. LE LAVMIER, Thes. anatom. chirurg. de methodis amputandi brachium in articulo. Resp. Franc. Poyet. Paris, 4.

Hydros. Dissertatio medica. Auctore THOM. LAWRENCE. Londini, 8.

Kurzer Entwurf einer Mineralogie zum Dienst der Studierenden verfaßt von IOH. GOTTL. LEHMANN. Berlin, 8.

Traité de Physique, d'Histoire Naturelle, de Mineralogie et de Metallurgie par M. JEAN GOTTL. LOB LEHMANN. Tome 1: L'Art de Mines ou Introduction aux connoissances nécessaires pour l'exploitation des Mines metalliques; avec un Traite des exhalaisons minerales ou moufettes et plusieurs memoires sur differens Sujets d'Histoi-

d'Histoire Naturelle. Tome II. Traité de la Formation des Metaux et des leurs matrices ou minieres, Ouvrage fondé sur les Principes de la Physique et de la Mineralogie et confirmé par des Experiences chymiques. Tome III. Essai d'une Histoire Naturelle de Couches de la terre, dans le quel on traite de leur Formation, de leur Situation, des Mineraux, des Metaux et des Fossils; avec des considerations physiques sur les causes de Tremblemens de terre et de leur propagation: Ouvrages traduits, de l'Allemand, augmentés de Notes du Traducteur et ornés de figures. à Paris 12. Voll. 3.

Dictionnaire universel des Drogues simples; par feu M. LEMERY. Nouvelle edition. à Paris, 4. c. h. M. ZENOB. LERICHE, Diss. sistens probatissimum calculum vesicae extrahendi methodum, peculiari obseruatione calculi, totam vesicae capacitatem occupantis, feliciterque extracti confirmatam. Argent. 4.

CAR. FRIDER. LESCHEN, Diss. inaug. de valetudinariis bellicis bene constituendis. Götting, 4.

FRIEDR. CHRISTIAN LESSERS Testaceo-Theologia oder gründlicher Beweis des Daseyns eines göttlichen Wesens aus natürlicher und geistlicher Betrachtung der Schnecken und Muscheln. Leipzig, 8 m. K.

CARL LUDWIG LESTOQ'S medicinische Abhandlungen. Halle, 8.

IOAN. NATH. LIEBERKÜHN, Diss. anatom. physiol. de fabrica et actione villorum intestinorum tenuium hominis, iconibus aere incisus illustrata. Amstelod. 4. (Non noua editio, sed index suae titulus modo recusatus).

IOAN. GEORG. LIEBKNECHT, Hassiae subterraneae specimen clarissima testimonia diluuii vniuersalis huc et in locis vicinioribus occurrentia ex triplici regno animali, vegetabili et minerali petita, figu-

figurisque aeneis exposita imo omnis antiquitatis exempla certissima exhibens. Francof. ad Moen. 4.
 Précis de la Medecine pratique contenant l'histoire des Maladies dans un Ordre tiré de leur Siège; avec des Observations et des Remarques critiques sur les point les plus interessans par M. LIEU-
 TAUD. à Paris, 8 mai.

Dissertation sur les Bains d'eau simple tant par immersion, qu'en douches et en vapeurs par
 JEAN PHIL. LIMBOURG. Nouvelle Edition.
 à Liege, 8.

CAROLI LINNAEI Systema Naturae, per regna tria naturae secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis, locis. Tomus II. Editio decima reformatata. Holmiae, 8.

Eiusd. animalium specierum in classes, ordines, genera, species, methodica dispositio, additis characteribus, differentiis atque synonymis, accommodata ad systema naturae et in formam enchiridii redacta, secundum decimam Holmensem editionem. Lugd. Bat. 8 mai.

Eiusd. Diss. Senium Salomoneum. Resp. Ioan. Pilgren. Vpsaliae, 4.

Eiusd. Diss. inaug. Auctores botanici. Resp. Augustin. Loo. ibid. 4.

Eiusd. Diss. Instructio peregrinatoris. Resp. Ericus And. Nordbladt. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. Plantae tinctoriae. Resp. Engelb. Ioerlin. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. Animalia composita. Resp. Albert. Bäck. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. Flora Capensis. Resp. Car. Henr. Wännmann. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. Pugillus Iamaicensium plantarum. Resp. Gabr. Elmgren. ibid. 4.

Eiusd.

- CAR. LINNAEI Diff. inaug. Flora Iamaicensis. Resp.
Car. Gust. Sandmark. Vpsaliae, 4.
 Eiusd. Diff. inaug. Aer habitabilis. Resp. *Ioon.*
Vist. Siefert. ibid. 4.
 Eiusd. Diff. inaug. Nomenclatura plantarum. Resp.
Benedict. Berzelius. ibid. 4.
 Eiusd. Diff. inaug. Sus Scrofa. Resp. *Iac. Lindh.*
ibid. 4.
 Eiusd. Diff. inaug. Ambrosiaca. Resp. *Iac. Hedmann.*
ibid. 4.
 Eiusd. Diff. inaug. Arboretum Suecicum. Resp.
David. Pontin. ibid. 4.
 IOAN. LONGFIELD, Diff. de febre hectica. Edin-
 burgi, 8.
 CHRISTIAN. EBERH. LOT, Diff. inaug. de arthri-
 tide, incongrui mercurialium vsus effectu. Halae, 4.
 Lettres sur la Maladie de la Goutte. Nouvelle Edi-
 tion par M. LOUBET. à Paris, 12.
 Eloges de Messieurs BASSUEL, MALAVAL et
 VERDIER. prononcés aux Ecoles de Chirurgie
 par. M. LOUIS. à Paris, 8.
 DI TITO LUCREZIO CARO della Natura delle
 Cose Libri sei, Tradotti da ALESSANDRO
 MARCHETTI. Vltima Edizione. in Lausanna, 8.
 CHRIST. GOTTL. LUDWIG, Diff. inaug. de laesi-
 ossium nutritione. Resp. *Car. Ern. Oschatz.*
Lipsiae, 4.
 Eiusd. Progr. de sanitate senili. *ibid. 4.*
 Eiusd. Progr. sistens monita semiotica in diiudican-
 dis infimi ventris doloribus. *ibid. 4.*
 Eiusd. Progr. de fallici iudicio vulgi super vi ima-
 ginationis maternae ipso foetum obseruata quaedam
 proponit. *ibid. 4. c. f.*
 Eiusd. Progr. de causis praeternaturalis viscerum
 abdominalium situs. *ibid. 4.*
 Eiusd. Progr. proponens obseruationes de situ prae-
 ternaturali viscerum infimi ventris. *ibid. 4.*
 Eiusd.

Eiusd. Prog. de colore plantarum species distinguente. ibid. 4.

Kurzgefaßte Phyfiologie aus denen besten Schriften der Aerzte zusammengetragen von I. C. M. Erstes Stück. Frankfurt und Leipzig, 8.

Histoire de la Santé et de l'art de la conseruer, ou Exposition fidele de tout ce que les Médecins et les Philosophes tant anciens que modernes ont prescit de plus interessant pour la conseruation de la Santé; avec un Choix des meilleurs regles à observer dans cette vue, et une idée des principes, qui leur seruent de fondement; par M. JAKUES MACKENZIE. Traduit de l'Anglois sur la seconde edition. à la Haye, 8 mai.

PAUL IAC. MALOUIN, Quaest. med. an ad sanitatem musice. Resp. Cesar Coste. Par. 4.

Lettera del Sign. Dottore SAVERIO MANETTI ab Sign. D. GIO LORENZO GUARNIERI sopra la malattia, morte, e dissezione anatomica del Cadauere di ANTONIO COCCHI, Prof. di Medicina in Firenze con diuerse Annotazioni, risguardandi gli studi, perizia medica, e opere del medesimo. Romae, 4.

(Eiusd. epistolae altera editio, ab ipso Auctore reuisa et correctâ pradiit eodem anno Florentiae, 4.)

Dissertation sur les Vapeurs, pertes de Sang, pertes blanches, Grossesses et Couches, depôt de Lait et autres maladies particulieres du Sexe par M. JEAN MARTA. à Lyon, 12.

ROLAND MARTIN. Om atskillige sätt at läsa och upodla Anatomien, i äldre och yngare tider. Stockholm.

Reflexions critiques sur le Systême de l'Attraction, avec une nouvelle Idée sur la Précession des Equinoxes, sur le Temps et sur la Pesanteur par M. MASSIERE. à Nice.

Monita et praecepta medica Auctore RICHARD MEAD. Edit. 2da. Lips. 8.

RICHARDI MEADS medicinische Erinnerungen und Lehren, übersetzt und mit Anmerkungen vermehrt von G. A. MÜLLER. Frfr. am Mayn, 8.

FRID. WILH. MEYER, Diss. inaug. de abscessu coxam in febribus in lentam degenerantibus. Götting, 4.

The Gardeners Dictionary: containing the best and newest methods of cultivating and improving the Kitchen, Fruit, Flower Garden and Nursery; as also for performing the practical Parts of Agriculture including the management of Vineyards, with the methods of making and preserving the Wine, several wine Countries in Europa, together with directions for Propagation and Improving from real Practice and Experience all sorts of Timber Trees. The seventh Edition, revised and altered according to the latest System of Botany; and embellished with several Copper - Plates, wick were not in the former Editions. By PHILIP MILLER. London, fol. mai. c. f.

Beschreibung der besten Arten vom Kern-Obst, nach dem Nahmen, Beschaffenheit und Eigenschaften, auch wie besonders mit dem Winter-Obste umzugehen. Aus dem Berichten der Französischen Gärtner, nebst einer Nachweisung, wovon einigen solcher Arten junger Bäume zu bekommen, von GEORGE FRIEDR. MÖLLER. Berlin, 8.

Traité d'Osteologie traduit de l'Anglois de M. MONRO, ou l'on a ajouté des planches en taille douce, qui représentent en naturel tous les Os de l'Adulte et du Foetus, avec leurs explications, par M. SUE. à Paris, (J. a.) fol. imperial.

Discorso sopra all'Innesto del Vainolo, letto nel riap-
primento dell' Accademie Fisiocritica in Siena, il di
21 Luglio 1759 dal Dottore OCTAVIO MER-
RUCI. in Firenze, 4. 8. 12.

Traité des Eaux Minerales de la Ville de Rouen, ou
l'on etablit la Nature et les Principes de ces
Eaux, leurs Vertus et leur Usage pour la guer-
ison des Maladies simples ou compliquées, aux
quelles elles conviennent: avec un régime et des
précautions relatives à la boisson, de toutes les
Eaux ferrugineuses en general, par M. DE NI-
HEL. à Paris, 12. 8.

FRANCISC. IOSEPH. OBERKAMP, Diss. inaug.
sistens idiopathiam vomicae pulmonis lapsum
excipientis per singularem observationem de-
monstratam cum annexis aliis selectioribus ana-
tomiciis. Resp. *Joseph. Ant. Obermayer.* Hei-
delbergae, 4. c. 6.

FRANCISC. LUD. THOM. D'ONGLEE, Quaest.
med. an ex corporis oeconomia necessario sequa-
tur mors naturalis. Resp. *Ioan. Armand Roussin*
de Montabourg. Paris. 4.

FEHR OSBECK Dagbock over en Ostindisk Resa.
Stockholm, 8, c. 9, tab. aen.

WILHELM RYTTY und JACOB PARSONS *Ab-
handlungen derer Theile, wodurch der Harn gehet,
nebst Beschreibung wie solche vorfallende Krankhei-
ten zu curiren.* Nürnberg, 8 mek.

Observations medicinales, contenant un Traité
abrégé de la Saignée, de ses accidens, les moy-
ens d'y remédier; avec une formule de remedes
les plus usites, le Rheumatisme, la Superpur-
gation, la Pleuresie, la Maladie de Siam, l'Esqui-
nancie, inflammation de la Luette et des Amig-
dales, Morsures de Viperes, Fievre quatre et
autres intermittentes, pertes de Sang, chande
pisses, Pourreaux vénériens, la Transurie, la
Tom. IX. Pars. IV. Aaa Difurie

Disurie et l'isurie; le tout par des remèdes éprouvés. Avec plusieurs observations très-utiles et très-intéressantes. par M. CHARLES PÉROUX. Première Partie. à Paris, 12.

Orazione eccitatoria all' introduzione dell' Innetto del Vajolo del Sig. Dottore PIETRO FRANCESCO PIZZORNO; con l'aggiunta de' metodi che devono obbligare le Medici ad abbracciare la pratica di esso del Dottore CARLO GANDINI in Lucca, 8.

Dissertationes habitas in Academia coniecturantium, quae Mutinae est, edidit IANUS PLYNCUS. Venetiis, 12.

ANTON. GVIL. PLAZ, Diss. inaug. de illustrium oblectamentis noxiis. Resp. Traugott Theod. Iaeckel. Lipsi. 4.

Plantarum Americanarum fasciculus nonus, continens plantas, quas olim CAROL. PLUMIERUS detexit eruitque atque in insulis Antillis ipse depinxit; has primum in lucem edidit, concinnis descriptionibus et observationibus aeneisque tabulis illustravit IOAN. EYRMANNVS. Amstelod. et Lugd. Bat. fol.

Di tre Specie di Affezione isterica ed ipocondriaca. Trattato teorico-prattico; e Consulti del Sign. Conte D. SILVESTRO-ANTONIO PONTICELLI de Garfagnana. In Lucca, 8.

A Treatise on the Eye, the Manner and Phenomena of Vision in two Volumes by WILLIAM PORTERFIELD. Vol. I. II. Edimburgh, 8 mai. c. f. Voll. 2.

Dissertations Chymiques de M. POTT. à Paris, 12. Voll. 4. (Has gallice reddidit et notulas addidit CL. DE MACHY.)

AVG. DITRIC. FRANGE, Diss. inaug. de camphorae virtute anthelmintica. Götting. 4.

IOAN. FRANC. IGNAT. PROBST, Diss. inaug. de
sale volatili cantharidum. Argentor., 4.

Traité des Accouchemens contenant des Obserua-
tions importantes sur la Pratique de cet Art;
deux petits Traites l'un sur quelques maladies de
Matrice et l'autre sur les Maladies des Enfans
du premier âge. Quatre mémoires, dont le pre-
mier à pour objet les pertes de sang dans les
femmes grosses, et les trois autres sur le dépôts
laiteux par M. PUZOS. Revisée et corrigée
par M. MORISOT DESLANDES. Précède d'une
Dissertation de l'Editeur, sur un point interes-
sant, relatif aux Accouchemens et suivi de la
traduction d'une Dissertation latine de M. CRANZ,
sur la rupture de matrice. à Paris., 4.

*Physikalisch-ökonomische Geschichte der Bienen, worin-
nen von derselben Erzeugung, Vermehrung, rechten
Wartung und Pflege, Zucht und daher entstehenden
vortreflichen Nutzen in der Haushaltung deutlich
und vollständig gehandelt wird: aus der neuesten
Französischen Ausgabe des Herrn REAUMUR
übersetzt und mit einigen Anmerkungen vermehret,
nebst dazu gehörigen Kupfern, herausgegeben von
E. E. O. VON S. Frankf. und Leipzig, 4.*

IAC. FRIDER. REGIVS, Diss. inaug. de podagrâ.
Regiomonti, 4.

CHRISTIAN REICHARDTS *Einleitung in den
Garten und Ackerbau, worinn zum Feldbau, und
der Erbauung der Korn-Hülsen- und Specerey-
Früchte, wie auch der Kleegevächse, Wiesenwäxse
und Weinberge, die Anweisung gegeben wird. Der
2te Band. Erfurth, 8.*

*Umständliche Nachricht einer merkwürdigen Vorfällen-
heit von einem übelformirten Kindeskopfe, an wel-
chem die Hauptbeine übereinander geschoben waren
von REICHARD. Berlin und Leipzig, 8.*

GEORG. CHRISTIAN. REICHEL, Diss. inaug. de
epiphysium ab ossium diaphysi diductione. Lipsae,
4, c. tab. aen.

GASPARD. IOAN. RENE, Quaestiones chemicae
duodecim pro regia cathedra vacante defensae.
Monspelii, 4.

GEORG. GOTTL. RICHTER, Progr. de medi-
co morientis adpectum magis, quam mortui
fugiente. Götting. 4.

Eiusd. Progr. de paralyfi alio sensu praefato alio re-
centioribus sumta et ad paralyticos N. T. accom-
modata. ibid. 4.

Eiusd. Progr. quo contra mendaciorum immuni-
tatem, a PLATONE medicis concessam differt.
ibid. 4.

MARIN. JAC. CLAR. ROBERT, Quaest. med. in-
bilis sapor acido alcalinus? Resp. *Joseph. Dussan*,
Parisiis, 4.

IOAN. GEORG. ROEDERER Icones vteri humani
obseruationibus illustratae. Götting. fol. c. f.

Eiusd. Elementa artis obstetriciae in vsum praec-
lectionum academicarum aucta et emendata. ib. 8.

Eiusd. Diss. inaug. de pathologia physiologiam in-
formante, siue de morbosa hominis natura. Resp.
Gabr. Wilh. Witte. ibid. 4.

Eiusd. Obseruationes de cerebro. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de raucitate. Resp. *Iac. Sa-
muel*. ibid. 4.

In variolarum inoculationem, Dissertatio epistolae-
ris, Auctore FRANCISC. COM. RONCALLI
PAROLINO. Brixiae, 4.

CHRISTOPH. EHRENREICH ROSENOW, *Versuch einer Abhandlung vom Ackerbau und Koppel-
wirthschaft*. Leipzig, 8.

FRANCISC. THEOPH. ROTH, Diss. inaug. sistens
examen causarum propter quas valetudinarius in
laesione

laesione internarum partium corporis sui vitam
conseruari possit. Regiomonti, 4.

CAROL. LE ROY, Quaestiones chemicae duode-
cim pro regia cathedra vacante defensae. Mon-
speli, 4.

BALFOUR RUSSEL, Diss. de cupro. Edinburghi, 8.

L. E. V. S. *Oeconomische Bedenken über allerhand in
die Hauswirthschaft einschlagende Sachen. 4 und 5tes
Stück.* Chemnitz, 4.

Pathologia methodica vel de cognoscendis morbis
Auctore FR. BOISSIER DE SAUVAGES.
Editio III ab ipso Auctore aucta et emendata.
Lugduni. (*Monspeli*), 8.

Eiusd. Diss. theoria conuulsionis. Resp. *Petr. des
Michels de Champorcin.* Monspel. 4.

Eiusd. Diss. Medicinae Sinensis conspectus. Resp.
Aimé Felix Bridault. ibid. 4.

J. SCHAARSCHMIDTS *Abhandlung von Feldkrank-
heiten, 2 Theile, darin von denen im Felde am ge-
wöhnlichsten und öftersten vorkommenden innerlichen
Krankheiten gehandelt wird.* Berlin, 8.

Eiusd. *Theoretische und praktische Abhandlung von
venereischen Krankheiten.* ibid. 8.

Eiusd. *Sämmtliche anatomische Tabellen, 1) Osteolo-
gische, 2) Myologische, 3) Splanchnologische,
4) Angiologische, 5) Neurologische, 6) Ade-
nologische und 7) Syndeismologische. Neue Auflage.*
Berlin, 8.

*Vorläufige Beobachtungen der Schwämme um Regens-
burg angestellt und mit 4 Kupfertafeln ausgemahlter
Abbildungen erläutert von* IAC. CHRISTIAN.
SCHAEFFER. *Regensb.* 4.

Eiusd. *Ifagoge in botanicam expeditionem iconibus
aeri incisus et pictis illustrata.* Ratisbon, 8.

NICOL. SCHEEL, Diss. inaug. de hepate et bilis
secretione. Gött. 4.

CASIM. CHRISTOPHOR. SCHMIDEL, Diff. inaug.
de Blasia. Resp. Ioan. Christophor. Zimmermann.
Erlangae, 4. c. f.

FRIDER. LVDOV. CAR. SCHMIDT, Diff. inaug.
de morbis expectationem in medendo desideran-
tibus. Götting. 4.

PAVL. ADOLPH. SCHMIDT, Diff. inaug. de fe-
brium mali moris continuarum et intermitten-
tium circa autumnum anno 1757 epidemice
faeuientium origine, indole, causis, praeferua-
tione ac curatione. Ienae, 4.

DAN. GOTTFR. SCHREBERS *neue Entdeckungen
an Pferden zum Behuf der armen Landwirthe und
Curtschmieden.* Halle, 8.

*Eiusd. Sammlung verschiedener Schriften, welche in der
oekonomischen Policy und Cameral, auch andern
verwandten Wissenschaften einschlagen. Vierten
Theil. Halle, 8 m. K.*

IOAN. CHRISTIAN. SCHREBERI Lithographia
Halenfis exhibens lapides circa Halam Saxonum
reperiundos systematice digestos secundum clas-
ses et ordines genera et species cum synonymis
selectis et descriptionibus specierum. Praefatus
est IOAN. IOACH. LANGIVS. Halae,
8 mai. c. f.

CHR. FR. SCHVLZENS *zufällige Gedanken über
den Ursprung und die Nutzung der bey Dresden be-
findlichen Steinkohlen.* Dresden, 4.

IOAN. SAM. IAC. SCHVLZE, Diff. de morbis
infantium ex matrum indulgentia. Götting. 4.

*De corporibus marinis lapidescentibus, quae de-
fossa reperiuntur Auctore AVGVSTINO SCIL-
LA; addita dissertatione FABII COLUMNAE de
glossopetris. Editio altera emendatior. Romae,
4. c. f. aen.*

*Sammlung verschiedener ausländischer und seltener Vö-
gel, worinnen ein jeder derselben nicht nur auf das
genaueste*

genaueste beschrieben, sondern auch in einer richtigen und sauber illuminirten Abbildung vorgestellt wird. Fünfter Theil ausgefertigt und herausgegeben von IOH. MICH. SEELIGMANN. Nürnberg, fol. (Huius voluminis 12 tantummodo tabulae aeneae vna cum descriptione earundem hoc anno prodierunt.)

Leçons de Chymie, propres à perfectionner la Physique, le Commerce et les Arts. par M. PIERRE SHAW, traduits de l'Anglois. à Paris, 4.

IOAN. THOM. SIEGERT, Theses inaug. de causis procatarteticis. Altorf, 4.

GEORG. FRID. SIGWART, Diss. inaug. sistens conspectum pathologiae psychologicae anthropologicae. Resp. *Gottlieb Frid. Engel*. Tubingae, 4.

Eiusd. specim. inaug. sialologiae physico-medicae nouis experimentis chymicis superstructae. Resp. *Ioan. Franc. Textor*. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. Medicina Dynamica; summam praefinita. Resp. *Ioh. Dav. Dörner*. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. sistens fragmenta Dynamices Hippocratico - Galenicae, sparsis monumentis memoriae prodita. Resp. *Wilh. Frid. Jäger*. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de febre tertiana intermittente soporosa, vt plurimum funesta, feliciter tamen curanda. Resp. *Ioh. Gottl. Möricke*. ibid. 4.

Quaestiones medicae Parisinae ex bibliotheca GEORG. FRID. SIGWART. ibid. 4 mai. c. tab. aenea. (Continet volumen hoc cunctas, anno huius seculi quadragesimo secundo Parisi ventilatas quaestiones.)

FRANCISC. SKELTON, Diss. de ophthalmia. Edinburg, 8.

IO. PETR. SPRING, Diss. inaug. de phosphoro Anglicano chymice ac medico considerato, in qua tuta ac mire efficax eiusdem in corpus humanum assumti virtus medica adstruitur. Resp. *Franc. Ioseph. Kikinger*. Ingolstadii, 4.

10. PETR. SPRING, Diss. inaug. sistens morborum plurimorum analogiam ac differentiam vna cum therapia horum generali. Resp. Car. Franz. Goller. Ingolst. 4.

ANTON STÖRCK annus medicus quo sistuntur observationes circa morbos acutos et chronicos, adiciunturque eorum curationes et quaedam anatomicae cadauerum sectiones. Vindobonae, 8 mai.

Traité d'Osteologie, traduit de l'Anglois de M. MONRO, ou l'on a ajouté des planches en taille-douce, qui représentent en naturel tous les Os de l'adulte et du foetus, avec leurs explications par M. SVE. Premiere et seconde Partie. à Paris (s. a.) fol. imperial et tab. aen.

IOH. EHRENF. THEBESII *Hebammenkunst. Zweyte Auflage. Liegnitz, 8 m. K.*

An Essay on bilious Fevers by S. A. D. TISSOT. London, 8.

Ragionamenti del Dottor GIOVANNI TARGIONI TOZZETTI sull'Agricoltura Toscana. in Lucca, 8.

Vsus opii salubris et noxius in morborum medica, solidis et certis principiis superstructus a D. BALTH. LUD. TRALLES. Sectio II. Vratislaviae, 4.

M. B. VALENTINI *neu eingerichtetes und vollständiges Kräuterbuch mit sehr vielen und saubern Kupfern. 2 Theile. Frankfurt fol. mai.*

Journal de Médecine, Chirurgie, Pharmacie etc. par M. VANDERMONDE. Année 1799. Janvier—Juin. Tome X. Juillet—December. Tome XI. à Paris, 8. Voll. 2.

A Natural and Civil History of California, containing an accurate description of the Country. Translated from the Original Spanish of MIGUEL VENEGAS publish'd at Madrid 1758. London, 8. Voll. 2.

GABR. FRANC. VENEL, Quaestiones chemicae duodecim pro regia cathedra vacante defensae. Monspelli, 4.

Abregé de l'Anatomie du Corps humain, ou l'on donne une Description courte et exacte des Parties qui le composent, avec leurs usages par M. VERDIER. Nouvelle Edition revue et augmentée. Tom. I. II. à Bruxelles, 12.

P. VIRGILII MARONIS Georgicorum libri IV, mit kritischen und oekonomischen Erklärungen Herrn D. IOHANN MARTINS, Lehrers der Botanik zu Cambridge und anderer der berühmtesten Ausleger nebst einer Deutschen Uebersetzung und Anmerkungen, zum Gebrauch der Schulen, um die Jugend zu einer frühen Erlernung der Haushaltungskunst zu ermuntern. Hamburg und Leipzig, 8 mai. m. K.

RVD. AVGVSTIN. VOGEL, Progr. de statu plantarum, quo noctu dormire dicuntur. Götting. 4.

ZACHARIAS VOGEL, Anatomische, chirurgische und medicinische Beobachtungen und Untersuchungen. Rostock, 8 mai. m. K.

L. WAFERS merkwürdige Reisen nach der Erd-Enge Darien, auch durch die Süd-See und das mittägige Atlantische Meer nebst einer Reise Davids nach den Spanischen Goldminen, und Anhang der nützlichsten und sonderbarsten Naturgaben in den Gegenden von Darien. Halle, 8. m. K.

IOAN. GOTTSCHALK WALLERIVS, Diff. calor a sole. Resp. Magn. Omeberg. Vpsal. 4.

Eiusd. Diff. om malmförande bergs Egenskaper. Resp. Nic. Frid. Schäfer. ibid. 4.

LVD. IOAN. TOB. WASSER, Diff. inaug. de sale sedatiuo HOMBERGII. Götting. 4.

I. CONR. WEGELIN, Diff. inaug. de metastasi. Argentor. 4.

IOAN. NIC. WEISII tetras dissertationum medicarum, quibus theorema medicum: alia sensatio,

alii motus, adstruitur, applicatur, limitatur cum
praefamine de variante partium irritabilitate.
Altorf, 4.

IOAN. GUIL. WERNER, Diff. sistens obseruationes
circa nonnulla remedia antepileptica viti-
tiora. Resp. *Andr. Ioan. Orlouius*. Regiomonti, 4.
Eiusd. Diff. Vbi manet vrina fetus. Resp. *Godofr.
Ephr. Brück*. ibid. 4.

DAN. HENR. A WESTEN, Diff. epist. de febrium
ortu non e putredine, sed ex humorum vel nimia
tenuitate vel spissitudine immodica deducendo.
Rostochii, 4.

Essays Physiologiques, contenant 1. des recher-
ches sur les causes du mouvement des fluides
dans les tres - petits vaisseaux des Animaux; 2.
des obseruations sur la sensibilité et sur l'irritabi-
lité des parties du corps animal, à l'occasion du
Mémoire de M. HALLER sur ce sujet; par M.
ROBERT WHYTT. Traduits de l'Anglois par
M. THEBAULT. à Paris, 12.

IOAN. HENR. WINKLER, Progr. in quo de ra-
tione audiendi per dentes differit. Lipsiae, 4.
Eiusd. Progr. de caussa frigoris terrestris in coelo
frigido quaerenda. ibid. 4.

CAR. FRID. WOLF, Diff. inaug. Theoria genera-
tionis. Halae, 4, c. 2 tab. aen.

Pharmacopoea militaris: *Nach denen Grundlehren
wohleingerichtete Apotheke zum nützlichen Gebrauch
für die Soldatenhospitäler etc. herausgegeben durch
I. A. VON WOLTER. Aus dem Lateinischen
übersetzt von FRANZ JOSEPH SCHAVL.
Frankf. und Leipzig.*

Contenta in hac Parte.

- I. Verhandeligen uitgegeeven door de Hollandse
Maatschappij der Weetenschappen te Harlem.
Pars IV - - - p. 571
2. BASTERI Opuscula subseciua, Liber II p. 587
3. HUBER, Pr. sistens observationes anatomicas p. 593
4. LINNAEI Systema naturae Editio X. Tom. II
- - - p. 598
5. GESNERI, Historiae plantarum fasciculus p. 606
6. FOUGEROUX, Memoires sur les os p. 610
7. GERHARD, Diss. sistens disquisitionem medico-
chemicam granatorum Silesiae atque Bohemiae
- - - p. 629
8. LOBSTEIN, Diss. de nervo spinali ad par vagum
accessorio - - - p. 634
9. LEHMANN, Cadmiologia oder Geschichte des
Farben-Kobolds - - - p. 639
10. DE HAEN, Ratio medendi Pars III et IV p. 652
11. MARATTI Descriptio de vera florum existentia,
vegetatione et forma in plantis dorsiferis p. 666
12. Philosophical Transactions Vol. L. Pars I p. 667
13. Noua physico - medica - - - p. 697
14. Continuatio indicis scriptorum physico - medi-
corum, quae anno 1759 prodierunt p. 712

I N D E X.

- A**bdominis moles insignis 531 seq.
 Aceris saccharum 524 seq.
 species 608
 Acori veri radices usus 455
 Adolph, Io. Traugott in acad.
 Helmstad. anat. et chi-
 rurg. Prof. 173
 Aepinus, Franc. Vlr. Theod. Imperatr. Russ. collegiorum consiliarius 543
 Aeris vis in corpora animalia 5 seqq. humidi damna 9
 Agarici fungorum generis descriptio 133 seq. querni usus 309 seq.
 Alabastri distinctio 379. 385. ortus 317 seq.
 Alcalium fixorum volatilitas 47. volatilius differentia et virtus 41 seq.
 Alimentorum pars nutrens 39. virtus medica 45
 Allione, Carol. Augustae Taurinor. Prof. Botan. 173. societ. reg. scient. Londin. socius 347
 Alvi et urinae suppressio per septem annos durans 457
 Amauroseos curatio 476. 480
 Amputatio extremitatum, annotationes super illa 308 seq. quando instituenda 78 seq. eius necessitas et procrastinatio 79 seqq.
 Anatomicae observationes 90. 115. 144. 203. 373. 387. 483. 530 seq.
 Aneurysmatis symptomata 659. curatio 660. aneurysmatis femoralis histria 689 seq. aneurysmatis aortae arcu frequentissima 231
 Anginae malignae ulcerata symptomata et curatio 238 seq.
 Ani prolapsus 306. ad huc continendum machina 231
 Animalis regni lexicon universum 231
 Animalium historia systematica, T. II. auct. Io. Sam. Halle 486. cum vegetabilibus similitudo 231
 salia 45. humores non acida non continent 51
 apperitiones artesque ingentiae 240 seqq. imaginatio valida 244. apperitiones generales et speciales 246. natura et mores, philosophorum sententiae de illa 250 seq. varietatis causa 256
 Antarthriticum medicamentum 576
 Anthelminticum medicamentum 482
 Anthorae effectus 423
 Antimonii sulphuris, differentia et vis 51. diaphoretici virtus 52. vitri cerati virtus 531
 Apoplexiae causa proxima 662. apoplexia mortui anatome 527
 Aquae

Aquae pluvialis virtus 527.
 aquarum medicatarum
 vsus vernalis 155. mine-
 raliū ferrum 46. carol-
 linarum virtus lichenotri-
 ptica 691 seq. maher-
 nensium virtus 669. fon-
 tis medicati prope Mofa-
 tum disquisitio et virtus
 676
 Aquosi humoris in corpore
 humano secretio 293 seq.
 Araneorum systematica di-
 stributio, auct. Carol.
 Clerck 535. generum de-
 scr. ib. seqq. oculorum
 numerus 538
 Armenistari insecti marini
 descr. 525 seq.
 Arnicae virtus 422
 Arsenici effectus 454. vir-
 tus febrifuga noxia 481
 Arteriarum actio 276 seqq.
 contractionis causa 280.
 anastomosium vsus 284.
 variationes 597. contu-
 sarum curatio 20
 Arthritidis retropulsae ef-
 fectus 576
 Articulorum succi glutinosi
 indoles 612
Der Arzt, eine medicinische
Webenschrift 1 und 2 Tb.
 153
 Ascidi descr. 592
 Asthmatis differentia et
 causae 324. an in illo o-
 pium conueniat? 409 seq.
 Atrophiae species et curatio
 512 seq.
 Avium historia 486 seqq. ab
 aliis animalibus alatis di-
 stinctio 487. anatomica
 disquisitio 488 seqq. ver-
 nationis causa 493. alarum

structura 488. nidorum
 et ouorum structura et
 differentia 225 seqq. ouo-
 rum partes 490 seq. in-
 cubatio et pulli exclusio
 491. aues indigenae et
 peregrinae 492 seq.
 Aureoli aranei descr. 540
 B. animobds
 Barry, Edward, treatise on
 the three different dige-
 stions and discharges of
 the human body 506
 Basteri, Iobi, opuscula si be-
 siana, liber. II 587
 Belladonnae descr. 674. ef-
 fectus 94
 De Bergen, Carol. Aug. clas-
 ses conchyliorum 458.
 memoria et scripta 551
 506
 Betonicae virtus cephalica
 422
 Bezoardici mineralis vsus 454
 Bianchi, Io. Bapt. obitus 349
Blakwell'sches Kräuterbuch
3 u. 4tes Hundert 103
 Boerner, Frid. obitus, vitae
 descr. et scripta 548 seqq.
 Boletus fungorum genus
 133 seq.
 Bose, Geo. Matthiae, obitus
 700
 Brassicae radice napi vsus 534
 Bryoniae radicis virtus 421
 De Buat acad. scient. electo-
 ral. bavar. historicae clas-
 sis director 347
 Burdigalensis scient. acad.
 thes. et praem. ad an. 1762.
 172. ad an. 1763. 697

C. Casti

- C. *caudex* 140
Caeti repentis subquingularis descr. 140
Cadmia vide *Cobaltum*
Cadmologia, auct. Io. Gottlob Lehmann 639
Caecitatis curatio 528
Calculorum genesis 509. ex abdominis abscessu exitus 533. ex vterere per inguina exitus 529. ex virginis vtero eiectio 21.. per scrotum transitus 442 in vesica solutio impossibilis 40. biliariorum per anum expulsio 122. biliarii 122. 456. hosce sapon non soluit 50 seq. calculus vesicae praegrandis 306
Caldari acad. reg. scient. Berolin. focius 172
Calli ossificatio 613. formatio 625 seq. a perioestio ortus 627. callus in costis fractis non formatur 146
Caloris corporis humani gradus 100 seq. hi quomodo definiendi? 197 seq. nimii noxa 8. febrilis ad pulsus celeritatem ratio 503 seq. sanguinis causa 285. respectui ratio 211
Calvae fracturae curatio 303
Calycanthus Linn. 603
Campaniae gallicae fossilia 392
Canalis arteriosi post natiuitatem obliteratio 390
Cancelli descr. 590
Cancrofi tumoris exstirpatio 116 seq.
Capillorum incrementi utilitas 513 seq.
Capitis obstipi curatio 59
tumores singulares 611
Carniolica flora auct. Scopoli 415
Cartilaginis differentia 621. maceratio 620. siccatio ib. 623
Castellani seminarii chirurgici institutum 624
Castenacensis fontis medicamenti principia constituta 327 seqq. virtus 329
Cataractae distinctio 126 ib. depositio ib. 131
Cauterii actualis et potentialis vsus 73 seqq. actualis antiquitas 76. praesentia 77
Cephalalgia ex ossis frontalis tumore 123
Cerebri per aurem otitis 502. tumor 594 seq. tumor cysticus 373. substantiae medullaris natura 520
Chemicarum quaestiones 37 seqq.
Chirurgicarum observationum 303. 532. chirurgicarum dissertationum collectio 57
Ciceronis cognitio medica 322 seq.
Cinerum plantarum virtus 443
Clathrus fungorum genus 133
Clauaria fungorum genus 133 seq.
Clerck, Carl. Svenska spinde-lar. 535
Cobalti descr. et species 642 seqq. cum cupro, ferro et arsenico mixtio 646 seq. nigri fuliginei a minera plumbo-

- plumosa, argento diuiti,
distinctio 644. albi ab ar-
senico albo differentia ib.
scoriae similis species 645.
puri et mixti species ib.
seq. dentritici descr. 647.
cum lapidibus et terris
mixti species 648. matri-
ces ib. seq. vsus mecha-
nicus et praeparatio 649.
fusio 650 seqq. proba,
quatenus color coeruleus
inde cognoscatur ib. seq.
Coecitas a vermibus 452.
Colicae piscinum medendae
methodi 582 seq. 654 seq.
eius in Hollandia frequen-
tia 583 seq.
Colorum separationes, ex-
perimenta super illis 3
seq.
Conchyliorum classes 458.
methodi vniuersales 459
seqq. particulares 462
Condoidi, Panaiotae, obitus
et vitae descr. 168 seq.
Conuulsionum causae 399.
distinctio et species 400
seq. conuulsio in variolis
520 seq.
Coralliorum cellulae et po-
lypi 673. corallii rubri
species singularis 679 seq.
Corallinae plantae verae
sunt 684
Cordis calor 285. ruptura
449. polypus 483. 485.
auriculae figura et cavitat-
es 387 seq. auriculae po-
lypus 532
Corporis humani natura 155.
electricitas naturalis 236.
calor 664
Coxarum morbi causae 661
seq.
- Cramer, Christ. Carolus, iti-
neris in Arabiam felicem
iussu regis Daniae comes
349
Cranii fissurae 502. vulneris
curatio 127 seq.
Crisium tempus varium 88
Cruoris globuli 268 seq.
Cystici ductus calculus 485
D.
Dentariae icones 608
Diaeta aegrotantium 86
Diarrhoeae causae 412 seqq.
an in illa opium conue-
niat? ib.
Dictionaire raisonne et uni-
uersel des animaux. T.
I - IV 22
Digestio humorum prim
507. secunda, huiusque
morbi 508 seqq. tertia
huiusque morbi 510 seq.
Doridis siue limacis marinae
descr. 591
Dysenteriae causa proxima
410. symptomata 528 seq.
an in illa opium conue-
niat? 510 seq.
E.
Efferuescentiae effectus
morbosus 668
Electricitatis index huius-
que vsus 212 seq. 658.
vsus in paralyti 90. 103.
692
Electrometrum 212
Eller, Io. Theod. obitus 174
Eluela fungorum. genus
133 seq.
Emeticorum in curatione
strumarum 64. vsus in
morbis malignis vsus rarus
653
Enteroepiplocae operatio
121. scrotalis sectio 532
Epile-

Epidemici contagii vis 498.
 morbi Lutetiae grassati
 393. epidemicae febres
 469 seqq. 475 seqq.
 Epidendri species 140
 Epididymidis induratio 119
 Epileptiae species 400 seq.
 Equorum morbus, anglice
 the glanders dictus 501
 Erysipelacei tumoris descr.
 305
 Erysipelatosa febris 465
 Escharae lapidescentis descr.
 592
 Euler, Io. Albrecht, ab acad.
 scient. Petropol. praem.
 acc. 167
 Exanthematicae febres 465
 seqq.
 F.
 Fabricius, Phil. Conr. sylloge
 observationum anatomi-
 carum 144
 Febrium divisiones harum-
 que fundamenta 464 seq.
 Febris ardentis epidemicae
 symptomata et curatio
 577 seq. Ignis S. Antonii
 dictae symptomata 468
 Femoris fracturae curatio
 111 seq.
 Ferri in sanguine praesentia
 273. utilitas 275 seq.
 Fibrae animalis genesis 216
 Flamma ex sepulchro erum-
 pens 21
 Floris definitio 600
 Fluidorum caloris in aere
 decrementum et incre-
 mentum 208 seq.
 Folliculorum in corp. hum.
 usus 300 seq.
 Foraminis oculis cordis ob-
 literatio 389 seq.

Fougeroux, memoires sur le
 os
 Fränkische Sammlungen von
 Anmerkungen aus der Na-
 turlehre u. s. w. 4ter B. 524
 Frigoris effectus 10
 Froger a reg. scient. et ar.
 societ. Metensi praem.
 acc. 698
 Frontalis ossis fracturae cu-
 ratio 304. sinus verus
 continentes 448. tumor
 124
 Fungorum ortus et distinctio
 130 seqq. partes 132. ve-
 scula seminalia 133. ge-
 nera 134. ib. seqq.
 G.
 Ganglii manus extirpatis
 311
 Gangraenae species 453. cu-
 ratio 442. gangraena febris
 remittenti superueniens
 500 podagrae superue-
 niens 446
 Gaubius, Hieron. Dau. Na-
 sou. principis archiatr.
 545
 Gelatinosorum humorum
 secretio 296
 Geminorum concretorum
 descr. 578 seq.
 Gerhard, Carol. Abr. Dis-
 sistens disquisitionem phy-
 sico-chemicam granato-
 rum Silesiae atque Bohem-
 mae 629
 Gesneri, Conr. historiae plan-
 tarum fasciculus 606
 Gingiuarum distinctio 391
 seq.
 Glandulae thyroideae tumor
 374. glandularum irrita-
 bilitas secretionem augmen-
 ta 302

Gooch, Benj. cases and practical remarks in Surgery 303
 De Gorter, Dau. Petropoli in patriam redit 543
 Graculi palmipedis oua 227
 Granati descr. 629. distinctio a loco natali ib. seq. in Bohemia et Silesia collectorum historia 630. horum examen chemicum ib. seq. iis alcali fixum inhaeret 632. vitrescibilitas 633. visus ib. seq.
 Granitae ortus et durities 317
 Gronouii bibliotheca regni animalis atque lapidei 341
 H.
 Haemoptoseos distinctio et curatio 515 seq.
 Haemorrhoidum anatomica et physiologica consideratio 338. fluxus quando restituendus? 339 seqq.
 De Haen Ant. archiater caesareus 173. eiusd. ratio medendi in nosocomio practico Pars I et 2. 84. P. 3 et 4. 652. theses pathologicae de haemorrhoidibus 336. refutation de l'inoculation 436. quaestiones super methodo inoculandi variolas 426. theses sistentes febrium diuisiones 463
 Hales Steph. obitus 348
 Halle Io. Sam. *Naturgeschichte der Thiere. 2ter Theil. Die Vogelgeschichte* 486
 De Haller Alb. elementa physiologiae corporis humani Tom. 2. 265
Hamburgisches Magazin 18 - 22 Band 109
 Harlemonis societ. scient. commentar. P. 3. P. 4. 571. thes. et praem. ad ann. 1762 542
 Hasenöhl, Io. Georg. historia medica morbi epidemici siue febris petechialis ab anno 1757 - 1759 Viennae grassatae 471
 Helleborines species 139
 Hemiplegiae curatio 447
 Herbarii Blackwelliani centur. 3 et 4 104
 Herniae curatio 121. 57. 3 seq. species singularis 54. 56 seq.
 Hirudinis piscium descr. 592
 Histoire et memoires de l'academie royale des sciences de Paris, année 1754. 371
 Tom. IX. Pars IV.

Histoire naturelle générale et particuliere avec la description du cabinet du Roi Tom. 7 257
 Home, Francis, medical facts and experiments 495
 Horologii marini constructio 201
 Huber Io. lac. acad. reg. scient. Berolin. socius 172. eiusd. Progr. quo labores suos aestiuos indicit iisque obseruationes aliquot anatomicas praemittit 593
 Humani corporis natura 155. calor 664. electricitas naturalis 236
 Numeri luxati repositio 149 seqq.
 Humor corporis hum. classes 291 seqq.
 Huth Geo. Leonh. obitus 545
 Hydatis testiculum referens 204
 Hydnum fungorum genus 133 seq.
 Hydroceles curatio 117. 307
 Hydropis curatio 441. 534. 661. pectoris cum ascite coniuncti curatio 447. hydropes defuncti sectio 145
 Hypochondriaci mali genera 402
 Hysterico malo an opium conueniat? 403

I.

Iaquin, Nicol. Ios. enumeratio systematica plantarum ex insulis Caribaeis vicinaque Americae continente 424
 Isteri curatio 482
 Imbert, Francisc. in acad. Monspel. botan. Prof. 348
 Indigoferae plantae effectus 685
 Induratio partium carnosarum feminae viucae 441
 Infantis mediante vncino ex vtero extracti laesio 442. ossa prope vmbilicum exeuntia 443 seq.
 Infans quinque annorum prodigiosus 451
 Inflammatoriae crustae differentia 656
 Iniectionum chirurgicarum incommoda 82. noxa 83. vtilitas 84
 Inoculatio vide *variolarum*.
 Intestini coeci distensio 484. coli coarctatio ib. ilei discissi curatio 670 seq. intestinorum angustia 474. longitudo 144
 Bbb Iridis

Iridis nostratis coeruleae radices
virtus 434
Junckeri, Io. memoria et scripta
351 seqq.

K.

Kabarga, animal moschiferum
222 seqq.
Kefster, Frid. Lud. Diff. de nonnul-
lis ad variolarum infectionem
pertinentibus 438
Kleinfeld, Mich. obitus 544
Koelreuter, Ios. Theoph. Petropoli
in patriam redit 543
Kruegeri, Io. Gottlob memoria et
scripta 704 seqq.
Kruze, Carol. Frid. imperatr. Russ.
consiliarius status 699. opera
Boerhaaviana posthuma pro-
mittit 171
Kuerfchner, Io. Mich. Diff. de fonte
medicato Castenacensi 326
Kuhlemann, Io. Christophor. co-
piarum Russicarum supremus
medicus 171

L.

Lacrymalis fistulae distinctio et
curatio 124 seqq.
Lapides pretiosi igne et speculo
Tschirnhausiano disquisiti 110
Laternae magicae emendatio 199
seqq.
Leder Müller Mart. Froben. mar-
chionis Brandenburg. Baruthin.
iustitiae consiliarius 544
Lehmann, Io. Gottlob Cadmiolo-
gia oder Geschichte des Farben-
Kobolds 639. idem acad. scient.
Petropol. membr. ord. et che-
miae Prof. 699
Lentae febris epidemicae sympto-
mata et caussa 497 seqq.
Leprae symptomata 671 seqq.
Lerche, imperatr. Russ. archiatri
munere interim fungens 544
Letter of the malignant Sore-
throat 238
Lienis anatomia 383 seqq. sub-
stantia qualis? 384. excisio
301 seqq. lien praeter naturam
parvus 21. huius vasa cartilagi-
nosa 22
Lieutaud Io. reg. societ. scient.
Londinae socius 347

Linnaei Carol. systema naturae
Tom. 2. Editio 10. 598. idem
ab acad. scient. Petropol. praem.
acc. 167

Lobstein Diff. de nerno spinali ad
par vagum accessorio 634
Lommiae auis oua 226
Loquela per risum amissa et res-
tuta 584 seqq.
Loranthus plantarum genus 134
Louis, discours historique et criti-
que sur le traité des maladies
des os de feu M. Petit 147
Ludwig, Christian Gottlieb, defini-
tiones generum plantarum cu-
rante Boehmero editae 27 seqq.
Diff. de laesa ossium nutritione
141
Lugdunensis gallicae scient. et am.
acad. thesis et praem. ad ann.
1762 345 seqq.
Lumbaginis rheumaticae caussa et
curatio 499
Lupi descr. 258. a cane differenti-
seqq.
Lutrae descr. 260 seqq.
Lycoperdon fungorum genus 134
Lyonet acad. reg. scient. Berol.
socius 173

M.

De Machy acad. reg. scient. Berol.
lin. socius 173
Madridentis medicorum et chirur-
gorum societ. thes. et praem.
ad an. 1762 544
Magneticae vis absque magnete
communicatio 208. magnetica
acus, observationes circa illam
381
Magnetismus artificialis, experi-
menta circa illum 208
Malouin, Paul. Jac. societ. reg.
scient. Londin. socius 347
Malpighiae plantae species 138
Mammarum cancer 145. tumoris
curatio 4 seqq.
Mania hirudinum applicatione cu-
rata 450
Maratti, Io. Franc. descriptio de
vera florum existentia, vegeta-
tione et forma in plantis dori-
feris 666
Margaraf, Andr. Sigism. acad. reg.
scient. Berolin. physicae classis
director 347
Marmo-

Marmoris diuersitas 111
 Martis domesticæ & agrestis differ-
 rentia et descr. 261 seq.
 Matthiolæ plantæ fructificatio
 138 seq.
 Maxillæ inferioris retrorsum luxa-
 tæ causâ et reductio 123. ver-
 sus posteriora luxatio negata 151
 Medendi ratio in nosocomio pra-
 ctico auct. de Haen. 84 seqq. 652
 Medicamentorum correctio 46. fa-
 cultates per chemiam detegen-
 dæ 44. medicamenta in mor-
 bis acutis 86 seq. 91
 Melis descr. 260
 Menstrua hirudinum applicatione
 prouocata 455. menstruum
 periodica per mammas et faciem
 euacuatio ib.
 Mercuriales frictions in strumis 65
 Mercurii caloris augmentum et de-
 crementum 195 seq. cum acidis
 combinatio 395. dulcis natura
 396. præcipitati rubri vsus 39.
 sublimatio in barometro 372.
 sublimati corrosiui præparatio
 et vsus 49. sublimati in spiritu
 frumenti soluti vsus 657 seq.
 mercurius vitæ medicamentum
 insiduum 42
 Metastasis quid? 58. morbi ab ea
 oriundi 59. quomodo præca-
 neatur et excitetur 60 seq.
 Metensis societ. reg. scient. et art.
 thes. ad an. 1762 698
 Meteorologicae obseruationes 202
 seq.
 Microscopicae obseruationes 325.
 531
 Microscopii descr. 16 seq. solaris
 emendatio 199 seqq.
 Miliæres febres curandi methodus
 466
 Model lo. Geo. imperatt. Russ.
 collegiorum assessor. 543
 Monachienf. elector. Bauar. scient.
 acad. thes. ad an. 1761 346
 Monstri bicorni descr. et sectio
 686 seq.
 Montium ortus successiuus 320
 Morbi maligni characteres 653.
 658 seq.
 Morbillos inoculandi methodus
 504 seqq. eorum miasmatis na-
 tura 505. morbillosæ febris cu-
 ratio 467

Moschiferi animalis descr. 222 seqq.
 Motus fibrillaris effectus 235 seqq.
 Mounsey, imperatr. Russ. medicus
 170
 Mucilaginosorum humorum secre-
 tio 295 seq.
 Mucor, fungorum genus 134 seq.
 Mueller, Gerard. Frid. reg. scient.
 acad. Paris. correspondens 543
 Muntingiæ character 332
 Mus maior 263. minor 264. aqua-
 ticus ib. aquaticus exoticus
 218 seqq.
 De Musschenbroek Petr. obitus 700
 Muscularium fibrarum palpitatio
 234 seqq.
 Musculi gastrocnemii et solaris con-
 formatio præternaturalis 456.
 sterno-mastoidei diffectio 575.
 musculorum caput extendentium
 paralytis 306. machina ad hanc
 cutandam apta ib.
 Mustelæ ab animali ermîneo di-
 uersitas 262 seq.
 N.

Næuorum maternorum curatio
 124
 Nervi accessorii Willisii historia
 634 seq. ortus et ad par vagum
 accessus 636. descensus et finis
 637. male affecti symptomata
 ib. nexus cum pari vago causâ
 638. nervorum morbi horum-
 que differentia 662 seq.
 Nervosæ febris lentæ causâ 503
 Nidorum et ouorum auium stru-
 ctura et differentia 225 seqq.
 Nosocomii variolarum insertioni
 destinati incommoda 428
 Nummulariæ herbarum vsus 421
 Nuova raccolta d'opuscoli scienti-
 ficis e filologici Tom. 1-4 314
 Nutritionis ratio 510 seq.

O.

Occipitis ossis fractura 304
 Ochnæ plantæ species 137
 Oenanthes radicis effectus 448
 Olei animatis Dippelii præpara-
 tio et vsus 39. momordicæ vir-
 tus 531. oliuarum effectus in
 ascite 482. oleum in carbone
 æterno Helmontii quid? 40. oleo-
 rum humorum secretio 497
 Bbb 2 Omenti

Porphyratae ortus et durities 317
 Pott, Percivall account of a particular kind of rupture 54
 Practicae observationes 528. 533
 Promtuarium Hamburgense Vol. 18-22 110
 Puati Ios. Ant. obitus 348
 Pulmonum morbi 514 seq. in aqua innatio et subsidia 100

Pulsuum differentiae 278. 282. numerus seq.
 Purgantium vsus in pleurifide 451
 Puris generatio et causae 92 seq.
 Putorii a marte domestica differentia 262

R.

Raia plantae species 138
 Ranulae curatio 453 seq.
 Ratisbonensis agri fungi 130
 Ratti natura 263
 Rauwolfiae species 335
 Receptaculorum in corpore hum. vsus 300 seq.
 Recueil des pieces, qui ont concouru pour le prix de l'academie royale de chirurgie Tom. 3 57

Refrigerii ab aere moto ratio 6
 Reimari Herm. Sam. Betrachtungen über die Triebe der Thiere 240

Renis petrefactio dubia 112 seq.
 vlcus vermem continens 445 seq.
 renes succenturiati cartilaginosi 22

Roger Ios. Lud. Specimen physiologicum de perpetua fibrarum muscularium palpitazione 234.
 eius obitus 545

Rabiae tinctorum effectus in ossa 613. 624. in callum 627
 Rupicaprae cornubus arietinis descr. 221

S.

Saccharum ex acere 524 seq.
 Salchow, Vlr. Christophor. a munere Prof. chem. in acad. scient. Petropol. se abdicavit 699

Salicariae vsus in diarrhoea 657. 664

Salis in sanguine praesentia 270.
 vtilitas 276. microcosmici indoles 48. neutri classes 395.
 salium solutionis mensura 210.
 salia aetherea ad sulphureum volatile accedunt 43

Salmonum coitus 205. lactes 206. a correptionis differentia 207

Sanguinis humani natura, experimenta circa illam 89. velocitas in aorta 278. rubor unde? 286. densitas 287. motus per venas 288. 290. copia vix definienda 266. e vena missi indoles 268. cruoris globuli ib. seq. putredo 270. analysis chemica 274. globulorum rubrorum vtilitas 275

Sanguisorbae radices vsus 421
 Saponis virtus lithonriptica 683
 Sarcocoele insignis 455. extirpatio 119

De Sauvages Franc. Boissier a munere Botan. in acad. Monspel se abdicavit 348

Saxifragae species 608 seq.
 Scabiei retropulsae effectus 111
 Scarlatina febris 465

Schäffers, Iac. Christ. Beobachtungen der Schwämme um Regensburg 129. Gichtschwamm mit grün-schleimigem Hute 229

Schilling imperatr. Russ. medicus 170

Schreiberi, Io. Frid. memoria 175
 seqq. scripta 182

Sciuri descr. 263

Scopoli, Io. Ant. flora carniolica 415

Scriptorum physico medicorum anni 1757 editorum indicis supplementum alterum 185.
 anni 1758 supplement. 188
 seqq. anni 1759 index 361.
 huius continuatio 561 seqq. 712 seqq.

Scroti extensio ab vrina 120

Secretionis organorum fabrica 293 seqq. causae 297. de illa variae auctorum hypotheses 302

Secundinae cum tribus placentis vterinis 574

Bb 3

Sedi

Sedi vulgaris virtus 423
 Senensis vrbis academiatur origo
 et constitutio 321
 Septi lucidi descr. 595
 Seri sanguinis natura 273. ana-
 lytis chemica seq.
 Serpularum genera 591
 Sesleria nouum graminum genus
 418
 Siciliae res naturales variae 318
 seqq.
 Singultus causae 406 seq.
 Sinopeus, imperatr. Russ. mu-
 nere archiatri interim fungens
 544
 Solidorum in corpore animali co-
 haesio 214 seqq.
 Specificum remedium an cuilibet
 morbo possit reperiri? 50. con-
 tra strumas 72 seq.
 Spermatocoele curatio 118
 Stalactitarum arenariorum genesis
 376 seq. calcariorum ortus 378.
 descr. 381 seq.
 Stoerk, Ant. annus medicus 475
 Strumarum causae et signa 62. 66.
 curatio 63 seqq. subiecta iis
 obnoxia ib. distinctio 67. sup-
 puratio 68. mortificatio 69.
 prognos 70
 Suffocationis genera 581. suffo-
 catis medendi ratio. 579 seqq.

T.

Tartari vitriolati cum oleo vitrioli
 mixtio 396
 Taxi flores 609
 Taxus vid. Melis.
 Telluris superficiei mutationes 315
 seq.
 Temperamentorum causae 275
 Tempestatis effectus in plantas
 680
 Tendinis Achillis rupti curatio
 148. 312
 Terrae motus descr. 667 seq.
 Terroris effectus 4
 Tertianae febris praepropere sup-
 pressae effectus 483 seq.
 Testiculi exstirpati disquisitio
 118 seq. infantum descensus
 in scrotum 55
 Tetani curatio 479 seq.
 Thoracis cavitates 595 seq.

Tibiae amputatio 309 seq.
 ries 310. fractura complicata
 308
 Timmermann Theod. Geth. in
 acad. Rintel. Med. Prof. P. O.
 347
 Tincturae martialis Ludouici
 Stahlii praestantia 44
 Tissot lettre a Mr. de Haen en re-
 ponsé a ses quæstions sur l'ino-
 culation 430. idem socius
 reg. scientiar. Londin. socius
 347
 Tolosanae scient. et elegant. litter.
 acad. thes. et praem. duplicat.
 ad an. 1763. 345
 Toxicodendri species et in
 gendo vsus 695 seq.
 Tournefortiae species 335
 Tralles Balth. Lud. vsus opii salu-
 bris et noxi in morborum me-
 dela, sectio 3. 398
 Transactiones philosophicae. Vol.
 50. P. I. 667
 Trutaceorum piscium descr.
 206
 Tubercula pulmonum, asthmatis
 causae 323 seq.
 Tumor cerebri 594 seq. cerebri
 cysticus 373. tumores capitis
 singulares 681
 Turbonum causae 15 seq.
 Turbi descr. 675
 Tussis distinctio et causae 407
 seqq. periodica 508
 Tympanitide defuncti sectio 96

V.

Vandermonde journal de mede-
 cine, chirurgie et pharmacie
 Tom. 9 et 10 440
 Valuulae Eustachianae descr. 388
 seq.
 Variolarum inoculatio 397. 518.
 572 seq. communicatio 393
 seq. effectus in gemellos 455.
 recidiua rarissima 434 seq. in-
 sitio vtrum licita? 427 seqq.
 epistola responsoria Tissoti ad
 de Haen 430. huius auctoris
 refutatio commentariorum de
 inoculatione 436 seqq. vario-
 lae spuriae pro veris habita-
 452
 Vario-

Variolo
 lethar-
 mati
 Vaforu-
 vsus
 Venae
 Venar-
 pul-
 Vener-
 laris
 Vent-
 tiur-
 Ventr-
 vent-
 Verha-
 de
 W
 3
 Verm-
 w
 H
 Ver-
 u
 n
 la
 e
 n
 8
 Ver-
 Vel-
 Ve
 Vi
 V

Variolosae febris distinctio 467.
 lethalitas 500. variolosi mias-
 matis indoles 519
 Vasorum lymphaticorum origo et
 vsus 687
 Venae sectio in inflammatione
 663
 Venarum anastomosium vsus 289.
 pulsus 291
 Venereae luis communicatio singu-
 laris 453
 Ventorum qualitates 6. constan-
 tium et generalium causae 13
 seq.
 Ventriculi expansio singularis 474.
 ventriculus in pectore repertus
 449
 Verhandeligen uitgegeeven door
 de hollandse maatschappij de
 Weetenschappen te Harlem
 3 Deel. 3. 4 Deel 571
Vermebrtes und verbessertes Blak-
wellisches Kräuterbuch, 3 und 4
Hundert 103
 Vermium nouum genus 444. ni-
 ualium descr. 526. in c. h. ge-
 neratio 113 seq. vermes singu-
 lares in c. h. 526. per renes
 et vethram exeuntes 445. pet-
 nares exeuntes 447 seq. otal-
 giae causae 443
 Veronicae officin. vsus 422
 Vesicae vtrinae abscessus et con-
 tenta singularia 457
 Vesiculae felleae calculi 484
 Viueriae descr. 262
 Vmbilici dolor et tumor horum-
 que causa 585 seq.
 Vngebauer Io. Andr. imperatr.
 Russ. legionum praetorianarum
 medicus 171

Vogel, Zach. *anatomische, chirur-*
gische und medicinische Beobach-
tungen und Untersuchungen
 115
 Vomitus causae 404 seqq. ster-
 coreus 97 seq.
 Vreter duplex 597
 Vrinae examen chemicum 38.
 a putredine praeseruatiuo 89.
 morbi 509 seq. retentio a cal-
 culo 120
 Vteri proidentia 147. 452
 Vulneris in regione temporali
 symptomata et curatio 19
 Vulpis descr. 260
 Uvae vrsi herbae virtus 102. 656.
 665

W.

Walpole, Hor. morbus et testio
 681
 De Wolter, I. A. acad. scient.
 electoral. Bauar. philosophicae
 classis director 347
 Winteri, Frid. obitus 544
 Withof, Io. Phil. Laur. in acad.
 Francof. med. Prof. 348

Z.

Zanotti Eustach. acad. reg. scient.
 Berol. socius 172
 Zanotti, Francisc. acad. reg. scient.
 Berol. socius 172
 Zeidler, Christ. Sigism. obitus
 174
 Zimmermann, Io. Geo. acad.
 reg. scient. Berol. socius 173
 Zinnia Linnaei 603
 Zoophytorum definitio et ordines
 587 seq.

Emendenda.

Pag. 31. lin. 30. Tubernaemontanam lege Tabernaemontanam. p. 72. post lineam 22. addé VII. p. 84. l. 14. vrthrae l. vrthra. p. 90. l. 6. perieordium l. pericardium. l. 7. sanguini. l. sanguinis. p. 95. l. 26. sepius l. saepius. p. 153. l. 19. FONTANELLE l. FONTENELLE. p. 208. l. 32. incrementa l. incrementa. ibid. fluidorum l. fluidorum. p. 225. l. 34. ouium l. ouorum. p. 258. l. 4. sensatonem l. sensationem. l. 5. sequuntur l. sequuntur. p. 291. l. 3. ipsum l. ipsam. p. 300. l. ult. prodeuns l. prodiens. p. 324. l. 31. variusque l. variusque. p. 366. l. 6. Royer l. Roger. p. 367. l. 17. ortos l. ortos. p. 389. l. 18. cornus l. cornu. p. 396. l. 5. eandem l. eandem. p. 423. l. 25. euidenter l. euadant. p. 424. l. 2. Abietis. p. 448. l. 17. insinuassi l. insinuasse. p. 452. l. 1. DELATUR l. DE LA TOUR. p. 497. l. ult. moo l. mo. p. 499. l. 32. duobus l. duabus. p. 501. l. 26. orbam l. orbam. p. 504. l. 15. repetemus. l. repetamus. l. 16. ante addé inde. l. 33. igitur l. igitur. p. 505. l. 16. sapius l. saepius. l. 24. sapius l. saepius. p. 543. l. 30. annum. l. annum. p. 544. l. 17. bareuthinum. l. baruthinum. p. 545. l. 7. post tempore addé puerum es. p. 608. l. 16. pestillis l. pestillis. p. 663. l. 34. ipsum. l. ipsam. p. 695. l. 13. codendri l. toxicodendri.